

društvene obavijesti

GLASILO HRVATSKE KULTURNE ZAJEDNICE U ŠVICARSKOJ

BR. 93/94 KOLOVOZ 2003.

**PRILOG HRVATSKI
SVJETSKI KONGRES**

MASLINE/OLIVENBÄUME D. VUKOVIĆ

VUKOVIĆ
2003

HRVATSKA PRIČA

Piše Osvin Gaupp

Ovo izdanje Društvenih obavijesti izlazi sa zakašnjenjem, ali zato kao dvobroj, t.j. sa dvostrukim brojem stranica. Dva su nas razloga na to ponukala, oba vezana uz organizaciju «Hrvatske priče» - koncerta sa pratećom izložbom hrvatskog turizma i malog gospodarstva. U godini u kojoj je Hrvatska kulturna zajednica ušla u četvrto desetljeće, odlučili smo hrvatskoj publici u Švicarskoj ponuditi muzički program, koji je već obišao svijet i oduševio naše iseljenike, a istovremeno upoznati i švicarsku publiku sa presjekom hrvatske muzičke kulture i Hrvatske kao turističke destinacije. Koncert takove umjetničke vrijednosti zaslužio je i odgovarajuću reprezentativnu dvoranu i promičbu. U svrhu čim boljeg upoznavanja iseljeničtva sa vlastitim kulturnim nasljeđem, «Hrvatska priča» sa posebnim duhovnim programom ponuđena je i Hrvatskim katoličkim misijama. Tako je pored velike dvorane Kongresshaus-a u Zürich-u (vidi str. 20 - 24), nastupila i u Dullikonu, Solothurnu i Bernu. Iz gore rečenog i uzevši u obzir ogroman broj učesnika iz Domovine sa problemima usklađenja njihovih termina i naših želja, te terminima katoličkih misija, vidi se da je to bio sa organizacijskog i financijskog gledišta vrlo zahtjevan poduhvat, koji je iskivao mobilizaciju svih kapaciteta HKZ-e. Iz tih razloga, naime zbog neizvjesnosti financijskog ishoda «Hrvatske priče» i zbog angažmana pri organizaciji, odlučili smo izdavanje DO-i pomaknuti na bolja vremena. Ta bolja vremena su došla, jer «aufgeschoben ist nicht aufgehoben» (pomaknuto nije ukinuto), te izgubljeno nadoknađujemo ovim dvobrojem.

Pri organizaciji Hrvatske priče, projekta hrvatske države koji služi između ostalog i promociji Hrvatske, doživjeli smo i «našu hrvatsku priču u Švicarskoj». Bilo je lijepih doživljaja, koji su podsjećali na stara dobra vremena iz početka 90-tih, i onih drugih, blago rečeno manje lijepih, koji proizlaze iz sadašnje zagrižljive podijeljenosti Hrvata u Švicarskoj. Kod prve kategorije moramo spomenuti g. **Zorana Kneževića**, koji je pored promocije Hrvat-

ske priče na Hrvatskom kulturnom radiju, sa svojom ekipom vrlo profesionalno ozvučio koncert i sponzorirao dio troškova ozvučenja, te nesebično i spontano sponzorstvo obitelji **Vrbat (MAGO)**. Tu se primjetio duh zajedništva, kad se radi o hrvatskim interesima. U pozitivne doživljaje treba ubrojiti i suradnju sa veleposlanstvom u Bernu, posebice sa veleposlanikom dr.

M. Andrićem, koji se bez predrasuda angažirao za uspjeh projekta. Međutim, mi se nismo mogli otrgnuti dojamu, da je dvogodišnja odsutnost veleposlanika u Švicarskoj ipak ostavila neke rupe u mreži osobnih diplomatskih odnosa.

S druge strane postoje grupacije Hrvata u Švicarskoj, koje ne samo da su bile indiferentne prema Hrvatskoj priči, nego su je dapače direktno bojkotirale. Ta nesposobnost pojedinaca nadvladati osobne animozitete i netrpeljivosti, sitne ambicije, egoizme i častohleplje, a u svrhu višeg cilja kad se radi o zajedničkim nacionalnim interesima, isto je dio hrvatske priče.

Takav mentalni sklop, a prisutan je nažalost i u visokoj politici, ima katastrofalne posljedice za Hrvatsku. Spontano se nameće usporedba sa Amerikancima na primjeru nedavnog rata u Iraku. Od onog momenta kad je rat počeo, praktički su svi političari, uključujući i poziciju, novinari i obični građani, bezrezervno podržali rat, neovisno o prethodnom mišljenju. Značajan je bio odgovor jedne dame zaustavljene od novinara na cesti u New Yorku. Ona je potvrdila da je bila protiv rata, «ali», kazala je «sada kad je rat počeo treba sve snage usmjeriti na pobjedu, jer there are our boys» (tamo su naši momci).

A kako mi postupamo sa «our boys», bilo da se radi o generalima ili ratnim veteranima? U američkim školama jedan kut učione obavezno krasi ogroman «stars and stripes» (američka zastava), a svakog dana prije nastave pjeva se američka himna. U Hrvatskoj Puhovskog, Banca, Pukanića i sličnih, tako bi nešto bio zločin prema Srbima. Hrvatska pati od sindroma podijeljenosti, isključivosti i djeljenja etiketa kojima se stigmatiziraju politički i ini protivnici. U Hrvatskoj je mnogo toga naopako, pa i mnogo etikete. O govoru mržnje

govore oni koji su sijali i siju mržnju. Pa čak i neke stranke imaju naopaka imena; primjerice HNS nije ni hrvatska ni narodna. Njoj bi bolje pristajao naziv RSK (Rasprodajna Stranka Kroacije). U upotrebi su još uvijek etikete «ustaše» i «partizani» koje ukazuju na posebnost Hrvatske. Srbi nisu nikada imali takvih problema, jer njihovi su partizani u duši uvijek bili četnici. Nije mi poznato ni da su Slovaci ili Mađari tako podijeljeni kao mi. A Talijani su najbolje riješili taj problem. Kada su vidjeli na koju se stranu okreće ratna sreća, objesili su Mussolinija za noge i popljuvali ga, da bi, kad su dobili antifašistički status, tom istom Mussoliniju napravili mauzolej u kojem se svake godine sakupljaju neofašisti i odaju svom Benitu počast fašističkim pozdravom. I to nikoga ne smeta, ni Talijane ni ostalu Europu. Felix Italia, oni su uvijek znali, kao i Srbi, poraz u ratu pretvoriti u pobjedu u miru.

A hrvatski lijevičari koji Hrvatima lijepje etiketu «ustaša» namjerno ignoriraju činjenicu, da se velik dio ustaša i njihovih pristaša borio iz ideala. Isto se tako zaboravlja da su mnogi Hrvati s istim motivima, ili zbog nedostatka druge alternative, kao u Istri i Dalmaciji, otišli u partizane, te da je među njima bilo puno pripadnika Hrvatske seljačke stranke, koju su izigrali, naravno, komunisti. (Tomčić bi sigurno rekao, da to danas nije slučaj). U Hrvatskoj se vodila žučna svađa oko skromnog spomenika Juri Francetiću, ustaškom zapovjedniku, kojem su i protivnici atestirali višestruko ponašanje, pa čak ni Slavko Goldstein nije znao ni mogao reći ništa negativnog o njemu. Slučaj još nije riješen, a svađu bi ustvari trebalo okončati tako, da se kao znamen pomirdbе izgradi veliki zajednički spomenik Bobetku i Francetiću. Jednog je sudbina odvela u partizane, drugog u ustaše, a obojica simboliziraju uspravnog, časnog i domoljubnog Hrvata čista srca. Pa da drugi svjetski rat konačno ostavimo povjesničarima i okrenemo se budućnosti sa sposobnim i poštenim ljudima, a ne sa etiketičarima.

Jasno mi je da će mi za tu zamisao obje strane naljepiti etikete. Jasno mi je također da je to samo utopija, ali i samostalna hrvatska država dugo je vremena bila utopija. ♦

IMPRESSUM

Društvene obavijesti - Glasilo Hrvatske kulturne zajednice u Švicarskoj
Vereinsblatt des Kroatischen Kulturvereins Schweiz

NAKLADNIK / HERAUSGEBER:
 Hrvatska kulturna zajednica
 Kroatischer Kulturverein

Izlazi/erscheint: 4 x godišnje/jährlich
 Naklada 1100 komada
 Grafičko oblikovanje: Dunja Gaupp
 Tisak/Druck: iTG d.o.o. Zagreb

UREĐIVAČKI KOLEGIJ / REDAKTION:
 ing. Osvin Gaupp, gl. urednik / Chefred.

Mirko Marković,
 Tomislav Kukalj, urednik web stranice

PIŠU / ES SCHREIBEN:

Gordon Bevanda, R. Buetler, Damir Borovčak, Jadranka Cigelj, Joško Čelan, Šimun Šito Ćorić, Julije Derossi, Dunja Gaupp, Osvin Gaupp, Josip Gregurek, Urs Hofmann, Josip Ivanović, Jozo Jurić, Ludwig Nedelko, Bobo M., Lejdi Oreb, Ljupko Perić, Nenad Piskač, Marica Risek, W. Rolli, Vinko Sabljo, Zlatica Stanek, Upravni odbor, Karlo Tomerlin, Ivana Župna Tomerlin, Z.V. Tunić, .

SPONZORI / SPONSOREN:

Aljinović J., Anđelić B., Benšić M., Bilić V., Boban-Wältli I., Cota P., Ćurić V.,

Ganz W., Grizelj B., Höhen-Paspa I., Käser-Anić Th., Kralj-Abramović A., Macukić M., Matarić I., Nikolić D., Petković P., Pfeiffer-Karabin M., Ptiček Ž., Roca M., Schoch-Perković A., Škrabo B., Solenički I., Stojan V., Tuđina V.&D., Uroić B., Hrvatski svjetski kongres CH/FL.

PRILOGE I OGLASE SLATI NA:

Kroatischer Kulturverein, Postfach 8050 Zürich
 FAX: 0041 56 2218208
 e-mail: hkzkkv@hkz-kkv.ch
 e-mail: osvin.gaupp@bluewin.ch
 Za potpisane članke odgovara autor, za nepotpisane uredništvo.

Poštovani čitatelju,

Ako te samo jedan stih, poput zvona sa zvonika srušenih naših crkava, probudi iz mrtvila - zajedno ćemo podignuti slavoluk nade duhovne obnove i pobjede. Ove su pjesme pisane punim srcem i čistom dušom. Želja mi je da ih i ti tako doživiš. Autor

Ante Nadomir Tadić - Šutra rođen je 1963. u Ovrliji (Otok) kod Sinja. Objavljivao je u

raznim listovima i časopisima i bio gost mnogih književnih večeri u tuzemstvu i inozemstvu. Pjesme piše od 1979. Do sada je objavio pet knjiga poezije: «Antonija sanja avione» - Split 1992., «Mogao bih te noćas voljeti» - Split 1993., «Ne daj se Cetino» - Trilj 1994., «Zazvonite zvona sa svih zvonika - Knin 1997., «Molitva na kamenom pragu» - Knin 1999.

Uposlen je, s činom natporučnika, u hrvatskoj vojsci.

Ante Nadomir Tadić - ŠUTRA

JEDINA DOMOVINA

Za mene sunce ne treba sjati.
Za mene svjetlo ne treba palit'.
Tvoje će oči svjetlo mi dati -
Tvoje oči, toplinom me žariti'.

Za mene tijela ne treba biti.
I sve vode presušiti mogu.
S usana tvojih slador ću piti -
Samo za te molit ću se Bogu.

Pijem rosu s tvoga stijega.
I ne treba mi vino,
jer ti si mi iznad svega -
jedina Domovino!!!

Pijem mlijeko s čistog brijega,
pozdravljam dolinu,
jer ja ljubim iznad svega
jedinu Domovinu.

I nek' nebo ko krv se crveni.
I nek' zemlja kao more bude.
Svu bjelinu tada dajte meni -
s njom da umrem za sve naše ljude.

Neka mirno plove naši brodi -
nek' veselo naše ptice lete.
Ti me majko zemljo sobom vodi,
jer samo sam, majko, tvoje dijete.

VOJNIK NE SMIJE PLAKATI

Na dječje oči magla pada.
Puno je mrtvih i sakati',
Previše je tužnih balada,
al' vojnik ne smije plakati.

Ove su šume pune mina -
tko li će noćas nastradati?!
Vidjeh majku uz mrtvoga sina,
al' vojnik ne smije plakati.

A bol kriči - naviru suze ...
ja se nemam pravo jadati...
ovaj rat, baš sve mi uze,
al' vojnik ne smije plakati.

Jedan je polomljenih nogu,
al' se ne prestaje nadati,
žvačući krik, molim se Bogu,
jer vojnik ne smije plakati.

Znam da ćemo pobijediti!
Sami ćemo slobodu tkati!
Crni znoj niz nas će cijediti,
jer vojnik ne smije plakati.

Rukam' ćemo šiblje, 'mjesto mačem
nitko nama neće vladati!!!
Na smrt urličem, al' ne plačem,
jer vojnik ne smije plakati.

KIJEVO

Koračali smo visovima Dinare,
zurili kroz maglu s Velikog bata,
gledali naše drage kuće stare -
a u njima ni jednog Hrvata

I prolaze sati poput vječnosti,
Noć. Muk. Slušaš desno, gledaš lijevo.
I dok studen udara sve do kosti,
čujem kako plače moje Kijevo.

Jednom je morala doći ta "Oluja" -
otrti suze s lica svete Kate,
a vojska k'o vihor zemljom prohuja
i u Kijevo vrati svoje Hrvate.

Evo se opet naš barjak vihori.
Nazire se svjetlost zlatnih ikona.
Sad - kad navijek otiđoše zlotvori,
mirno će zazvoniti Mihovilova zvona.

Vihor ratni jošte naša srca sjeca
pri spomenu imena mrtvih ratnika,
a već sutra i njihova će djeca
igrat' se po dvoru našeg zaštitnika.

Ovdje su rođeni svi tvoji preci!
Ovdje Hrvati svoj čisti zrak dišu.
Svome Kijevu "ZBOGOM" nikad ne reci,
jer ono te treba kao zemlja kišu.

NAKON OLUJNOG PETOG KOLOVOZA

O kako je lijep i čist ovaj znak!
čuješ li taj zvon mira, Zvonimire?
Hrvatska se vratila u Knin kroz mrak,
a svjetlost joj iz grudiju izvire.

Ustani Dinko - pogledaj rodni grad.
Sad se naš stijeg na Tvrdavi vije.
Navijek je istjeran tuđinski gad,
nema ga više i više ga nije.

Pod našim nebom sjaji tvoja duga -
ljepša no buket rascvalih mimoza.
I nakon pustih patnji i poruga,

narod naš nikom nije sluga.
Nakon olujnog petog kolovoza,
mirno će počivati: Tuga i Buga.

VAMA

Vi koji ne znate govoriti
Jezikom običnih smrtnika,
A psujete....

Vi koji ne priznajete
žrtvu naših hrabrih ratnika,
a pljujete...

Vi koji umanjujete vrijednost
Sliva čistih ko sunce potoka,
A uveličavate...

Zapitajte se sami, tko ste
I što ste, jer stiže vrijeme
Malog čovjeka.

KNINSKA TVRĐAVA

**100. MISIONARSKO PUTOVANJE PO SVIJETU
PAPA IVAN PAVAO II
PO TREĆI PUT U HRVATSKOJ
OD 05.06.—09.06.2003.**

Piše Dunja Gaupp

Sveti Otac posjećuje nas po treći puta i za svoj posjet izabire upravo prve dane lipnja. Slučajnost ili poruka?

Nikada nećemo zaboraviti da je Sveti Otac prvi međunarodno priznao Republiku Hrvatsku, kao niti sreću koju smo osjetili kada nas je blagonaklono darivao svojim pohodima Zagrebu i Mariji Bistrici, Splitu i Solinu. Proglasivši blaženim uzoritog kardinala Alojzija Stepinca ne samo da je osporio sve namještene i neopravdane napade na Stepinca i Hrvate, nego je ukazao i na potrebu širenja hrvatske povijesne istine.

Njegov treći pohod Hrvatskoj događa se u dane kada je prije 1124 godine priznata Hrvatska država. Govoreći na misnom slavju u Čepinu o čvrstim vezama Hrvatske s Petrovom Stolicom, Sveti Otac je podsjetio da je «upravo danas, 7. lipnja, obljetnica pisama što ih je papa Ivan VIII., ljeta Gospodnjega 879., poslao knezu Branimiru i biskupu

Teodoziju, te tim pismima označio posebno značajan datum za hrvatsku povijest». Datum priznanja suverenosti Hrvatske.

Papa znači nije zaboravio taj datum, a Hrvati? Hrvatska je povijest prepuna presudnih događaja i datuma, pojedinac ih ne može sve pamtit, ali one najvažnije ne samo što ne bismo smjeli zaboraviti, nego bismo ih morali dostojno obilježiti, jer oni su naše naslijeđe i svjedočanstvo našeg postojanja na ovim prostorima.

U svom govoru Papa je jasno ukazao na hrvatsku obitelj kao temelj opstojnosti naše crkve i naroda, te istakao važnost žene kao supruge i majke. Također je istaknuo da današnja obitelj traži *povlaštenu pozornost i jasne mjere, koje će promicati i štiti njezin ustroj, razvoj i stalnost*. Sveti je Otac kao jednu od najvažnijih obiteljskih uloga istaknuo *odgovornost ljudskoga i kršćanskoga odgoja djece*. U sveopćoj krizi morala, ta njegova poruka nije slučajna. Mladima poručuje: *Vas koji ćete preko svojega obiteljskog i strukovnog života na koji se sada pripravljate, zauzeti vrlo odgovorne položaje na dobro građanskoga društva i Crkve, podsjećam da se čovjekovo*

znanosti i znatan dio kulture. Postoji i određen otpor tome, ali oporbene stranke taj otpor nedovoljno djelotvorno artikuliraju.

Vaša sudbina i sudbina nekolicine novinara «Slobodne Dalmacije» postala je nečuvan primjer udarca boljševičke palice u 21. stoljeću. Jesam li u pravu kada to tvrdim?

Da, u pravu ste. Ipak, možda bi trebalo izraz «boljševizam» malo iznijansirati. Oni u Slobodnoj Dalmaciji koji su nas u svibnju 2001. godine uklonili, a koji se danas šepure po medijima kao pioniri medijske demokracije, nažalost, nedovoljno su poznati i prepoznati u hrvatskoj javnosti kao nositelji Zlatne plakete ratnog zločinca Veljka Kadijevića iz prosinca 1990. godine – dakle, pola godine nakon početka balvan-revolucije i pola godine prije početka otvorene četničke agresije. Ilija Maršić, danas zamjenik glavnog urednika, jedan od brojnih hrvatskih izdajnika kojima je Tuđmanova Hrvatska lakomisleno oprostila, tada je, recimo, bio direktor Slobodne Dalmacije. Drugi današnji zamjenik Mladen Krnić tada je bio urednik unutrašnje političke rubrike. Njihov glavni komentator Miljenko Smoje, «legenda», bio je od pojave Slobodana Miloševića do smrti, otvoreni i borbeni milošević

va vrijednost sastoji u onome što on jest, a ne u onome što on radi ili pak što posjeduje; da mali niski ciljevi ne mogu nikada utažiti žeđ za srećom i puninom koja je u vašemu srcu; da zadaća što ju je Božja Providnost povjerila svakomu od vas nitko drugi ne može ispuniti nego vi sami osobno. Odaberite Gospodina Isusa, napomenuo je Papa, kojega ćete slušati i slijediti kao učitelja života, za sudruga na vašemu životnom putu.

«Današnje je društvo dramatično rascjepkano i podijeljeno. Upravo je zato i tako očajno nezadovoljno. Ali kršćanin se ne miri s umorom i samim tijekom zbivanja. Budite narod nade!

Dragi vjernici svjetovnjaci, muževi i žene, pozvani ste velikodušno preuzeti na sebe svoj dio odgovornosti za život crkvenih zajednica kojima pripadate».

Uzmimo k srcu poruku Svetog Oca. Budimo narod nade, sloge i vjere u naše vlastite snage. Nemojmo se miriti sa tijekom zbivanja, jer bi to značilo rezignaciju, a rezignirani su pregaženi. Nemojmo se obazirati na cinike, ultraliberalne, glasnogovornike totalnog globalizma i sve one, koji ljubav prema domovini i ognjištu nazivaju «nacionalizmom i ognjištarčenjem». Pružimo si ruke i poradimo na tome da svi ti «pametnjakovići» nauče respektirati naše osjećaje i ljubav za naša ognjišta. Ako to ne mogu ili ne žele, otvoren im je put u globalno-liberalni svijet. ♦

čevac, što je i sam priznao u svome zadnjem intervjuu. Danas se po tome izdajniku zove jedna ulica u Splitu. I dok su njihovi idoli iz prosinca 1990. danas u Haagu, po tadašnjem glavnom uredniku Slobodne Jošku Kulušiću zove se nekakva nagrada za ljudska prava. A Ilija Maršić danas po svim medijima – i uz solidarnost svih drugih medija - svoju izdaju predstavlja kao pionirstvo u borbi za slobodne medije! To je posao istinskog sotonskog nadahnuća: crno u povijesti predstavljeno je bijelim i obratno. Neki ljudi sve ovo znaju, ali neki (možda i većina) ne.

U vašem slučaju poznato je i to da niste imali nikakvu zaštitu od strane HND i dobrog dijela kolega. Kako vidite budućnost tih i takvih «kulturnih radnika» uskoro kada dođe do smjene vlasti. Kome će se prikloniti?

Prije petnaestak godina kad su me ovi koje sam spomenuo počeli progoniti u Slobodnoj – da bi me u veljači 1991. godine i uz prijetnje oružjem izbacili iz redakcije - obratio sam se za zaštitu Hrvatskom novinarskom društvu. Bilo je to prvi i zadnji put. To društvo, naime, svačije je samo ne hrvatsko. Svih ovih godina najuvjerljivije je funkcioniralo kao jedna od brojnih ovdašnjih agentura ►

HRVATSKI NAROD STENJE POD NESMILJENIM DUHOVNIM TEROROM

Intervju J. Čelana tjedniku «Zadarski regional» od 12. ožujka 2003.

Piše Ante Gverić

Gospodine Čelan, upravo idete po Hrvatskoj i promovirate svoju najnoviju knjigu «Trečejanuarska Hrvatska». Izlazite li na teren, a i poznavajući društvenu situaciju općenito, kako biste opisali trenutačno raspoloženje u narodu, s obzirom na političke i društvene turbulencije?

Najlakše bi bilo kazati kako je narod «apatičan», jer stereotipi su uvijek u modi. Ali, problem već nastaje na razini uzorka: nemam iluziju da su ljudi koji dolaze na promocije mojih knjiga sav narod. Mnogo je bolje, umjesto lagodnih stereotipova, misliti o njegovoj raznolikosti, pa tako i prilika u kojima živi. Ima, zasigurno, i apatičnih sredina i pojedinaca, ali i onih drugih. A kad je o hrvatskom narodu u cjelini riječ, možda je bolje reći da je on, ne apatičan, već, recimo, sapet, zbog totalnog monopola trenutne vlasti na institucije sustava. Točno je, naime, da hrvatski narod stenje pod nesmiljenim duhovnim terorom koji provode mediji, katedre društvenih

američko-židovskog multimilijardera Geor-gea Sorosa. Što će biti «kada dođe do smjene vlasti»? Najprije se ta smjena treba dogoditi. Ako ne vjerujete u snagu vladajućih crveno-žutih, vjerujte u snagu rečenog Sorosa, odnosno onih koji su tu vlast i instalirali. Ako do promjene dođe, karijeristička manjina će se pokušati približiti novoj vlasti, vjerovatno s uspjehom, dok će fanatična ideologizirana većina nastaviti raditi isti posao – rušenje svake hrvatske države – u interesu istog poslodavca, spomenutog Sorosa.

S obzirom da ste (bili) dugogodišnji novinar u Slobodnoj, kako gledate na budućnost te novine, o čemu se ovih dana puno govori i piše?

Tu novinu trenutno uređuje bivši Općinski komitet Saveza komunista saborskog zastupnika Marina Jurjevića Malog Bajce (glavni operativac Mladen Krnić) i splitska rotarijanska loža (Kruno Kljaković, Zlatko Gall, Jerko Rošin). Pitanje je koliko je uopće riječ o dva središta moći – sve je to ista soroševska firma! Iako ima naivaca na našoj hrvatskoj strani, koji misle da bi se budućom privatizacijom novina mogla vratiti u hrvatske ruke – jer da je trenutna liberalno komunistička vlast u stisci – ja u to ne vjerujem. Nisu oni ljudi kao mi Hrvati! Kad je prodaju, prodat će je nekome svome, kakvom Štroku ili Slovencima. Vidite

ovih dana: Soros je kupio najveću kabelsku mrežu u Hrvatskoj, a za 3. program televizije jedan od glavnih mogućih kupaca je Rupert Murdoch. Planetarni gazde ne prodaju, već kupuju medije, znaju da vlast na ovom planetu znači vlast nad medijima i obratno.

Vratimo se «visokoj» politici...

Pa, ovo čemu govorimo zapravo je najviša politika!

Vratimo se onda «čistoj politici». Kako ocjenjujete razvoj političke situacije do izbora, u smislu već poznatih, a možda i svježih, haaških optužnica.

Sve što su u Haagu radi, u službi je interesne politike planetarnih drmatora, a ona se zove «zapadni Balkan». Haag će ustrajati na uhićenju generala Gotovine, jer mu za «zapadni Balkan» treba ravnoteža ratne krivice Hrvata kao žrtve i Srba kao agresora. Ako na vlast dođe neka stvarna hrvatska domoljubna, državotvorna skupina – tek će onda Haag udariti svom snagom. Iskustvo nas uči da u hrvatskom slučaju uvijek treba računati na najgoru varijantu.

Ne mislite, dakle, da će, ako današnja oporba, recimo desni centar, dobije povjerenje građana - da će ona u svom mandatu znati jednom zauvijek riješiti problem Haaga? Jasno, na korist Hrva-

tske i svih mogućih optuženika.

Ne, ne mislim. Ali, potrebno je da takva vlast smijeni ovu protunarodnu garnituru i da se barem pokuša na pravi način suočiti s Haagom. Jedino u tom slučaju smo kao država i narod suvereni, a kao pojedinci slobodni i zaštićeni od zlosilja krojača tzv. Novog svjetskog poretka.

Dokazani ste kozmopolit, u pravom smislu riječi. Kakav je vaš stav o položaju Hrvatske u novom svjetskom poretku: Hrvatska u EU ili Hrvatska kao neutralna država, o čemu se danas glasno govori?

Vjerovatno se iz mojih javnih istupa dade zaključiti da spadam među tzv. euroskeptike, koji su i u «staroj» i u «novojoj» Europi nezanimariva, ali većinom ušutkana skupina. Hrvati, naravno, i te kako pripadaju europskoj judeo-kršćanskoj okomici, ali – upitao bih, po uzoru na Igora Zidića – gdje je danas takva Europa. A i stvar je mentalnog zdravlja i dobrih demokratskih običaja da se, prije ovog novog i najdalekosežnijeg srljanja u maglu, dobro razmotre svi dobitci i gubitci od famoznih euroatlantskih integracija, pa onda i taj ozbiljan i relevantan prijedlog profesora Miladrovića o eventualnoj aktivnoj neutralnosti. ♦

KRIVI, JER SMO ŽIVI

RAZMIŠLJANJA JEDNE ŽRTVE SRPSKOG TERORA

Piše Jadranka Cigelj

Već dugo se nisam javljala. Pritisnuta našom svakodnevnicom, kao i drugim drugima, povukla sam se u dubinu sjećanja, otvarajući vrata prošlosti i pokušavajući ponovno naći jedinstvo koje je naš narod nosilo u novu trećemilenijsku povijest. Krkavi sutoni nad slavanskim ravnima, škripa tenkovskih gusjenica umjesto ralice, strepnja koliko smrti će se posijati tragom tih tenkovsko-četničkih gusjenica.

Danas u nevjerici pratim vijesti. Slušam izricanje kazni onima koje sam u mislima prizivala, grčila, nadala im se dok sam trunula isprebijana zločinačkim rukama, pogaženog ponosa. Iščekivala sam junake obučene u hrvatsku vojničku odoru i maštala kako oslobađajući Domovinu, oslobađaju i mene i stotine tisuća drugih. Gdje bismo bili danas, da oni nisu nesebično uzidali svoju mladost u našu budućnost?! Rasijani negdje po svijetu u masovnim grobnicama margina povijesti ili grobnicama rasijanim diljem zemlje, gdje nam ne bi imao tko niti svijetlu zapaliti. Kome i gdje bi gospoda Mesić, Račan, Pusić, Linić i ini, bili «državnici», da ljudi poput generala Bobetka, Norca i svih drugih, čijim imenima danas nažalost pune novinske naslove, nisu nesebično dali sebe. A danas umjesto odličja - optužnica! Ona iz Haaga još mi je i razumljiva. Izriče je strnac po diktatu politike. Ali ova kod «kuće»? Zar se vraćamo u 1945. kada je Hrvat sudio Hrvatima skrivajući se pod okriljem «bratstva i jedinstva» komunističke ideologije.

Povlačim, puštajući mislima na volju, paralelu između ulaska odvjetnika Nobila u HNS i drakonske kazne od 45 godina generalu Blaškiću. Nije li gospođa Pusić u Saboru ne tako davno izrekla najtežu optužnicu za državu u kojoj i ona «vlada», a to je bilo: *Hrvatska je izvršila agresiju na BiH*. Toj optužnici pridružio se i čovjek koji obnaša dužnost predsjednika slobodne, suverene i neovisne države, a koji je također član HNS-a. Jesu li moje misli samo plod uobrazilje, kako nešto zajedničko u svemu tome ima, ili možda i drugi razmišljaju o tome slično?

Bilo kako bilo, razmišljam u svezi sa posljednjim sudskim presudama: kada već naše hrabre borce ne samo potiskuju iz svoje davno izgubljene savjesti, nego i šalju u tamnice, postoji mogućnost da posegnu i za nama, ljudima koje su ti junaci velikog hrvatskog srca oslobađali. Možda smo i mi, bivši zatočnici Miloševićevih i Karadžićevih logora, po mjerilima ovakve politike, krivi jer smo preživjeli.

Zato gospođa Plavšić - pokajnik - uživa posebnu naklonost, jer je svoje istomišljenike nakon tisuća mrtvih koje je svojim političkim izricanjem osuđivala na smrt, pokajnički pred sudom «otkucala». Na taj način je dobila manju kaznu od mladića koji su se oduprli i njezinoj politici i svojom krvlju odbranili svima nama slobodu.

Biografija

Jadranka Cigelj rođena je 1948. u Zagrebu. Od 1955. živi u Prijedoru. Studij prava završila je u Sarajevu. Kao gimnazijalka nekoliko je puta nagrađivana za

svoje pjesničke i prozne radove, a u studentskim je danima surađivala u lokalnom listu «Kozarski vjesnik».

Po svršetku studija zaposlila se kao pravica u poduzeću «Ribnjak Saničani» u Prijedoru radeći na stručnim poslovima sve do 14. lipnja 1992. kada je zatočena u srpskom konc-logoru Omarska. Iz logora je oslobođena 8. kolovoza 1992. zalaganjem zapadnoeuropskih novinara, a prvenstveno Roya Gutmana, koji je svojim istraživanjima razotkrio postojanje logora na području Bosne i Hercegovine.

Od 29. rujna 1992. živi u Zagrebu gdje se bavi političkim i humanitarnim radom. Radeći na projektu «Glas žrtve - glas za žrtvu», prikupila je od 1993. do 1996. i obradila više od 15000 iskaza za hrvatsku sekciju Međunarodnog društva za ljudska prava (IGFM - Internationale Gesellschaft für Menschenrechte).

Šireći istinu o ratnim stradalicima sudjelovala je u više od 50 stranih televizijskih i radijskih emisija, dala je brojne intervjuve domaćim i inozemnim tiskovinama, a održala je i mnoga predavanja pred europskim i američkim parlamentarcima. Za svoj humanitarni rad više je puta nagrađivana, a potrebno je izdvojiti priznanje «Ludovic Trarieux» francuske odvjetničke komore iz Bordeauxa. U listopadu 1995. austrijski «Der Standard» proglašava je osobom godine, a primio ju je i Glavni tajnik UN-a Kofi Annan. 1998. američki ženski časopis «Ms» uvrštava je među sedam žena koje su označile stoljeće.

Jadranka Cigelj dala je Haaškom tribunalu iskaze vezane uz optužnicu protiv zapovjednika konc-logora Omarska i potencijalna je svjedokinja toga suda.

O najnovijoj knjizi J. Cigelj - «Apartman 102» opširno u idućem broju DO. ♦

16 MJESECI PROSVJEDA OBESPRAVLJENIH HRVATSKIH POLICAJACA

Piše Dunja Gaupp

KRATKA PAMET ILI UŠUTKANOST KAO NEKADA

Da li se sjećate prosvjeda koji su se događali prije 4 i više godina širom Lijepe naše? Na pr. prosvjeda poljoprivrednika, kada su svojim vozilima blokirali razne prometnice zbog neisplaćenih iznosa za otkupljenu pšenicu? Ili onih na trgu Bana Jelačića, od prosvjeda raznih sindikata, preko prosvjeda penzionera do prosvjeda zbog oduzimanja koncesije «Radiju 101»? Sjećate li se uzbune zbog odluke tadašnje uprave grada Zagreba da se prosvjedi, zbog ometanja normalnog saobraćaja, ne smiju održavati na glavnom zagrebačkom trgu, nego u Maksimiru?

Ako se ne sjećate, onda tome zasigurno nije uzrok pomanjkanje slobode medija u «Tuđmanovoj diktaturi», jer o tim «skandalima» mogli smo ne samo čitati u svim dnevnicima i tjednicima, nego i gledati izvještaje na HRT-u. Hrvatski helsinški odbor pozivao se na slobode u demokratskom društvu, osnovna ljudska prava itd., a tadašnja opozicija se zgražala nad tako malo osjećaja vladajućih za demokratske metode. I jedni i drugi pobrinuli su se da cijeli Globus sazna za «kršenje ljudskih prava i sloboda» u Hrvatskoj.

PROMJENE KOJE SU NASTALE OTKAKO JE «OPOZICIJA» POSTALA «POZICIJA»

Sudeći po izvještajima današnjih «slobodnih» medija, u Hrvatskoj nema velikih protestnih štrajkova. Oni «sitniji» prosvjedi nisu spomena vrijedni, pa ih mediji odgovarajuće prate – tako da ih ignoriraju i ne spominju. A kako se ne može baš sve ignorirati i o nekim se događajima ipak mora izvjestiti, redovito u njih čitamo ili slušamo komentare kako je to «govor mržnje» ili «rušenje legalno i demokratski izabrane vlasti». Tada se pošalje policija na te

«unutarnje neprijatelje», prosvjedna mjesta se «pometu» i stvar opet hoda. Što narod nezna, to ga ne uzbuđuje.

Na nepravde koje se čine braniteljima i invalidima domovinskog rata posebno sam osjetljiva, pa sam zato pratila i pratim razvoj događaja oko obespravljenih policajaca. Njihov prosvjed na trgu Sv. Marka najdulji je štrajk u povijesti hrvatske države. Traje dulje od 16 mjeseci i već sada ima mjesto u Guinnessovoj knjizi rekorda. Osim po duljini trajanja, ovaj prosvjed poseban je i po događajima koji ga prate, odnosno po akcijama odgovornih ljudi, koje bi, da su se dogodile u prvih «deset izgubljenih godina», dignule veliku prašinu na hrvatskom, ali i međunarodnom političkom podiju.

Tako na pr. premijer Račan u kratkih 10 minuta svog razgovora sa prosvjednicima optužuje ove da «žele srušiti vladu i ustavni poredak», a Lučinov pomoćnik Faber uspoređuje njihov prosvjed

toga što im je potrebna hitna pomoć, bivaju uhićeni i suđeni. Vrhunac terora nad ovim ljudima događa se na Badnjak 2002. Kada su prosvjednici ispred kapelice postavili jelku i okitili je, dolazi policija, nasilno uzima jelku, baca je u kamion za smeće i odvozi. Ne smije biti vidljiv nikakav trag prosvjeda, a najmanje na Markovu trgu!

Gdje su sada svi ti «borci» za poštenje, pravdu, ljudska prava i parlamentarnu demokraciju? Što sada radi HHO - Hrvatski helsinški odbor? Za čija se prava i ljudske slobode bore svi ti, još do prije 3,5 godine tako grlati, pravednici? Očito ne za ona obespravljenih hrvatskih policajaca i branitelja. **Kako je moguće da za hrvatske policajce nema mjesta u policiji, ali ima za četnike?** Kada su prosvjednici to pitanje postavili ministru Lučinu, on je uvrijeđeno napustio sastanak.

Prosvjednici su uputili nebrojena pisma zamolbe da se istraži opravdanost njihovih zahtjeva, ministru Lučinu, premijeru Račanu, predsjedniku Sabora, predsjedniku RH, HHO-u itd.. Bez rezultata.

Na godišnjicu njihovog prosvjeda 20.03.03. prosvjednici su pozvali na tiskovnu konferenciju, između ostalih i HRT. Igram slučaja u podne istog dana na trgu Sv. Marka prosvjedovalo je i 30-tak Srba iz tvornice Borovo u Vukovaru, koji su tražili svoja radnička prava iz vremena srpske agresije na Hrvatsku. HRT je taj prosvjed svojim kamerama zabilježila i objavila, jer mora se znati kako Hrvati postupaju sa Srbima. Godišnjica prosvjeda hrvatskih policajaca za njih nije bila dovoljno atraktivan materijal, jer Hrvati su zanimljivi samo onda kada ih se može poslati u Haag.

Godišnjici prosvjeda nazočilo je pedesetak osoba. Među njima pet saborskih zastupnika (Dorica Nikolić, Jadranka Kosor, Ivan Jarnjak, Ivo Lončar, Anto Kovačević), politički djelatnici (Luka Podrug, Ante Ledić, Tomislav Jelić), predsjednica Pokreta za život i obitelj - dr. Ružica Čavar, predstavnici HVIDRE, te desetak hrvatskih domoljuba. ♦

POLCAJCI PROSVJEDNICI

sa «novosadskom jogurt revolucijom». Na prosvjednike se šalje stotinjak specijalaca u zaštitnim košuljama, oklopima, kacigama i navučeni čarapama preko glave, koji nasilno uklanjaju i odvoze šator, stol i ostale stvari prosvjednika. Ovi se sklanjaju u kapelicu iz koje više ne mogu van, a da ne budu uhićeni. Štrajk glađu ne izaziva nikakvu samilost kod vladajućih, a oni koji izlaze zbog

ZAGREB
1792

Molitva krunice
u Kapeli sv. Fabijana i
Sebastijana pri crkvi Sv. Marka u
Zagrebu
svaki dan u 17.30 sati
Pridružite se molitvi za ostvarenje
prava svih obespravljenih u
Hrvatskoj!

**Hrvatski policajci i branitelji
čekaju vas!**

CJELOGODIŠNJA KORIZMA OBESPRAVLJENIH POLICAJACA

Piše Damir Borovčak

'Kada vlast i novac postaju bogovi kojima se sve žrtvuje, onda u svijetu vlada ropstvo, nesloboda, rat i smrt.'
– Josip Koprek

Prije godinu dana, točnije 20. ožujka 2002.g., na trgu Sv. Marka, ispred ulaza u Banske dvore, stupilo je u prosvjed oko 180 otpuštenih i obespravljenih hrvatskih policajaca – branitelja iz Domovinskog rata. To su tada zabilježila sva sredstva društvenog priopćavanja u Hrvatskoj. Godinu dana kasnije, nakon velikih muka, trpljenja i patnji opisanih u dugačkoj kronologiji prosvjeda koju su sastavili sami prosvjednici, prisutno je u prosvjedu još 30-tak obespravljenih policajaca. Ali novinari i urednici medija kao da više nisu zainteresirani za tu našu hrvatsku tragediju.

Tijekom cjelogodišnjeg prosvjeda aktualna je vlast na sve moguće načine pokazivala svoju neosjetljivost, bešćutnost, indolenciju, šlamperaj, nedosljednost, amoralnost i na kraju silu. Služila se lažnim obećanjima, klevetama, podvalama, izigravanjem termina govora, zastrašivanjem obespravljenih, pa sve do primjene najgrubljih fizičkih metoda uhićenja, pokušavajući ugušiti glas vapajućih iz pustinje nepravdi.

Na godišnjicu sramnog nedostatka savjesti hrvatske Vlade, Sabora i Ureda predsjednika RH, prosvjednici koji već godinu dana stanuju u kapelici sv. Fabijana i Sebastijana pozivaju na tiskovnu konferenciju. Za očekivati je da se odozvu sva sredstva društvenog priopćavanja i da istinoljubivo informiraju javnost o tome što se događa s obespravljenim braniteljima – otpuštenim policajcima. No, to se ne događa. Iako su kamere Hrvatske televizije, kao najjače medijsko sredstvo, taj dan bile na Markovom trgu, snimale su nešto drugo, ali ne i tiskovnu konferenciju. Obespravljenim hrvatskim braniteljima – policajcima, Hrvatska televizija u svom *Dnevniku* i *Vijestima* ne podaruje niti jednu sliku, niti jednu riječ. Prikazuje se njihova godišnjica u emisiji *Brisani prostor*, snimljena dan ranije, ali u terminu 23,30 i drugi dan u 14,15 sati, dakle u vrijeme kada radni ljudi ove zemlje ili spavaju ili su na poslu. Također niti najjači hrvatski dnevni listovi *Večernji list* i *Jutarnji list*, po nesavjesti svojih urednika uopće ne izvještavaju svoje čitateljstvo o toj žalosnoj godišnjici.

Predstavnik prosvjednika, Filip Lacić, na tiskovnoj konferenciji navodi kako su izdržali godinu dana i najavljuje kako niti nakon godinu dana ne odustaju od svog istinoljubivog zahtjeva. Pri tom podsjeća kako je lani iz MUP-a otpušteno oko tri tisuće policajaca prema kriterijima koji nikad nisu bili predstav-

ljeni javnosti, a u policiju su primljene osobe koje su tijekom rata bili pripadnici srpskih paravojskih postrojbi, od kojih su neki nedavno uhićeni pod optužbom za ratne zločine. Lacić je zahvalio Crkvi, saborskim zastupnicima, udrugama iz Domovinskog rata i svim građanima koji su im iskazali potporu, dodavši kako njihov prosvjed nije niti stranački, niti politički obojen, već je prosvjed utemeljen na načelima morala i legalnosti dokaza.

Po dokumentima koje su već ranije prikupili, postalo je posve jasno kako su prosvjednici lažno optuženi, kako nisu kriminalci, iako ih je ministar Lučin u Hrvatskom saboru takovima proglasio. Svi su oni pribavili uvjerenja o nekažnjavanju koja su uz dopis poslani na adrese Vlade, Sabora, Predsjednika RH, sredstava društvenog priopćavanja i crkve. Svi oni imaju i potrebnu stručnu policijsku spremu, dok su kriteriji po kojima su otpušteni tajni, nejasni i nedostupni javnosti. Pokazalo se da su mnogi podaci o njima lažirani, a cijeli slučaj politički korumpiran. Neki od policajaca prosvjednika su i odlikovani, a postoji i posve banalan slučaj policajca Stjepana Majdaka, kojemu nedostaje samo jedan jedini dan do umirovljenja i svejedno je otpušten! Odgovore na svoje upite i dopise obespravljeni policajci ni do danas nisu dobili. Radi takove vapijuće nepravde, kada je 1. listopada prošle godine Sv. Otac proglasio godinu svete krunice, otpušteni hrvatski policajci su u kapelici mučenika prakršćana Sv. Fabijana i Sebastijana počeli svaki dan u 17,30 sati moliti krunicu za sve obespravljene u domovini Hrvatskoj. Obnavljaju tako molitvu krunice na ime muke, trpljenja i ljubavi, kao i u vremenima kad su branili Hrvatsku u Domovinskom ratu.

Iako bi služenje ljudskoj osobi po načelu izgradnje pravedne ljudske zajednice, utemeljene na širenju istine, solidarnosti i ljubavi, trebala biti srž etike društvenih obavijesnih sredstava, to se u slučaju obespravljenih policajaca ne događa. Postoje slučajevi ljudske patnje koje mediji potpuno previde, a o nekima nedovoljno izvješćuju. Oboje je izbor koji se ne može ničim opravdati. Iako svaki pojedinac ima neotuđivo dostojanstvo i važnost, te ih se ne smije žrtvovati u ime nekih drugih interesa, ipak i u zemljama s demokratskim sustavima posve je jasno da političke vođe manipuliraju javnim mnijenjem putem društvenih obavijesnih sredstava. Posebno se to događa s TV medijima kao najutjecajnijim na mišljenje javnosti, umjesto da se promiče načelo istine i ispravljanja nepravdi uz savjesno izvješćivanje o takovim događanjima. Nažalost niti Vlada, niti premijer, koji stoluju na desetak metara od kapelice, s ulazom nasuprot ulaza, nisu pokazali niti tračak osjećaja kršćanske i moralne sućuti, a ni pravične građanske savjesti i odgovornosti.

«Sredstva društvenog priopćavanja, ispravno upotrebljena mogu pridonijeti stvaranju i podupiranju ljudske zajednice utemeljene na pravednosti u ljubavi, i u mjeri u kojoj to čine, postaju znakovima nade» naglasio je Ivan Pavao II. u svojoj poruci 1998.g. za 32. svjetski dan sredstava društvenog priopćavanja. Ta se poruka uz ostale može naći u knjižici **Etika u obavijesnim sredstvima** koja bi kao osnova razmišljanja mogla služiti svima nama u vremenima manipuliranja s informacijama. A kako bi cijelokupna vlast, svi političari, i posebno katolici u politici, bolje shvatili o čemu se tu radi, bilo bi korisno da prouče **Doktrinalnu notu o katolicima u politici** koju je odobrio Sv. Otac i koju je 25. veljače u Zagrebu promovirala IKA. *Glas koncila* (9. ožujka) o tome piše: **«Kada crkva političarima koji su katolici predlaže ovu notu za djelovanje, onda treba jasno reći da nije riječ o 'stranačkoj stezi' već o savjesti i nužnosti djelovanja prema savjesti u svim dilemama s kojim se političar katolik susreće u svom djelovanju. Nota jasno podsjeća političare katolike na njihovu obvezu da u javnom životu brane moralne i društvene temelje vrijednosti koje uči Katolička crkva. Čovjek se ne može odvojiti od Boga, niti politika od morala, a sadašnja demokratska društva u kojima su svi postali sudionicima upravljanja javnim stvarima u ozračju prave slobode, zahtijevaju nove i šire oblike sudjelovanja u javnome životu od strane građana, kršćana i nekršćana.»**

Nije li ovo prekrasan primjer kako treba postupati u slučaju obespravljenih prosvjednika policajaca na Markovom trgu?

Tim više što «Onaj tko pomaže onima koji su u potrebi, uživa Božju naklonost. Služenje onima koji su u potrebi može za one koji su daleko od takovog shvaćanja, biti providnosni put susreta s Kristom. Gospodin preobilno nagrađuje svakog onog tko čini dobro bližnjima» – poručio je povodom ovogodišnje korizme Sveti Otac.

ISTINA ĆE POBIJEDITI ! – natpisima poručuju prosvjednici iz kapelice mučenika, vjere, ljubavi i svakodnevnih molitve krunice, spremni do kraja nositi svoj križ trpljenja, muke i poniženja. Poruka svim katoličkim vjernicima, a posebno svim političarima, glasi: Nemojte se ponašati kao mali bogovi! Jer *'kada vlast i novac postaju bogovi kojima se sve žrtvuje, onda u svijetu vlada ropstvo, nesloboda, rat i smrt.'* Ako ne možete ništa drugo učiniti u ime načela pravde, morala i poštenja, molite zajednički krunicu s obespravljenim policajcima! Kako ćete inače živjeti sa svojom savjesti? ♦

=====

Autor je politički analitičar i publicist iz Zagreba

USPRAVNO JE ŽIVIO, USPRAVNO JE OTIŠAO

Piše Osvin Gaupp

«Imam čist obraz koji mi dopušta da iza sebe ostavim pisani trag o svemu što sam radio»,

Janko Bobetko u knjizi «Sve moje bitke»

Za vrijeme nesamostalne Hrvatske u sklopu Jugoslavije u glavama nacionalno svijesnih Hrvata, posebno u iseljeništvu, stvorena je slika o hrvatskom čovjeku kojeg rese osobine kao marljivost, nadarenost, poštenje, visoki nivo kulture. Bili smo mišljenja da bi sa prirodnim bogatstvima Lijepe naše i takvim hrvatskim narodom, Hrvatska oslobođena balkanskog utega procvatila i ubrzo postala druga Švicarska. Međutim ostvario se san u koji je malo tko vjerovao, ostvarena je samostalna hrvatska država i stvarnost je pokazala, a i dalje nam bolno pokazuje, da je to bila s jedne strane idealizirana slika, a s druge strane da je 80-godišnja jugoveza ostavila duboke tragove u mentalnom sklopu hrvatskog čovjeka. Ali bilo je, i još uvijek ima časnih iznimaka, koje nažalost dolaze premalo do izražaja i koje daju nadu da i nije sve tako crno kako izgleda.

Jedan od takvih iznimaka, general Janko Bobetko, nedavno nas je napustio. On je u najvećoj mjeri odgovarao radićevskoj slici zdravog temelja hrvatskog naroda: marljiv, pošten i odan domovinskoj grudi hrvatski seljak. Kad se tome pribroje i uvažavaju i druge osobine Janka Bobetka: neobična inteligencija spojena sa težnjom da posao odradi najkvalitetnije i da uvijek daje najviše, veliki osjećaj odgovornosti, te ponos koji ga je činio nesalomljivim, onda je on bez sumnje bio realno oličenje onog našeg idealiziranog hrvatskog čovjeka.

Rođen 10. siječnja 1919. u selu Crnac pokraj Siska, u prvotno seljačkoj obitelji, koja je - tipično hrvatski - ne napustivši sasvim zemlju, prešla u radničku. Veliki osjećaj za socijalnu pravdu i okružje sisačke željezare uslovlili su sklonost obitelji Bobetko prema radničkoj političkoj opciji, a time automatski i priključenje cijele obitelji u antifašističku borbu 1941. Janko Bobetko se priključio partizanskom pokretu kao 21-godišnji student. Izgubivši oca i tri brata u ratu, želio se nakon završetka rata posvetiti nauci i nastaviti prekinuti studij. Zapažen u ratu kao vrlo sposoban, hrvatski generali Ivan Gošnjak i Vlado

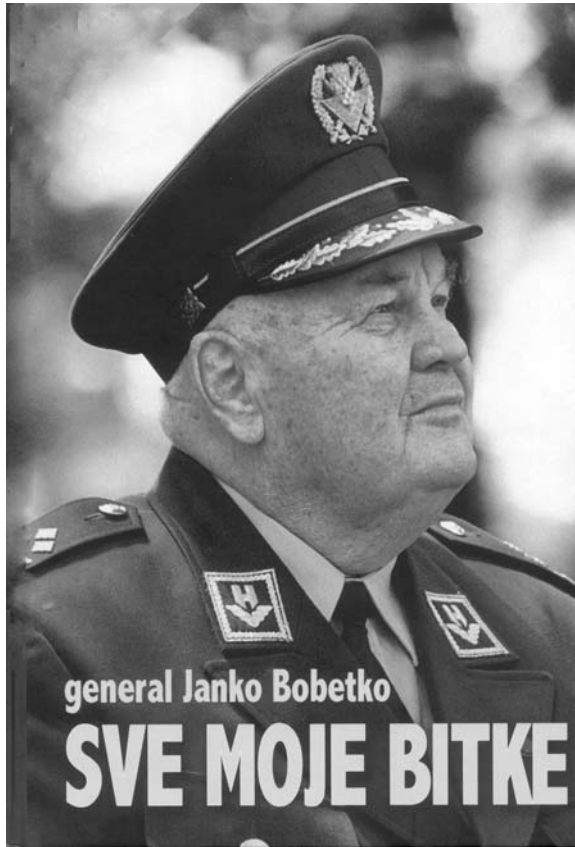
Janjić uspjeli su ga nagovoriti da ostane u JNA, između ostalog i sa argumentom da su potrebni hrvatski časnici zbog kakve-takve ravnoteže hrvatske nacionalne zastupljenosti u odnosu na srpsku u JNA. J. Bobetko je, završivši Vojnu akademiju, sa 35 godina postao najmlađi general JNA. Uočio je vrlo brzo nedostatke Jugoslavije i njezinu instrumentalizaciju u velikosrpske svrhe, pa je stoga, dosljedan bez obzira na negativne posljedice na osobnu karijeru, u svojim političkim istupima pružao punu potporu «Hrvatskom proljeću». Zbog tog zauzimanja za hrvatske nacionalne interese prisilno je 1972. umirovljen s još 19 hrvatskih generala (svaka sličnost sa umirovljenjem hrvatskih generala 2000. je slučajna) i bio 18 godina u kućnom pritvoru pod policijskom paskom.

Iz posljednjeg javnog razgovora sa Jankom Bobetkom na Hrvatskoj televiziji, dalo se iz njegovih izjava naslutiti da je taj pritvor, uz svakodnev-

bojnišnici, jer - kako je izjavio - morao je ispuniti dug narodu kojem pripada.

Predsjednik Republike Franjo Tuđman imenuje ga 10. travnja 1992. zapovjednikom južnog bojišta. To je prelomna godina i odlučujuće bojište, koje je za Hrvatsku značilo biti ili ne biti. Njegov suborac na južnom bojištu, general Nojko Marinović ga ovako opisuje: **«Jedinstveni general u povijesti ratovanja koji sa strojnicom na ramenu hrlili na prvu crtu bojišnice, hrabri i bodri svoje vojnike i s njima ide u juriš».** 73-godišnji general Janko Bobetko dobiva i svoj drugi rat. Krajem iste godine, 20. studenoga, imenovan je načelnikom stožera HV-a, razrađuje strategiju **«Bljeska»** i **«Oluje»**, i ostaje na toj dužnosti do umirovljenja 15. srpnja 1995.

Neumorni Janko Bobetko 1996. objavljuje knjigu «Sve moje bitke» u kojoj opisuje događaje iz nedavne hrvatske povijesti, sa posebnim težištem na njegove bitke u Domovinskom ratu. Zastupnik je HDZ-a u Saboru do kraja 1999.

Narušenog zdravlja povukao se u svoj dom smatrajući da je ispunio svoju dužnost prema hrvatskom narodu. I kada je mislio da je izvojevao sve bitke, otvorena je protiv njega nova fronta. Taj novi rat je daleko podmukliji od svih četničkih napada, jer je napad na ono do čega je on najviše držao, na njegovu čast. Prijava svjetska i prljava domaća politika, pomiješana sa osobnim bolesnim ambicijama i osobnim osvetničkim obračunima aktera i u jednoj i u drugoj sceni, obrušila se na jednog časnog 84-godišnjeg čovjeka, kojemu po karakteristikama i sposobnostima ni najveći moćnici sadašnjeg svijeta ne sežu ni do koljena. 84-godišnji Bobetko je bio još uvijek dovoljno pronicljiv, da mu je bila odmah jasna svrha tog napada. Gađajući Bobetka, ciljane su tekovine Domovinskog rata i izjednačavala se krivnja žrtve i agresora, što je jednim ciljem, a drugima svejedno. U svojoj dosljednosti odlučio je ne primiti optužnicu i samo mrtvog su ga mogli odvesti u Haag. Snagu je, kao i u prijašnjim teškim situacijama crpio u obitelji, i njegova vjerna supruga je i u ovoj odluci bila uz njega.

Uspravno je živio, uspravno je i otišao da bi se konačno smirio u dragoj mu hrvatskoj zemljici. ♦

ni nadzor i zabranu javnog nastupanja, doživio kao neki određeni poraz, koji mu je dao osjećaj zaduženja prema hrvatskom narodu. Bobetkovo poimanje domoljublja nalagalo je njegovoj savjesti, da sve svoje sposobnosti mora dati u službu svome narodu, a bio je osuđen na neaktivnost i šutnju. Zato je početkom agresije na Hrvatsku, bez krzmanja i bez obzira na svoje pozne godine, stavio na raspolaganje svoje vojničko znanje, pa i čak direktno na

HRVATSKA SE NE MOŽE ODRŽATI REPRESIVNIM MJERAMA

Hrvatsko slovo, 20. listopada 2000

Intervju sa stožernim generalom
Jankom Bobetkom
Razgovarao: *Nenad Piskač*

Gospodine generale, otvoreno pismo dvanaest generala, kojega ste su potpisali, u hrvatskoj javnosti izazvalo je niz reakcija, kao i odluka vrhovnog zapovjednika o umirovljenju sedam generala supotpisnika. Predsjednička i izvršna vlast osudile su generale, ne ulazeći u meritum i sadržaj pisma. Je li pismo nešto promijenilo, otkrilo, izbistrilo?

Pismo je utemeljeno. U njemu se postavljaju gorući problemi ne da bi se optužila postojeća struktura na vlasti, nego da bi se upozorila da problemi u Hrvatskoj, naročito prema stvarateljima hrvatske države, braniteljima i invalidima, ne samo da nije dobra, nego upozorava da smo došli do te linije kada država i određene strukture moraju ozbiljno reagirati. Čim ujutro otvorite novine veliki dio ljudi odmah gleda gdje je, je li već na popisu za Haag, koja je optužba, koje su političke diverzije prema njemu usmjerene i u kakvoj se situaciji nalazi mjesto i funkcija koju vrši. Takva psihoza stvara jednu totalnu nesigurnost i nalaže politički oprez. Postavlja se pitanje, ako sam ja u tome ratu mogao izgubiti glavu, a bilo je takvih situacija, kako ta moja životna višegodišnja provjera nije dovoljan jamac da sam ja konstruktivan branitelj i stvaratelj ove države. Ako se na mene ide s ciljem da me se netko što prije otarasi, da me izvrgne ruglu i stupu sramu, onda će moji podčinjeni zaključiti – kakva je to naša životna perspektiva. Koja to može biti veća životna provjera od one da ste vi iz onoga rova, izdržali sve to vrijeme, a sad je to postalo minus. Stvorena je politička atmosfera koja je dovela u zemlju jednu totalnu nejasnoću. Meni se čini da sam trideset godina prespavao i da su me danas dočekale iste stvari. Sedamdesetprve ja sam otvorio «Borbu» gdje je pisalo – formiran je komitet pedesetorice kontrarevolucionara koji su trebali srušiti Jugoslaviju. Prema tim ljudima je bilo dopušteno sve, oni su stavljeni izvan pravnoga okvira, izvrgnuti su svim oblicima nasrtaja...preko noći ste izgubili prijatelje, bili ste odmah istjerani iz vojske. To je osjećaj posvemašnje izolacije, samoće. Onda se sjetite onoga staljinističkoga duha po kojemu postoje dvije vrste smrti, ona fizička u logoru i psihička, koja traje duže ali završava na isti način. Pirker je umro od toga stresa. Tako je to kad se politički obruč oko vas steže. Dakle, pismo koje smo pisali hrvatskoj javnosti, sadržajem nikome ne prijete, ne postavlja nikome ultimatum, nego upozorava što se u ze-

General Bobetko dijeli samokrese

mlji događa, da te stvari slabe unutarnje prilike u zemlji, i da je vrijeme da se počnu ti problemi rješavati, od invalida do elementarnog poštivanja Domovinskoga rata. Jer počelo se sa Haagom, lažnim invalidima, kriminalcima, dakle, stvara se jedan loš utisak prema pojedincima. Međutim, zaključio sam – ide se na kompromitiranje Domovinskog rata po direktivi da se izjednače agresor i žrtva.

Drugo pismo nekolicine generala, mnogi smatraju nepotrebnim. Nije li drugo pismo razvodnilo prvotno? Neki smatraju da je ono plod pritisaka režima i režimskih medija na generale nakon što su objavili prvo pismo.

Prvo pismo ocijenjeno je kao stranačko, da HDZ stoji iza toga. I onda je uslijedilo drugo pismo, u kojemu smo kazali – ne, gospodo, s tim ni HDZ ni bilo koja druga politička stranka nema nikakve veze. Morali smo odbiti tu političku podvalu, jer je Predsjednik rekao, to je skuhanu u kuhinji hadezea. Išli smo s drugim pismom da kažemo – ne gospodo, ovdje je upozorena hrvatska država. I to država koju smo mi stvarali. Generali potpisnici nisu ničiji politički jocker.

Da li ti Predsjednikovi potezi, kad je riječ o generalima, o nazivanju njihovoga pisma pamfletom i da je to hadezeova podvala, a pokušalo se progurati čak i tezu da su generali izmanipulirani, je li to također kriminalizacija Domovinskog rata?

Pa sigurno da je. Ali, kad je on doslovce rekao – ja nisam pismo ni pročitao, a donio je odluku o umirovljenju sedam generala, koji su dobili bitku za Hrvatsku, onda sam vidio da je to vrlo, vrlo opasan trenutak. On, ne samo da krivo odlučuje, nego već postoji jedan krug koji ga namjerno informira ovako kako ga informira. Primjeri Josipa Brozera i Franje Tuđ-

mana daju dovoljno materijala... Dati izjavu kakvu je on dao, da nije pročitao, a donio je tako drastičnu odluku, mislim da je on time išao na to da dokaže svojim političkim partnerima da je on vlast, da mu Ustav daje za pravo, što je točno, ali jedno ovlaštenje može se na različite načine koristiti. Mesić je uzeo onaj najpogrešiji. Prije svega je metodološki, ljudski, humano, najprije razgovarati da vidi o čemu se radi, a onda donijeti odluku. Tako jedan državnik radi. Ja ga ne bih htio učiti, ali mislim da su to prva i početna slova abecede: poštivanje Domovinskoga rata i učesnika toga rata. Njegova drastična mjera stvorila je po momu mišljenju još jedan dublji politički pritisak. Odmah poslije izbora 3. siječnja izjavio sam u Hrvatskom državnom saboru – hrvatski narod je nas, mislim na stranku, s pravom kaznio, ali je i sebe kaznio.

Režimski mediji i neki visokopozicionirani političari bave se pitanjem tko je autor, tko inspirator, tko pak inicijator pisma. Ne predstavlja li takav odnos prema generalima pobjedničke vojske također omalovažavanje vrijednosti Domovinskog rata?

Ljudi koji su vodili ratne jedinice ocijenili su da treba nešto napisati. Sve su to ljudi koji su sa mnom vodili ratne operacije. Ne nisu bile svatovske odluke! I taj moralni osjećaj odgovornosti, nacionalne i ljudske, prevagnuo je za jedno normalno upozorenje. Ne da bismo se mi sad pokazali da ne poštujemo ovu ili onu vlast, nego da pomognemo, jer vidimo kuda stvari vode. Nama se ljudi obraćaju, obraćaju se i njima, ali nema rezultata... Smatrali smo da je trenutak da se hrvatska javnost upozna sa stvarnim stanjem i da se kroz ustanove sustava problemi počnu rješavati. Međutim, shvaćeno je sasvim drukčije, da je to pamflet. Kako u demokratskoj zemlji, gdje 12 ljudi koji su vodili završne operacije, a Mesić sam za sebe kaže da nije ni metka ispalio, može davati takve ocjene za ljude koji su pobijedili i dobili Domovinski rat? ►

RATNICI JUŽNE BOJNE

Slažete li se s ocjenom da je održavanje summita o Zapadnome Balkanu, najavljeno za studeni ove godine u Zagrebu, vrhunac kriminalizacije vrijednosti Domovinskoga rata?

Mi još ne znamo, možemo pretpostaviti, što će biti sadržaj toga skupa. Ali ako idemo logikom stvari, kako je do njega došlo i kako se brzo forsira i tko stoji iza njega, te što je već rečeno o tome, a rečeno je da se ide u paketu u Europu, ili nikako... De facto ide se u jednu asocijaciju gdje vi ne odlučujete. Odlučuje netko drugi u vaše ime. Stavljani ste u situaciju da ne predstavljate ništa osobito. S druge strane, sjetimo se devedesetprve godine, kad smo bili stavljeni u situaciju ili ući u nametnuti rat, ili kapitulirati. Tada sam u Saboru kazao – ili će Hrvatska ući u rov, ili će biti stavljena u rov. Nakon deset dana JNA je krenula u opći napad na kompletan teritorij Hrvatske. Hrvatska je izašla tada iz parlamentarnih izbora, nepripremljena za rat i računala je, na čelu s pokojnim dr. Franjom Tuđmanom, da će demokratska Europa poštivati i poduprijeti hrvatski pravac. Međutim, mi smo i tada uzeti za primjer koji mora nestati! Odmah je došlo do blokade i zabrane bilo kakve nabavke oružja, a bez njega se ne može voditi rat. Prije toga je potpuno razoružana teritorijalna obrana. Tada smo bili u povijesnoj situaciji u kojoj smo mogli nestati, ili se braniti. 34% teritorija bilo je okupirano. Postepeno smo jačali, jer smo prihvatili borbu, na osnovi jedinstva i pomirbe hrvatskih ljudi, koji su prihvatili život takav kakav je. Odlučili smo boriti se i to je sve njih iznenadilo.

Hrvatski državni sabor upravo je raspravljao o Domovinskome ratu. Kako komentirate domete saborske rasprave?

Sama rasprava je u većini slučajeva pokazala da je pitanje digniteta Domovinskoga rata dobilo svoju političku težinu. Ako želimo doći do jedinstva da zemlju treba učvrstiti, ako želimo postići nužni faktor kohezije, to je bila jedinstvena prilika da učinimo na jednom pitanju koje je povijesno neupitno i na kojemu je teško praviti političke podjele. Tko pripada ovoj ili onoj stranci, to se postavlja na izborima. Kad si došao u situaciju opredjeljenja, bez obzira na strančarenje, da li si za jednu stabilnu državu koja će ispuniti svoje osnove, da bude demokratska, socijalna itd., u kojoj se ne će pojavljivati greške kojih je bilo, vidjelo se jedinstveno istupanje s malim oscilacijama pojedinaca, moguće desetak. Kad sam slušao Budišu, rekao sam da potpisujem od prve do zadnje njegovo izlaganje. I on sam je konstatirao da su naši najviši časnici svakodneвно blaženi i da su postali nesigurni i da to ne može ići. Naše pismo potvrđuje Budišu, ili on naše pismo. No, jedno i drugo ide prema pozitivnome, a ne prema nega-

tivnome. Devedesetprve bili smo golouruki, ali jedinstveni i pomireni. Da nije stvorena takva klima Hrvatske ne bi bilo. Ja nisam tada imao nijednog dezerterske. Sve moje zapovijedi bile su izvršene. Svaka operacija bila je sprovedena, nijedna nije bila provaljena, a tada je bilo špijuna na sve strane. Naše su operacije predstavljale uvijek iznenađenje. Osim toga cijeli je narod bio sa svojom vojskom. Nikakvih podjela. Pomirbeni moment je za nas bio spas, vriedio je više od oružja. Prema tome, ljudi koji su stvorili hrvatsku državu ne mogu se držati na marginama. Kaže Budiša u Saboru, vi ovdje sjedite a nitko nije opalio ni metka, pa ni ja, a ti koji su vas doveli tu, sada su u kriznim stožerima i sjede u saborskoj loži. To su ti životni momenti koji moraju potresti čovjeka. To je sukob dvije stvarnosti koje su apsolutno vrlo snažne i vrlo jake.

Predsjednik Mesić nedavno je izjavio da se Vaša knjiga «Sve moje bitke» prevodi u Haagu, kako bi poslužila tužiteljstvu za nove optužbe protiv Hrvata. Ima li u Vašoj knjizi elemenata za takvu tvrdnju, u njoj su i faksimili zapovijedi, imate li spoznaje da se ona prevodi u te svrhe?

Čim se Mesić vratio iz Haaga, bilo mu je postavljeno pitanje što je on radio u Haagu. On je odgovorio da je tamo dao neke izjave, ali, veli, tamo je već Bobetkova knjiga kao dokument. I on je prešao preko toga, i ostalo je da je moja knjiga osnova za optužbu mnogih drugih. Ja sam reagirao: gospodine Mesić, najprije položite račun hrvatskoj naciji o čemu ste vi to referirali u Haagu. Moja je knjiga izašla 1996. godine. Bila je predstavljena u nazočnosti ministra obrane, predsjednika Hrvatskoga sabora i svih zapovjednika koji su sa mnom vodili te operacije. Javno i otvoreno. Knjiga je upućena u svijet kao normalna stvar. Tamo je svaki dokument priložen, i ja sam potpisao da iza svake riječi stojim, i moralno i materijalno odgovora-

ram. Ona dokazuje klasičan primjer načina vođenja obrambenog rata. Ona pokazuje da se radi o vojsci u kojoj svaki vojnik, ima i taj dokument, mora poštivati odluke UN-a, poštivanja zarobljenika, itd., itd. Sporno je bilo da li smo bili u BiH ili nismo. Ja sam rekao da jesmo dijelom snaga, jer da nismo, Hercegovina bi pala, mi bi bili presječeni kod Metkovića i dio Hrvatske zajedno s Dubrovnikom bio bi izgubljen. Bez vojne pobjede nema šanse za uspješne pregovore. Nakon te pobjede, sve ostale bitke mi smo dobili, od Maslenice, Medačkog džepa. Hrvatska vojska postala je faktor koji se respektira. Kasnije nam nisu dali da oslobodimo Banja Luku, da li su jamstvo da će hrvatsko Podunavlje biti mirno reintegrirano, što je i učinjeno. Jedinstvo hrvatskoga naroda nije tada dakle, zloupotrebjeno. Ono je postalo snažan politički adut kako u unutrašnjoj tako i u vanjskoj politici. Mi to sada trenutno nemamo. Možda će Deklaracija sada približiti ljude jednom realnom razmišljanju. Hrvatska se ne može održati nikakvim represivnim mjerama. Hrvatska vlast je birana, i dobila je većinu, ali se većina vrlo brzo može pretvoriti u manjinu. Da se sada ide na izbore nema šanse da bi dobili ono što je bilo na prethodnim izborima.

Deklaracija?

Deklaracija o Domovinskome ratu mora biti polazište svakog savjesnog političara, bez obzira na stranačke boje. Pomoću nje Hrvatska može izaći iz ove agonije. Ona je obveza za sve političke stranke. Naglašavam, bez jedinstva na tom pitanju, Hrvatska bi bila stavljena u bezizlazan položaj. **Deklaracija upućuje na dvije stvari; prvo, vidjeti svaki svoje propuste i ispraviti ih, i drugo, neostaljinizam je u Hrvatskoj zaustavljen. Ako se takvima ne odupremo – nestat će i Hrvatske.** ♦

ČETNICI U VUKOVARU — SERBISCHE TSCHETNIKS IN VUKOVAR

ŽARKO DOLINAR 1920. - 2003.

POČASNI ČLAN
HRVATSKE KULTURNE ZAJEDNICE
OD 17.03.1991.

Piše Upravni odbor

Rođen je u Koprivnici od majke Franice rođ. Fridrih i oca dr. Jakova, koji kao sudac često po službenoj dužnosti mijenja mjesto rada i življenja. Tako Žarko sa nepunih godinu i pol odlazi sa roditeljima iz Koprivnice da bi nakon Sarajeva stigli u Novi Sad, potom Ljubljanu, a onda i u Zagreb. U Zagrebu maturira, a 1948. diplomira na Veterinarskom fakultetu. Od 1961. je radio u Zavodu za anatomiju medicinskog fakulteta u Baselu, bio izvanredni profesor na Medicinskom fakultetu, te predavač na Stomatološkom fakultetu sveučilišta u Baselu. Uz anatomiju bavio se istraživanjima s područja histologije, patologije i membrilogije, a znanstvene radove objavljivao u hrvatskoj i inozemnoj stručnoj literaturi.

Školu, kako je jednom sam rekao, nije baš volio, ali u toliko više šport, napose stolni tenis. Po njegovom uvjerenju za to su bili krivi geni koje je dobio po majci, odnosno njenoj obitelji (Fridrih). Godine 1939. postaje član HAŠK-a, kojem donosi prvenstvo u pojedinačnom natjecanju za Hrvatski kup u Bjelovaru 1941., kada osvaja i prvo mjesto na međunarodnom turniru u Berlinu. Od 1941. do 1945. višestruki

je prvak NDH i reprezentativac u devet međudržavnih natjecanja, a poslije II. Svjetskog rata višestruki je prvak Jugoslavije. Na svjetskim prvenstvima nastupio je osam puta i osvojio osam medalja.

Uz veliku ljubav prema sportu bio je poznat i kao strastveni kolekcionar sa 25 različitih kolekcija (sakupljao je kukce, kutijice šibica i cigareta, autograme poznatih ljudi iz svijeta kulture, politike i znanosti, slike domaćih i stranih slikara, snimljene audio i video kazete, korespondenciju sa nobelovcima, rektorima, akademičarima, umjetni-

cima itd.).

Sa svojim sportskim prijateljima, u vrijeme NDH, pomogao je mnogim židovskim obiteljima da napuste Zagreb, za što je dobio najveće izraelsko odlikovanje Nežidovima - Yad Vashem - pravednik među narodima.

U intervjuu koji je ne tako davno dao, Žarko nam svima poručuje da je život kratak, a smrt će nas pobrati prije nego iznosimo svoje kravate, kao da je slutio da i njegova životna ura otkucava zadnje minute.

«Učite i priznajte moć genetike. Naučite osnovno: *Panta rhei - sve teče i prolazi. Na ovom svijetu živi samo jedan tip ljudi - koje možemo podijeliti na dobre i zle. Bolest, tuga, veselje su isti posvuda. Nemojte se nadmetati, niti svoje kravate ne bumo ponosili. Ugladajte se na život Isusa Krista. Učite, suzbijajte ignoranciju i svaki ekstremizam - bilo gdje. Klonite se kameleona i poltrona. A mi ćemo se u ovom nepravičnom svijetu i nadalje boriti za jedan svijet kakav bi trebao biti. Bezgranična domovina bezgranično sretnih ljudi koji u slobodi i standardu bez robovanja ispoljuju većinu svojih dobrih nasljednih i stečenih kvaliteta..*»

Od dragog nam Žarka opraštamo se stihovima člana HKZ, gospodina Karabina, koje je ispjevao Žarku povodom 75. rođendana, te pjesmom *Lovor ili galge* na hrvatskom i na njemačkom, ispjevanu na osnovu jedne Žarkove ideje. Ista je objavljena na hrvatskom u zbirci *U začaranom krugu* (Zagreb 1989.), a na njemačkom u zbirci *«In der Stille nach dem Hall»* (Pazin/Schaffhausen, 1997.)♦

LORBEERKRÄNZE ODER GALGEN

Von niemandem so gerne
wie von Žarko Dolinar
wollte ich einmal wissen
wer die Menschen aufteilt
- und nach welchem Schlüssel -
in die, die am liebsten
so wie die meisten gehen
und in die wenigen
die im Unbekannten
ihr Glück zu suchen verstehen.

**«Alles hänge davon ab,
wer in welche Richtung ging
nachdem er von der Tafel
- vor der jeder einmal stand -
die seltsame Botschaft las:
- Wanderer, von hier aus
gibt's keinen weiteren Weg
nur mit eigenem Gehen
macht man da den neuen Steg!»**

Und siehe da,
Allein sind mit denen überfüllt
die von der Tafel zurückkehrten,
Lorbeerkränze oder Galgen vorbereitet
für die, die sich von da an vorwärts wagten!

ŽARKU DOLINARU Za 75. rođendan

Marijan Karabin
Schaffhausen, lipnja 1995.

Mnogim šikarama
kročio si prvi
u mnogim tamama
probijao se sam;
za ružu u trnju
spreman dati krvi
na mnogoj hridini
bio si - jedini!
Brojne si sa sobom
uzeo pod ruku
ozračio nadom
da postoji dobro;

časno najčudniju
trčao si trku
od blaga vredniju
sročio poruku.
Kad sve što se zbilo
ostane po strani
a što bude bilo
primakne se blizu
ti stat češ ko vjetar
u brezinoj grani
što - i kad utihne
- **biti ne prestane!**

LOVOR ILI GALGE

Razgovarah jednom
s prijateljem Žarkom
tko podijeli ljude
i po ključu kakvom
na one što idu
kud većina kreće
i na one rijetke
što po neutrtom
traže put do sreće.

**«Sve ovisi o tom
kojim je tko smjerom
krenuo od ploče
pred kojom se svatko
bar jednom našao
s nje da bi obavijest
čudnu pročitao:
- Namjerniče, ovdje puta
dalje više nema
odavle ga svatko
tek vlastitim hodom
priprema!»**

I gle,
aleje su prepune
onih što se od ploče vratiše,
lovor ili galge pripremljene
za one što u noć krenuše!

ZNANJE I MORAL IZNAD SVEGARAZGOVOR SA ŽARKOM DOLINAROM
VOĐEN 1995. GODINE U ŠVICARSKOJ

Piše Š. Š. Ćorić

Kako i zašto ste napustili zavičaj?

Protjeran sam sa Sveučilišta u Zagrebu, nakon 13 godina mukotrpog rada u jednom ogromnom području veterinarske i humane medicine - anatomija, citologija, histologija, embriologija, opća patologija... lako sam bio popularan i (prema općim ocjenama) koristan i uspješan predavač na tri fakulteta, otjeran sam, jer sam jasno progovorio protiv snižavanja kvalitete nastave, ispita i znanstvenog rada te tražio ukidanje nepoštenog forsiranja «izabranih i podobnih» dijeljenjem stipendija, poklanjanjem titula, položaja i članstva u najvišim institucijama. Godine 1961. sam otišao «na privremeni rad», ali nisam bacio pasoš niti sasvim napustio sve u domovini. Ostao sam uz našeg čovjeka, njegove žalosti i pečalbarske brige i počeo istraživati problem odljeva mozгова, tog ponajvećeg poraza bilo koje vlasti ili države. Došli smo još 1980. godine do poražavajućeg podatka o preko 45 tisuća iseljenih sveučilištaraca, bivših studenata i akademičara.

Uz šport i znanost, ali i privatno, obišli

ste dvadesetak puta kuglu zemaljsku i posjetili preko 150 zemalja...

Dobro je vidjeti 17 puta Buenos Aires ili 9 puta Peking, 60 puta meni najcjeljeniju Veliku Britaniju, ali žalosno je da nisam nikad vidio Mostar ni Soviče, gdje se rodio moj domobranski vrhovni zapovjednik Ante generalisimus Vokić, koji je ubijen 1945. u Lepoglavi, jer je pokušao spasiti hrvatsku vojsku iz ralja fašističke Njemačke, čime bi mi domobrani ušli kao osloboditelji u Beč ili Veneciju. Nisam na žalost nikad vidio ni Pazin, ni Vukovar, Međugorje, Topusko ili Cetinje...

Obzirom na brojna putovanja, kakvi su Vaši dojmovi o svijetu?

Na svijetu živi golem postotak siromašnih, gladnih, poniženih, neukih ljudi, analfabeta, a onih drugih koji žive u krasnoj zelenoj prirodi i u izobilju sunca i hrane - malen je postotak. Priroda sama po sebi je nepravdna, brutalna, tu jedan drugoga nemilosrdno ubija da bi sam mogao opstati, a da ne govorim o nepravdnoj podjeli sunca, vode, hrane, zdravlja, genetskog materijala...

Da se ponovno rodite - što biste željeli biti?

Želio bih ponajprije zdravlje i dug život. Bvio bih se istim sportovima, stolnim i velikim tenisom i nogometom, a dodao bih i jedini zdravi sport: plivanje. Ne bih

studirao niti proučavao glomazne discipline koje je neobično teško predavati. Bacio bih se na povijest, na slikanje, i deset puta bih se jače borio za najjače čovjekovo «oružje», tj. znanje, tesanje karaktera, uspravnost, toleranciju, a protiv ignorancije, snobizma, kameleonsstva i neiskrenosti.

Što volite, a što ne? Što biste poduzeli da imate apsolutnu vlast?

Najviše športske, crkvene, društvene, odgojne i humanitarne organizacije zakazale su na polju odgajanja za toleranciju ili su posve impotentne zbog poltrona i političara koji odlučuju o svemu, bez obrazovanja i znanja.

Svome narodu želim samo jedan bijeli grb i zastavu: **Viribus unitis - jači smo kad smo zajedno**. Samo to može donijeti napredak domovini. **Dosta je bilo 900 godina robovanja i dioba, prodaja i izdaja**. Propali su snovi o Velikoj Srbiji, Njemačkoj, Francuskoj.

Da imam bar jednu godinu neograničenu moć i vlast, ukinuo bih sve uniforme i vojske, ostavio kriminalističku i prometnu policiju, ukinuo sve ustanove koje grabe vlast i bogatstvo. Ukinuo bih granice, ekstremizam, šovinizam. O pusti snovi...◆

**FILATELIST
SVJETSKOGA GLASA****DRAGUTIN OPARIĆ (1933 – 2003.)**

16.03.2003., u 70. godini života napustio nas je Dragutin Oparić, profesionalni filatelistički djelatnik, sudski vještak za filatelistiku, informatičar, glazbenik, jezikoslovac, publicist, suradnik Društvenih obavijesti HKZ-e i dragi prijatelj.

Dragutin Oparić rođen je 29. srpnja 1933. u Zagrebu gdje pohađa osnovnu i građansku školu. Vojnu glazbenu školu pohađa u Sušaku, u Hrvatskom glazbenom zavodu izvanredno studira obou. Zbog svojih uvjerenja 1958. godine bježi iz Jugoslavije u Švicarsku, gdje 1968. diplomira informatiku u Lausanne-i te tako zaokružuje svoje svestrano obrazovanje.

Radio je u filatelističkoj kući Briefmarken Zumstein & Co. u Bernu. Bio je zaprisegnuti sudski vještak za filatelistiku, a rasprave i priloge o poštanskim markama, posebice hrvatskim, objavljivao je u Berner Briefmarken Zeitung, Deutschen Briefmarkenspiegel, američkim, hrvatskim i drugim časopisima i publikacijama. U ožujku prošle godine javnosti je predstavio svoje životno djelo,

katalog-knjigu «Kroatien–Hrvatska, Exil-Ausgaben 1934.-1992.», o čemu smo pisali u DO br. 91.

Bio je vrlo aktivan i angažiran čovjek. U Švicarskoj je uz dr. Dragana Hazlera bio suosnivač Hrvatske akademije za dijasporu u Baselu, suosnivač Zavoda za korienski pravopis «Radicesse croatica», član Ogranka Matice hrvatske u Baselu. U Hrvatskoj je bio član Družbe «Braća Hrvatskog Zmaja» i počasni član Varaždinskog kluba kolekcionara. Radio je na proširenom izdanju svoje knjižice-kataloga o hrvatskim markama u egzilu, koje na žalost nije uspio završiti.

Za vrijeme Domovinskog rata osobnim je donacijama potpomagao razne projekte. Osnivanje Fonda za hrvatsku djecu – ratne invalide bila je njegova ideja, a realizirana je u zajedničkoj akciji Hrvatske kulturne zajednice i Pro Croatiae: dobrotvorne markice «VELIKANI HRVATSKE NAIVE». Novcem od prodanih markica pomagalo se djeci invalidima.

Prije povratka u Domovinu gospodin Oparić je svu zalihu preostalih markica dao gđi. Pintarić sa zamolbom da ih preda dalje dr. Vladi Šimunoviću (Nadzorni odbor HKZ), ali to se nije nikada dogodilo. Tako je prestala i prodaja markica, što ga je jako žalostilo. Zadnju godinu dana posebno se angažirao na reaktiviranju Fonda za hrvatsku djecu invalide, ali su svi njegovi pokušaji da od g. Pintarića dobije natrag barem onu polovicu markica koja je vlasništvo HKZ-e, ostali bezuspješni. U čestim kontaktima, pa čak i u najtežim trenutcima bolesti, podsjećao nas je na markice. Neposredno pred zadnji odlazak u bolnicu, još

nas je jednom nazvao telefonski i tihim, gotovo nečujnim i isprekidanim glasom, rekao: «*Samnom je gotovo. Ne mogu više govoriti. Nadam se da me čujete, razumijete. Mislite na djecu invalide*». Mi smo ga zamolili da svoju energiju ne troši na razgovor i da se ne brine za markice. «*Djeca rastu, redovito trebaju nove proteze, obećajte da će te nastaviti sa akcijom*». Obećanje smo naravno dali, iako nismo slutili da je to zadnje što smo od njega čuli.

Dva tjedna iza toga, primili smo obavijest da nas je Drago zauvijek napustio.

O veličini i plemenitosti Dragutina Oparića najbolje govori upravo taj njegov zadnji angažman. Iako svjestan da njegova životna ura iskucava posljednje minute, nije brinuo za sebe nego za hrvatsku djecu invalide. Koliko bi svijet bio ljepši i humaniji, kada bi bilo više ljudi poput Dragutina!

Kao vanjski suradnik Društvenih obavijesti slao nam je priloge koji su bili vrlo zanimljivi i rado čitani. Često smo, planirajući teme, sa novije hrvatske povijesti «zalutali» u onu stariju. Drago je bio nepresušni izvor zanimljivosti, kojeg se moglo satima slušati, bez da koncentracija popusti. Redakcija DO izgubila je vrijednog suradnika, a svi zajedno jednog divnog prijatelja.

Naša iskrena sućut njegovoj supruzi Marijani i ostaloj tugujućoj obitelji.

Neka mu bude lahka hrvatska zemljica, a u našim će srcima i mislima živjeti dovijeka.

Redakcija Društvenih Obavijesti
Upravni odbor i Nadzorni odbor

HRVATSKA KULTURNA ZAJEDNICA
SUORGANIZATOR IZLOŽBE
«MOMENTAUFNAHMEN
ZU KRIEG UND FRIEDEN»
IZLOŽBE FOTOGRAFIJA O RANJENOM
VUKOVARU
U GLAVNOM GRADU KANTONA
AARGAU

Piše Upravni odbor

Od 4. siječnja do 8. veljače 2003. g. trajala je u Aarau izložba fotografija švicarskog fotografa **Wenera Rolli** uz popratne tekstove izvjestitelja **Remigiusa Buetler**. Ova dva Švicaraca obišli su Vukovar u proljeće 2002. godine, a svoje utiske u slici i riječi objavili su u nekoliko regionalnih novina. Kruna svega bila je izložba kojoj su željeli dati dodatni 'hrvatski štih'.

Komemorativni dio 30. HKZ-Sabora koji je bio u znaku Vukovara, i tom prilikom predstavljena akcija za obnovu orgulja, ostavili su na gospodina Rollia dubok utisak. Viđeno na Saboru – hrvatsku glazbu i hrvatske narodne nošnje - poželjeo je pokazati široj švicarskoj publici, stoga nas je zamolio za pomoć oko organizacije izložbe «*Momentaufnahmen zu Krieg und Frieden*».

Dogovarajući nastup naših umjetnika, oprezno su nam skrenuli pažnju na to da su njihova financijska sredstva

jako ograničena, pa je planirani honorar za nastup umjetnika i govornika minimalan. Bili su ugodno iznenađeni kada smo rekli da *Hrvatska kulturna zajednica* preuzima troškove umjetnika koje budemo angažirali, te da tako ušteden iznos poklanjamo njihovoj humanitarnoj akciji za kupnju proteze jednom vukovarskom invalidu.

Ohrabren tom našom izjavom, svoju slijedeću zamolbu g. Rolli je formulirao simpatičnim riječima «*ne bi imali ništa protiv da nam za aperitiv ponudite hrvatske specijalitete*». U tome momentu smo mi bili ti koji su morali spomenuti ograničena novčana sredstva, zbog kojih nismo u mogućnosti ništa obećati, dok ne nađemo sponzora koji bi to preuzeo na sebe.

Ali, kada se udruže mnogi dobri ljudi, onda sve uspijeva. Švicarci su bili više nego zadovoljni onim što smo im ponudili. Na otvorenju izložbe bio je to nastup gospođe **Marcele Sigur-Matić** na klasičnoj gitari, na zatvaranju izložbe nastup folklorne skupine «**Tamburica**», te bogati apero – pršut, kulen, masline, sir, bijelo i crno vino (sve hrvatski proizvodi sponzorirani od poduzeća **MAGO**

Dunja Gaupp

GmbH, odnosno vlasnika, obitelji **Mario i Anđelka Vrbat**).

HKZ je tako od gosta izložbe avansirala u suorganizatora, te dobila mogućnost na otvorenju izložbe predstaviti projekt «orgulje za Vukovar».

Uz to, u dugačku listu sponzora (Bundesamt für Flüchtlinge BFF, Hilfswerk Evangelische Kirchen Schweiz HEKS, katholische Landeskirche Aargau, Kulturkommission der Stadt

Aarau, Gemeinden Gemeinsam Schweiz, Literarische und Lesegesellschaft LLG, Migros Aare, Fine-ArtPix) uvrštena je i **Hrvatska kulturna zajednica**, a njena dopredsjednica – gđa. Dunja Gaupp – dobila je prekrasan buket cvijeća kao posebnu zahvalu za njen osobni doprinos uspjehu ove izložbe.

Švicarci su se preporučili za iduću suradnju, a mi smo odgovorili: «Vrlo rado, pa zato smo tu». ♦

VUČEDOLS TAUBE
 Das neolithische Keramikgefäß aus Vučedol bei Vukovar 2800-2500 v.Kr.

Dr. M. Andrić
 Veleposlanik

Urs Hofmann,
 Nationalrat

J. Špoljarić,

D. Gaupp,
 I. Župan-Tomerlin

Tamburica

Marcela Sigur-Matić

„VUKOVAR“ –
**MOMENTAUFNAHMEN ZU
 KRIEG UND FRIEDEN
 IN DER STADTBIBLIOTHEK AARAU**

Von R. Bütler und W. Rolli

1991 wurde Vukovar zum Symbol nationalistischen Wahnwitzes. Serbische Truppen zerstörten die barocke Donaustadt in Ostslawonien fast völlig. Heute ist sie zur Hälfte rekonstruiert und wieder kroatisch. Doch die Wunden sind längst nicht verheilt, der Hass zwischen den Volksgruppen sitzt tief. Die Wirtschaft liegt darnieder, junge Leute haben keine Perspektiven, und noch immer lauert der Tod in Form von Landminen auf Feldern und in Ruinen.

Im Mai 2002 besuchten der Journalist Remigius Bütler und der Fotograf Werner Rolli die Stadt, um über den Stand des Wiederaufbaus zu berichten. Die Reportage wurde in verschiedenen Printmedien in der Schweiz und in Deutschland veröffentlicht. Das Autorenteam hat in Vukovar viel Material gesammelt, mehr als in einem Artikel Platz hat und hat sich deshalb entschlossen, Bilder mit Begleittexten in einer Ausstellung zu präsentieren.

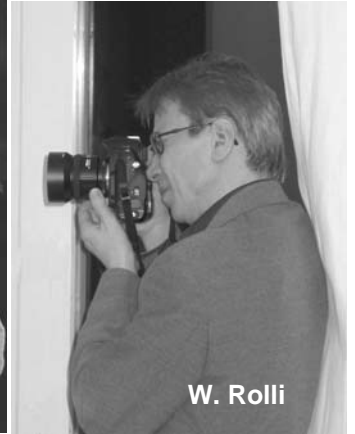
Remigius Bütler und Werner Rolli sind keine Kriegsberichterstatter. Vielmehr interessieren sie die Langzeitfolgen eines Konflikts. In der Fotoausstellung sind Momentaufnahmen zu sehen, die den schwierigen Nachkriegsalltag in

Vukovar dokumentieren. Die Autoren rufen ein Thema in Erinnerung, das aus den Schlagzeilen verschwunden ist, und wollen die Öffentlichkeit sensibilisieren für Menschen in Not, mitten in Europa, vor unserer Haustür.

Die seelischen Wunden angesichts des Verlusts von Angehörigen, Heimat und Besitz werden noch Jahrzehnte schmerzen, und es dürfte mehrere Generationen dauern, bis der Hass einer echten Versöhnung Platz machen wird. Diese Veranstaltung soll Verständnis wecken für Menschen, die aus ihrer Heimat fliehen, in der Hoffnung auf einen Neubeginn.

R. Buetler

W. Rolli

Die Ausstellung wurde ermöglicht dank grosszügiger Unterstützung des Bundesamtes für Flüchtlinge (BFF), des Hilfswerks der Evangelischen Kirchen Schweiz (HEKS), des Aargauer Kuratoriums, der Katholischen Landeskirche des Kantons Aargau, der Kulturkommission der Stadt Aarau, Gemeinden Gemeinsam Schweiz, der Literarischen und Lesegesellschaft (LLG), der Migros Aarau, der Firma Fine-ArtPix, des **Kroatischen Kulturvereins** und der Stadtbibliothek Aarau. ♦

Mario Foto W. Rolli

Foto: W. Rolli

**ZUR VERNISSAGE DER
FOTOAUSSTELLUNG
„VUKOVAR“
VOM 10. JANUAR 2003**

V. WERNER ROLLI UND REMIGIUS
BÜTLER IN DER STADTBIBLIOTHEK
AARAU

von Urs Hofmann, Nationalrat, Aarau

U. Hofmann

In der Familienbibel meiner Grossmutter fand ich nach deren Tod vor über 30 Jahren nebst dem Bildnis von Papst Johannes XXIII das Extrablatt der Basler Nachrichten vom 23. Oktober 1921, das von der Flucht des Kaisers Karl aus seinem Schweizer Exil und der Übernahme der Macht in Budapest berichtete. Die Kriegsangst und die Destabilisierung der Lage in Europa nur drei Jahre nach dem Ende des Ersten Weltkriegs waren wohl die Gründe, die meine Grossmutter zum sorgfältigen Aufbewahren gerade dieser Zeitung bewogen hatten, auch wenn es aus heutiger Sicht wohl in diesen Jahren wichtigere Ereignisse gegeben hätte. Da Altes neugierig macht, blätterte ich das brüchige vergilbte Papier weiter durch und stiess auf eine Annonce, die ich mit Verwunderung las und die mich bewog, meinen Fund bis heute aufzubewahren.

Ausgeschrieben waren von der Basler Zeitung als Reklamefahrten zum bis auf weiteres ermässigten Preis von Fr. 117.- Schlachtfelder-Rundfahrten im Auto, alles unbegriffen: „Benützen Sie das schöne Wetter zu einer interessanten Herbsttour“, stand da geschrieben. Angeboten

wurden die Schlachtfeldergebiete von 1870/71 von Gravelotte, das Ossuaire (Beinhaus) von Thiaumont, ein feines Mittagessen mit Zeit zur Besichtigung des „zerschossenen Verdun“ und schliesslich am Nachmittag, sozusagen als Höhepunkt, die Fahrt durch „das schrecklich verwüstete Gebiet von Haudiaumont“. Keine einmalige Aktion etwa. Nein, infolge grossen Andrangs wurden die Fahrten „jeden Tag“ ausgeführt. Anerkennungs- und Dankeschreiben von früheren Reiseteilnehmern lägen in grosser Zahl im Bureau bereit, pries das Blatt sein Angebot an. Da wohl nicht mehr opportun, werden solche Ausflüge heute nicht mehr ausgeschrieben. Kein Zweifel jedoch, die Nachfrage bestünde nach wie vor. Wenn Leute ihre Hobby's nennen, kommen „Kriegsgeschichte“, „Weltkrieg“, „Grosse Schlachten“ oder Ähnliches mit grosser Regelmässigkeit vor.

Krieg und Schlachten faszinieren viele Menschen. Dabei gibt es viele Orte, die mit einer Aha-Erinnerung an frühere Geschichtsstunden zur Kenntnis genommen werden, verbunden mit geschichtlichen Ereignissen und den Namen ihrer Helden. Grosse Emotionen oder Gedanken an Leiden und Tod sind damit gemeinhin nicht verbunden: Bibracte und Cäsar, Cannae und Hannibal, Morgarten, Sempach und Winkelried, Murten, Marignano, Trafalgar und Nelson, Leipzig und Napoleon, Pearl Harbour, Dien Bien Phu. Sogar Verdun war trotz der gegen 1 Million Toter offenbar ein gutes Mittagessen „im besten Hotel der Stadt“ wert. Und auch viele neuere Schlachten sind Geschichte, Kriegsgeschichten, die kaum jemanden gross bewegen.

Es gibt aber auch Namen, die einen erschauern lassen. Was zeitlich näher liegt und wo Geschriebenes

durch Bilder ergänzt wird, berührt es uns mehr. Vor allem aber die Erinnerungen an Kriegereignisse, bei denen die Sinnlosigkeit und Brutalität des Kriegs nicht durch strategische Glanzleistungen der Feldherren oder die Baukünste der Kriegingenieure übertüncht werden, sondern offen da liegen: Allen voran die Schreckensorte des Holocaust wie Auschwitz, Majdanek, Buchenwald, Dachau und die Orte von Massakern Wehrloser, wie Oradour, Fosse ardeatine, Srebrenica oder eben Vukovar.

Doch: Alle diese Namen haben ungeachtet der unterschiedlichen Assoziationen und Gefühle, die sie in uns auslösen, etwas gemeinsam: Sie stehen für Millionen und Abermillionen von Einzelschicksalen, für Tod, Schmerz und Erniedrigung, für Rücksichtslosigkeit und Kälte, für Angst, für Folter, Zynismus und Freude am Leid der anderen, nicht nur für die Vernichtung von Leben, sondern auch die Zerstörung unzähliger menschlicher Seelen.

Die Schrecken des Krieges zu zeigen, ihm die cachierende Maske der Heldenhaftigkeit, des Technokratischen, des Schlachtstrategischen vom Gesicht zu reissen, das ist die Aufgabe von uns allen. Es gibt keine romantischen Schlachten, keine schönen Kriege, es darf keine Faszination des Kriegs geben. Krieg ist Mord, ja noch schlimmer, Krieg reisst besonders tiefe Wunden, nicht nur ins Fleisch des einzelnen Menschen, sondern ins Innerste der menschlichen Gemeinschaft, der Gesellschaft. Krieg entwurzelt, er vernichtet Identität, er enttäuscht Hoffnungen und Lebenspläne der Menschen. Er raubt der Jugend ihre Zukunft, ihr Leben. ►

Foto: W. Rolli

Auf alle möglichen Arten, durch Worte, durch Bilder, durch Musik, durch Töne oder wie auch immer zu zeigen, dass Krieg ausnahmslos schrecklich und mörderisch ist. Das müssen wir tun, wo es uns möglich ist.

Die Heute eröffnete Fotoausstellung tut dies auf eindrückliche Weise. Sie will nicht schockieren durch schreckliche Bilder der Verbrechen des Kriegs. Sie zeigt nicht, was vor etwas mehr als 10 Jahren in einer friedlichen, wunderschönen Stadt an der Donau an Udenkbarem geschah.

Und dennoch spürt man es. Man empfindet, was Menschen Menschen in unserer nächsten Umgebung angetan haben und antun können. Was staatlich organisiert, geplant und durchgeführt – wie es Kriege eben sind – vor 10 Jahren passiert ist, mitten in Europa.

An sich kennen wir ja alle die viel schrecklicheren Bilder von den zahllosen kriegerischen Konflikten unserer Welt aus der Tagesschau oder der Presse. Wir sehen Gewalt, wir sehen den Tod, wir sehen verstümmelte Leichen. Doch wir wissen alle, wie schnell das Schreckliche ausgeblendet, verdrängt wird. Wie schnell die Namen des Schreckens der Gegenwart in der Geschichte versinken und vergessen werden. Wie leicht ob all des Leides die bewegten Bilder verschwimmen und der Krieg einfach irgendwo stattfindet, heute da, morgen dort, zum Glück nicht bei uns, sei es real oder im Spielfilm, nach der Spätausgabe im Abendprogramm.

Werner Rolli und Remigius Bütler haben in ihren Fotografien und Texten einen anderen Ansatz gewählt. Sie schockieren nicht durch gezeigte Brutalität gegen Menschen. Sie bewegen uns durch die Gesichter derer, die sich erinnern, sich erinnern wollen und müssen, und die dennoch leben wollen; sie bewegen durch Worte, die nicht den Horror des Mordens und Quälens wiedergeben, sondern uns die Folgen des Krieges zeigen, den Unfrieden, die Hoffnungslosigkeit, die Traurigkeit, die Trostlosigkeit des Alltags, den Hass, der nicht gewollt und doch ist. Und gleichwohl dazwischen immer wieder ein kleines Stück Hoffnung, dass das wieder kommt und wieder blüht, was wir alle uns doch so sehr wünschen: Frieden, Vertrauen, Liebe, Glauben an die Zukunft, an das Recht jedes Menschen, in seinem eigenen Leben glücklich sein zu dürfen.

Und die Bilder und Texte von Werner Rolli und Remigius Bütler schockieren, indem sie uns vor Augen führen, wie auch die Zerstörung von Sachen, von Häusern, von Strassenzügen, von Monumenten, die Zerstörung

der Grabmäler auf dem Friedhof die Menschen im Innersten trifft, ihre Identität vernichtet, sie demütigt und ihnen nimmt, was ihnen ihre Geschichte gab: Wurzeln, Kultur, Heimat, den Stolz nicht einfach zu SEIN, sondern Bürgerin, Bürger eines Landes und einer Stadt zu sein, Bürgerin und Bürger von Vukovar.

Ob diese seelischen Wunden je verheilen werden, wissen wir nicht. Ob aus all dem Unrecht, das dieser Krieg – wie alle Kriege – brachte, Frieden und Gerechtigkeit entstehen können, wissen wir nicht. Nur eines wissen wir: Was in Vukovar geschah, darf nicht mehr geschehen. Nirgends auf der Welt.

Nie wieder Krieg! Das war die Losung der Pazifisten nach den Schrecken des Ersten Weltkrieges. Der Zweite kam nach zwanzig Jahren und Hunderte von Kriegen sind es seither gewe-

sen, überall auf der Welt, auch bei uns in Europa. Und wieder stehen wir vor einem Krieg, etwas weiter weg – 6 statt 2 Flugstunden – von unserem Land entfernt.

Natürlich gibt es Unterschiede. Gewalt gegen Unrecht, sie muss sein. Auch das haben uns die Kriege auf dem Balkan gezeigt. Es gibt Gründe für militärische Gewalt. Doch sie sind seltener als vorgegeben wird. Zwar bedeutet Krieg nicht immer Vukovar. Den sauberen Krieg aber, den gibt es nicht. Krieg schlägt immer Wunden und sät immer Hass. Krieg ist immer schlimmer, als man es von aussen ahnt. Das mögen in den nächsten Wochen auch die transatlantischen Cäsaren bedenken. ♦

Foto: W. Rolli

HRVATSKI BAL HRVATSKE KULTURNE ZAJEDNICE Bern, 22.02.2003.

Umjesto, na žalost, zbog bolesti odsutnog, predsjednika prof. **Ivana Matarića**, u ime Upravnog odbora Hrvatske kulturne zajednice posjetiteljice bala pozdravila je dopredsjednica **Dunja Gaupp**, zahvalila se ogranku Bern na organizaciji i predala riječ dr. **Stojanu Domagoju**, predsjedniku ogranka Bern. Dr. Stojan je na njemačkom pozdravio goste, najavio muzičare i kao posebno iznenađenje, nastup **KUD «Silvije Strahimir Kranjčević»**.

Odsvirana je i otpjevana hrvatska himna, a dr. **Mladen Andrić**, Veleposlanik u Bernu, uputio prisutnima par pozdravnih riječi. Na bal je naknadno stigao i g. **Darko Zelenika**, otpravnik poslova u Veleposlanstvu Republike Bosne i Hercegovine u Bernu, i također sa par riječi pozdravio skup.

Bal Hrvatske kulturne zajednice jedini je **Hrvatski bal** u Švicarskoj, koji već

tradicionalno okuplja ne samo Hrvate nego i domaćine Svicarce, a nerijetko su tu i prijatelji drugih nacionalnosti. Ovogodišnji bal po nečemu se ipak izdvaja od dosadašnjih. Jedan vjerni i dugogodišnji posjetitelj bala formulirao je to ova-ko: «ovoliko mladih još nikada na balu nije bilo».

Većinu tih mladih ljudi nismo poznavali, pa smo poželjeli saznati što ih je ponukalo da dođu u jedno njima nepoznato društvo. Kao što smo i predpostavili, mnogi su za **Hrvatski bal** saznali sa naše web stranice, ali bilo je i preporuka naših članova. Naši mladi željeli su svojim partnerima (djevojci ili mladiću) druge nacionalnosti pokazati od kuda dolaze, senzibilizirati ih za Hrvatsku općenito i kako je jedna djevojka rekla «naš melos dira u srce, željela sam da on to osjeti i tako shvati od kuda moja sentimentalnost».

Gospođa **Sandra Kulier** sa svojim orkestrom dignula je na noge i mlade, ali i zrele plesače. Bal je otvoren beč-

kim valcerom, što je naravno posebno obradovalo Austrijance među gostima. Gospođa Ilse sa suprugom oduševljeno je zaplesala među prvima, a tokom večeri je zaključila: «Sandra pjeva fantastično, ona je hrvatska Milva!».

Kako je večer odmicala, tako je rastao ugođaj, a nije izostala niti dobro poznata 'zmija' koja je rasla i rasla i kupila sa sobom svakog koga je uz put zahvatila.

Umornim plesačima dobro je došla pauza u kojoj su članovi **KUD «Silvije Strahimir Kranjčević»** pokazali svoje umijeće. Zanimljiva koreografija njihovog voditelja, dr. **Pave Medveda** izmamila je komplimente ne samo gledatelja, nego i upravo na tom polju vrlo kompetentnih članova orkestra Sandre Kulier, koji su profesionalni muzičari u **KUD «Lado»**.

Jedna uspješna priredba koja je gostima donijela ugodnu zabavu, muzičarima i plesačima **KUD-a** burni pljesak, a organizatorima puno pohvala uz želje da se za godinu dana opet vidimo na istom mjestu, a kako su neki poželjeli i uz isti orkestar. ♦

Dr. Domagoj Stojan

Sandra Kulier i orkestar

Obitelj Tudina i Veleposlanik dr. Andrić

g. Boban i g. Nedelko

Ball der Kroaten in der Schweiz

22. Februar 2003
Casino Bern

Von Ludwig und Ilse Nedelko

Vorausschicken muss ich, dass wir, Ilse und Ludwig Nedelko, österreichische Staatsbürger seit 23 Jahren in der Schweiz lebend, dank unserer Freunde Dunja und Osvin Gaupp, Gelegenheit bekamen zu diesem wunderbaren Fest geladen zu werden.

Nicht nur, weil wir als Österreicher traditionell und historisch bedingt eine besondere Beziehung von je her zu Kroatiens Land und Leute hatten - eine Seelenverwandtschaft sozusagen - im Besonderen aber als Träger meines Familiennamens fühle ich mich mit Kroaten besonders verbunden. Und wie das Schicksal so spielt, trafen die Familien Gaupp und Nedelko beim Schifahren in Österreich aufeinander. Die Geschichte des Kennenlernens ist eine unserer wunderbaren menschlichen Zufälle und war für beide Seiten prägend. Diese Geschichte sollten wir, wenn gewünscht, später einmal preisgeben.

Zurück zum Ball: auch bei diesen Festivitäten war es nicht zum ersten Mal, dass wir an einem Kroatenfest teilnehmen durften und weil es nach einem Erlebnis "roch", waren wir sofort dabei und sagten freudig zu als der Termin bekannt wurde. Tanz, Unter-

Frau Nedelko in guter Laune, Hr. Tomerlin

haltung in gepflegter, kultureller Umgebung schätzen wir ja besonders und es stellt einen Teil unserer gemeinsamen Identität dar. Manchmal ist das, zugegebenermassen, nicht so leicht von anderen ethnischen Gruppen nachzuvollziehen. Fasching ist eben in unseren „Breiten“ anders.

Typisch dabei ist, dass die Ambiance stimmen muss. Lokalität, Umgebung, Stimmung muss ein Ganzes ergeben. Beim Kroatenball passte es vorzüglich, dafür sorgten die Organisatoren des Balles. Hervorragend waren,

neben den Ansprachen der Honoratioren, die Musik, allen voran Frau Sandra Kulier (spontan von uns als kroatische Milva bezeichnet) die sehr stimmungsvoll den Abend mit Musik umrahmte. Nicht zuletzt beeindruckte die kroatische Volkstanztruppe mit den typischen Tänzen Kroatiens die zum Nachahmen animierte.

Zur Umgebung, eben Ambiente, gehört auch das Essen und Trinken in der Gemeinschaft. Auch das erfüllte, wenn auch nicht typisch „heimatlich“ die Erwartungen. Es ist einfach schön mit Freunden zu Speisen und Trinken und schafft eine unvergessliche Atmosphäre.

Gab es denn überhaupt negativ zu erwähnende Punkte? Wenn, dann nur den, dass wir schon am 2.00 Uhr aufhören mussten aus Respekt zu den Schweizer Gepflogenheiten, denn in unseren Landen wird so ein Fest die Nacht kosten, auch wenn wir in die Jahre gekommen sind.

Auf alle Fälle hoffen wir, dass diese schöne Tradition aufrechterhalten wird und dass auch viele Menschen die nicht so mit kroatischer Tradition Bekanntschaft gemacht haben wie wir, Gelegenheit erhalten die wunderbare Vielfalt an Kultur vermittelt zu bekommen.

Wir freuen uns schon auf das nächste kroatische Ereignis in der Schweiz. ♦

Sandra Kulier u centru pažnje

Anto Lukač, obitelj Kos

OSVRT NA BAL U BERNU

Piše Ivana Župan Tomerlin

Evo nam još jednog hrvatskog bala, ove godine održanog u Bernu. Tko će ga organizirati? Normalno, Hrvatska kulturna zajednica – ogranak Bern.

Baš lijepo, mislim si, novaca za bacanje nemamo, jer treba gledati da je sve u domu podmireno: djeca, suprug, kojekakvi računi, auto, hladnjak, a o nepredviđenom da i ne govorim. I sad mi treba odlazak na BAL. Malo morgen! A sve što ide uz bal, odgovarajuća garde-

roba, ljudi koji samnom dijele stol, pa onda «pristojno sjedenje, jedenje, smješkanje, plesanje, konverzacija (usiljena)», nije za svakoga. Pogotovo ne za mene, koja volim sjediti po mogućnosti na jednom te istom mjestu, to je nezamislivo!

Tako sam razmišljala još do prije šest mjeseci. Ove godine ipak velim sebi – «čuj, daj odi ipak na taj bal, pogledaj kako je tamo, a onda ćeš znati zašto ne ideš drugi puta». Tako je i bilo.

Dolazimo moj suprug Davor i ja, zadnji kao obično, u Burgerratsaal pun nasmiješenih lica. Ima tu mladih ljudi (tko bi reko da baš njih zanimaju takva mjesta i priredbe?!), malo manje mladih ljudi, a one starije - nisam vidjela.

Čuje se lagana hrvatska melodija, što sa sjevernog dijela, a što sa južnog dijela Lijepa naše. Tu je i dobra večerica sa desertom. Stol smo podijelili sa meni od te večeri vrlo dragim i zanimljivim ljudima, gospodinom i gospođom Boban (Švicarkom koja lijepo govori hrvatski), te bračnim pa-

rom Nedelko, Austrijancima koji žive u Švicarskoj, a uživaju u hrvatskim jelima. Družina nije loša, razgovor i teme sve interesantniji, dakle nema šanse da te dosada pojede.

Organizatori su pozvali zagrebački instrumentalni trio ansambla «Lado», a glavna zvijezda, naša svestrana umjetnica Sandra Kulier, svojim izvođenjem pjesama nije dala nogama da miruju, niti glasnica da šute. A onda su ih malo zamijenili članovi KUD-a «Silvije Strahimir Kranjčević», koji su u prekrasnim hrvatskim narodnim nošnjama odvrtili koje hrvatsko kolo i zapjevali po koju domaću, tek tako da ih ne zaboravimo. Dobra i zgodna mlada družina s kojom njihov voditelj, dr. Pave Medved, još ima posla. Nekoliko ugodnih riječi pozdrava, zahvala i ponude na suradnju izrekao je i Darko Zelenika, otpravnik poslova u veleposlanstvu Republike BiH. Normalno da nam je društvo pravio i naš hrvatski veleposlanik dr. M. Andrić. Svu tu večer pratio je naš domaći, dr. Domagoj Stojan, pozdravljao nas i zahvaljivao nam na posjeti. A sada se i ja zahvaljujem našim organizatorima i ne ću morat puno razmišljati o svom dolasku na bal slijedeće godine. ♦

članovi Upravnog odbora

IZNENAĐENJE I UKRAS HRVATSKOG BALA
KUD «SILVIJE STRAHIMIR KRANJČEVIĆ» ZÜRICH

«Običaji - to je blago koje nas pod imenom HRVATI razlikuje od ostalih naroda, ali koje nas i povezuje sa narodima cijelog svijeta. To je dio svjetske kulture i povijesti čovječanstva, gdje i Hrvatski narod sigurno ima svoje mjesto.»

Ovim lijepim riječima predstavlja se društvo osnovano 1998. u Zuerich-u, a koje broji preko 30 aktivnih članova. U razgovoru sa voditeljem i koreografom društva, dr. med. **Pave Medved**, saznajemo da se velika važnost pridaje odgoju podmladka. Raduje nas da naša mladež uči plesati hrvatske narodne plesove i ne 'zgubidani' po ulicama Zuericha.

Posjetitelji *Hrvatskog bala* burnim su pljeskom nagradili mlade umjetnike. Čestitamo cijeloj skupini, voditelju g. Medvedu i predsjedniku društva g. Bobincu, te svima želimo puno uspjeha i lijepih doživljaja u budućnosti. ♦

bračni par Šimunović

Obavijest

Rezervirajte datum
iduće godine!

Radujemo se Vašem dolasku

Informacije i rezervacije:

Tel. 032 7250200
Tel. 056 2224047

POZIVNICA - EINLADUNG

Hrvatski bal

Organizator: Hrvatska kulturna zajednica, ogranak Bern

28.02.2004., 19.00 Uhr*Kroatischer Ball*

Veranstalter: Kroatischer Kulturverein, Zweigstelle Bern

BURGERRATSAAL

KULTUR
CASINO
BERN

VELIČANSTVENIM KONCERTOM OBILJEŽEN 30. ROĐENDAN HKZ

«**HRVATSKA PRIČA**»
gostovala u Švicarskoj
20.-22.06.2003. na poziv
Hrvatske kulturne zajednice

Prije 30 godina, točnije 16.06.1973. udruga «Prijatelji Matice hrvatske» (osnovana 11. srpnja 1971.), mijenja svoje ime u «Hrvatska kulturna zajednica». Tokom dugih 30 godina udruga je imala svojih uspona i padova, ali kontinuirano živi i radi, te ostavlja svoje tragove u divnoj zemlji Švicarskoj, koja je mnogim Hrvatima postala drugom domovinom.

Za svoj okrugli jubilej Hrvatska kulturna zajednica je odlučila svojim članovima i prijateljima ponuditi nešto posebno, što sa ponosom mogu pokazati svojim švicarskim i drugim prijateljima. Djelji drage nam Hrvatske, njene povijesti i sadašnjosti, njene kulturne baštine.

Hrvatska priča, koja prenosi svjetlo ljubavi i mira bl. Alojzija Stepinca, bila je upravo to nešto posebno. Ideja na kojoj je *Hrvatska priča* nastala – svijetom nositi i širiti svjetlo mira i ljubavi - oduševljava svakog čovjeka sa srcem na pravom mjestu, a mišljenje **Lejdi Oreb**: «*Ne smijemo se zamarati grijesima u politici, kulturi i ekonomiji, nego moramo u zajedništvu krenuti prema svijetu i s ponosom pokazati bogatstva koja posjedujemo*», identično je onome Upravnih tijela HKZ. Istomišljenici se nađu i prepoznaju, pa su se tako našle i prepoznale *Hrvatska priča* i *Hrvatska kulturna zajednica*.

Hrvatska priča se odazvala pozivu *Hrvatske kulturne zajednice* i bila njen gost od 20. do 22.06.03.

21.06.03. održan je svjetovni koncert u elitnoj dvorani Kongresshaus Zuerich. Koncertu je predhodila mala turistička i privredna izložba izlagača **API-HERBA** – ljekovito bilje, **Umwelt-kontor** – Inženjering obnovljivih izvora energije, poljoprivredne zadruge **Primošten Burni**, **Dalmata fina** – morske spužve i suvenira, te izložba uljanih

spužve

slika **Davora Vukovića**, na temu **Hrvatski nacionalni parkovi**. Najpoznatiji kninski pjesnik **Antun Nadomir Tadić-Šutra** recitirao je nekoliko svojih pjesama, na hrvatskom i njemačkom.

Svima dobro poznat **Tamburaški orkestar radio i televizije Zagreb** i njihov dirigent **Siniša Leopold**, sami po sebi garancija su za uspjeh. A kada uz njihovu pratnju nastupe takove umjetničke veličine kao što su to gospođa **Mira Vlahović** – sopran, **Hrid Matić** – tenor i **Miroslav Živković** – bariton, onda publika ustaje sa svojih mjesta i neumornim pljeskom nagrađuje umjetnike. Upravo takve stojiće ovacije dogodile su se i u Zuerichu i to više puta.

Autorica i voditeljica projekta **Lejdi Oreb**, te švicarska pjevačica i kazališna glumica **Monica Amrein**, šarmantno su na hrvatskom i njemačkom moderirale cijelu priredbu. Na samom početku ispričale su nam priču o najstarijem žičanom glazbalu u ovom dijelu Europe, o maloj tamburi koja se zove *samica*, jer je nekoliko stoljeća svirala sama. Tek od sredine 19. st. dobila je veliko društvo – svoju obitelj tambura: *bisernicu, brač, čelović, čelo, bugariju i kontrabas*, te od onda mala *samica* zvuči mnogo veselije, što nam je na primjeru pokušala dočarati **Lejdi**.

Nakon uvodne melodije *Tamburaško sijelo*, publiku je očarao prekrasan sopran gospođe **Vlahović** u ariji *Daleko mi biser mora* iz operete *Mala Floramy*, te čardaš ariji *Gdje živi ljubav* iz operete

Grofica Marica.

Na pitanje «gdje živi ljubav?» voditeljice **Monica** i **Lejdi** zaključile su jednoglasno: «danas u Zuerich-u!»

Ljubav publike osjetili su i **Miroslav Živković** nakon otpjevanje *Piši mi mati* i *Pjevat će Slavonija*, jednako kao i **Hrid Matić** nakon *Voljeli smo iste pjesme* i napitnice iz opere *La Traviata* koju je otpjevao u duetu sa **Mirom Vlahović**.

Ne manju pažnju privukla je na sebe

Tamburaški orkestar HRT i dirigent Siniša Leopold

i mlada dalmatinska klapa **Bilice** iz Šibenika, koju su **Lejdi** i **Monica** najavile riječima:

«*Neponovljivost bogatstva hrvatske zemlje, oblika ptice raširenih krila, jest i u glasovima pučkih pjevača koji su tijekom stoljeća obitavanja na obali s tisuću otoka, stvorili dalmatinsku klapu. Slušamo je samo u Hrvatskoj, i to u sastavu od 5 do 8 pjevača. Upravo zbog tog čuda od dalmatinske terce, kojoj se klanjaju poznavatelji polifonog pjevanja, pitamo se je li čovjek najprije pjevao ili govorio. Budući da uz dalmatinsku obalu šume glasovi više stotina klapa poput morskih struja, cijela Dalmacija je zapravo veliki zbor klapa, ali u Zuerichu će u ime svih pjevati samo jedna, ona iz Šibenika – klapa Bilice.* ▶

Ovog puta u posebnoj diplomatskoj misiji – kao spomen na hrvatskog kralja Zvonimira i njegovu prijestolnicu – grad Knin».

U ime grada Knina pozdravili su nas njegovi predstavnici, gsp. **Mato Milanović** i gsp. **Milivoj Marić**, zahvalili se Švicarcima na pomoći u izgradnji Knina, a Hrvate iz Knina i okolice pozvali da se vrte u ovaj hrvatski kraljevski grad i tako doprinesu njegovom oživljavanju.

Gospodin **Jerko Runje**, član Upravnog odbora Hrvatske matice iseljenika bio je kratak, ali vrlo dojmljiv. Intervju sa njime donosimo kao poseban prilog.

Voditeljice programa nastavile su ispričavši priču o nastanku Lijepe naše. «*Stvarajući svijet - kaže priča - BOG je svim narodima podijelio zemlju, svima osim Hrvatima. Hrvat mu se stoga požalio. BOG mu reče: 'Sada je kasno, sve sam već podijelio. Ostao mi je doduše mali komad zemlje, najljepši od svih, njega sam želio zadržati za sebe, ali dat ću ga tebi'. Maleni i prelijepi kutak zemlje postao je hrvatski, a narod je od radosti propjevao. Pjeva i danas!*»

Koncertu su prisustvovali strani diplomati, gosti našeg Veleposlanika u Bernu, dr. **Mladena Andrića**, konzul **Toni Glowatzky** i njegovi gosti, švicarski prijatelji naših ljudi, kao i Švicarci kojima je ovo bio prvi susret sa Hrvatima i Hrvatskom. Svi su, bez iznimke, izrazili svoje divljenje našim umjetnicima, a mnogi su iskreno priznali kako nisu očekivali niti ovakvu vrstu muzike, niti ovakvu vrhunsku umjetničku kvalitetu, te da sada na Hrvatsku gledaju drugim očima.

Mnoge pohvale i zahvale primila je i *Hrvatska kulturna zajednica* kao organizator. «*Ovakvu priredbu još nikada nismo doživjeli u Švicarskoj, ostanite na tom putu, sa nestrpljenjem očekujemo*

slijedeće iznenađenje, hvala Vam na ovoj prekrasnoj večeri...» bile su primjedbe koje su nas jako radovale.

Nama najdraža pohvala stigla je od same autorice Lejdi Oreb: «*Ovo gostovanje 'Hrvatske priče' zasigurno ne bi bilo moguće ostvariti bez Hrvatske kulturne zajednice, kojoj zahvaljujemo na izvanrednoj organizaciji i ljubavi s kojom smo dočekani u Švicarskoj, onom istom, kojom ovi vrijedni ljudi djeluju u svojoj udruzi koja upravo proslavlja svoj 30. rođendan. Naše iskrene čestitke!*»

Članovi Upravnog odbora pozvani su na pozornicu, gdje su im u znak zahvalnosti predani prigodni pokloni, a potom je Tamburaški orkestar Upravnog odbora (u kojem su većinom Zagrebčani) poklonio muzičku čestitku «*Moj Zagreb tak imam te rad*».

Koncert u Zuerichu imao je i dodatnih iznenađenja. Na pr., tri mlade Hrvatice – Marija, Sanja i Marina, te Švicarka Julia u ulozi hostesa, pobudile su pažnju posjetitelja, koji su se onda i bez prave potrebe obraćali djevojkama sa pitanjima i zamolbama, kako bi mogli uživati u njihovom društvu.

Mnoge su se oči u nevjerici raširile, kada su među posjetiteljima primijetile **Roberta Ismajlovića**, ovogodišnjeg «*Mister Schweiz*» i njegovog ne manje atraktivnog brata. Zajednička fotografija Roberta i hostesa bila je logična posljedica tog susreta, a biti će i lijepa uspomena u albumu života.

U nedelju, 22.06.03. učesnici *Hrvatske priče* održali su čak tri duhovna koncerta u našim misijskim središtima Dulliken, Solothurn i Bern, gdje su tako-

đer osvojili srca prisutnih. Još iste večeri krenuli su na daleki put kući u Hrvatsku, ostavljajući za sobom razdragane i sretne ljude. Mi ne nalazimo prave riječi koje bi u potpunosti opisale našu zahvalnost svim učesnicima Hrvatske priče, a napose muzičkim veličinama - gospođi Vlahović, te gospodi Hrid, Leopold i Živković - što su se odazvali našem pozivu i na sebe preuzeli napor putovanja i nastupa tokom ovih za lipanaj neobično vrućih dana.

Zahvaljujemo Matici iseljenika Hrvatske i Hrvatskoj radio i televiziji - glavnim nositeljima ovog divnog projekta, te sponzorima u Hrvatskoj i Švicarskoj. A članovima, prijateljima i čitateljima prenosimo riječi Lejdi Oreb kojima se i mi pridružujemo:

«Kada bismo sve jezike svijeta govorili, kada bismo razdali sav imutak, a ljubavi i mira ne bismo imali, ništa ne bismo postigli. 'Hrvatsku priču' pričamo iz dubokog uvjerenja da na ovom svijetu trebamo biti primjerom ustrajnosti u dobru.

I molimo se svome zaštitniku, blaženom Alojziju Stepincu, da nam pomogne nositi naše malo svjetlo iz Hrvatske u svijet, otvarajući nove putove suradnje glasom naših umjetnika, a taj glas kaže: Imajmo razumijevanja i poštovanja prema sebi i drugima, snagom vjere u dobro!»

Upravni odbor

u Hrvatskoj:

Hrvatska matica iseljenika
HRT - Hrvatska radio-televizija
Hrvatska privredna komora
Hrvatska turistička zajednica
Gradski ured za kulturu - Zagreb
Tonstudio Orfej

u Švicarskoj:

Kunović Davor, Zuerich

Sponzori projekta Hrvatska priča

Vrbat Anđelka i **Mario**,
MAGO GmbH

Uvoznik hrvatskih prehrambenih
specijaliteta

MAGO GmbH

prodavaonica na adresi:
Bernstr. 50, 4923 Wynau

**HKR - HRVATSKI KULTURNI
RADIO**

Petkom, 20.00 h
Kanal K (AG) 92.2
MHz (Baden)

Subotom, 17.00 h
Radio LORA (ZH)
97.5 MHz u zraku
88,1 MHz u kablu

KROATISCHE ERZÄHLUNGEN
Musikalisches Potpourri quer durch Kroatien

ZUM 30-JUBILÄUM DES KROATISCHEN KULTURVEREINS

Die Idee für das musikalische Projekt "Kroatische Erzählungen" entsprang anlässlich des sechzigsten Jahrestages der Gründung des Tamburizza Orchesters des kroatischen Radio und Fernsehens. Tamburizza ist ein Saiteninstrument, verwandt mit der russischen Balalaika, ukrainischer Bandura und italienischen Mandoline. Als beliebtes Instrument in der nordkroatischen Volksmusik, hielt sie allmählich Einzug in das klassische Orchester. In einer Tamburizza-Gruppe werden Instrumente verschiedener Arten und Grössen benützt, mit 4 bis 6 Saiten, und in den verschiedensten Tonlagen. Die ungeahnten Möglichkeiten der Tamburizza werden in einem breit gefächerten Programm gezeigt: von Volksliedern über die Unterhaltungs- bis hin zur klassischen Konzertmusik.

Um die Vielfalt des kroatischen Kulturgutes zu zeigen tritt im Konzert auch die "Dalmatinische Klapa" auf. Im weitesten Sinne bezeichnet der Begriff "Klapa" in Südkroatien eine Gruppe gleichgesinnter Leute, im speziellen ist aber eine Gesangsgruppe gemeint. Der mehrstimmige Männerchor hat eine lange Tradition in der Volksmusik Dalmatiens, und in Strassen dalmatinischer Ortschaften kann man oft den Klapas zuhören.

Der Leitgedanke der "Kroatische Erzählungen" ist einerseits das musikalische Kulturgut Kroatiens den ausgewanderten Kroaten in verschiedenen Ländern der Welt in Erinnerung zu rufen. Andererseits, nicht minder wichtig, sollen die Einheimischen in den betreffenden Ländern mit der Vielfalt der kroatischen Musik, der Schönheiten des Landes und mit einigen typischen Qualitätserzeugnissen bekannt gemacht werden. Dazu wird das hoch stehende musikalische Erlebnis durch Bildprojektionen unterstützt, die die unberührte Natur und die mediterrane und mitteleuropäische Stimmung Kroatiens zeigen. Vor dem Konzert kann kleine touristische und wirtschaftliche Ausstellung besucht werden.

"Kroatische Erzählungen" begeisterte das Publikum unter anderem in Wien, Paris, Stuttgart, Karlsruhe, Rom, Johannesburg.

Das Konzert in Zürich ist als eine **Dankbarkeitsgeste an die Mitglieder und Freunde des Vereins** zu verstehen, **der am 16.06.2003 seinen 30. Geburtstag feierte.**

Der Organisator dieses Anlasses, der **Kroatische Kulturverein in der Schweiz**, möchte damit auch einen Beitrag zum

besseren gegenseitigen Kennenlernen und Verständigung zwischen Kroaten und den Schweizern leisten.

Durch das Programm führten zwei charmante Damen, **Monica Amrein** und **Lejdi Oreb**. Sie taten es so perfekt und so interessant, dass wir der Meinung sind, einige Passagen aus dem Ansagetext dürften nicht in Vergessenheit geraten.

„Meine Damen und Herren, verehrtes Publikum, es ist ein besonderes Vergnügen für uns, Sie, in Namen des ganzen kroatischen Projektteams begrüßen zu dürfen. Dieses besondere musikalische Projekt promoviert das reichliche Kulturerbe eines Landes, das seit über 11 Jahrhunderten seine Geschichte schreibt.

Aus der Gegend des heutigen Südpolens und Ukraine kommend, besiedelten die Kroaten im 7-ten Jahrhundert die Adria-Ostküste. Eingebettet in den mediterranen und mitteleuropäischen Kulturkreis leben heute 4,5 Mil. Menschen in einem der jüngsten europäischen Staaten. Es öffnen sich die ersten Seiten der Erzählung über Kroatien.

Nach Wien, Pecs (Fünfkirchen, Ungarn), Paris, Sarajewo, Südamerika, Mostar (Herzegowina), Stuttgart, Subotica (Serbien), Südafrika, Rom und Vatikan, kommt das inzwischen berühmte Anssamble auch zu uns in die Schweiz. Sie begrüßen uns mit den traditionellen (uralten) Musikinstrumenten vereint in dem einzigen Tamburizza Orchester der Welt **TAMBURIZZA ORCHESTER DES KROATISCHEN RADIO UND FERNSEHENS**, Unter der Leitung von **Maestro Siniša Leopold**.

Sie hörten gerade das älteste Saiteninstrument in diesem Europateil. Stellen Sie Sich vor – diese kleine Tambura spielte einige Jahrhunderte ganz allein, weswegen sie den Namen *Junggesellin* erhielt. Aber, im 19. Jahrhundert bekam sie große Gesellschaft – ihre Tambura-Familie: das Perlchen, der Brač (Bratsch), Čelović (Tschelowitzsch), Čelo

(Tschelo), Bugarija und Kontrabass, und jetzt klingt sie viel fröhlicher. Sie und ihre ganze Familie spielen so ziemlich alles, von der Konzertmusik, über Evergreens, Opern- und Operetten-Arien bis zum Volkslied. Die Tambura-Familie führt uns jetzt in die verschiedenen Teile Kroatiens und der Welt hinaus.

Glauben Sie uns nicht nur aufs Wort, sondern auch auf Noten!...und zwar denken aus der Operette „Kleine Floramy“, geschrieben vom gefeierten Komponiten Tijardovic. Einige Werke widmete er der kroatischen Emigration, komponierte vor allem für die Kroaten aus 1700 Jahren alter Diokletians Stadt Split! „Wo lebt die Liebe“ fragt sich „die kleine Floramy“. Heute auf alle Fälle in Zürich!

Der Reichtum Kroatiens, eines Landes in der Form des fliegenden Vogels, liegt auch in Stimmen der Sänger, die seit Jahrhunderten an der Küste mit tausend Inseln lebten und die dalmatinische Klapa hervorbrachten. Die Klapa können wir nur in Kroatien zu hören bekommen, und zwar in der Anordnung von 5 bis 8 Sängern. Genau wegen diesem Wunder der dalmatinischen *Terz*, vor der sich die Kenner der *polyfon* Gesanges verneigen, fragen wir uns ob der Mensch zuerst gesungen oder gesprochen hat?

Weil entlang der dalmatinischen Küste die Stimmen von mehreren Hundert Klapas wie das Meer rauschen, ist die ganze Dalmatien in der Tat ein großer Klapa-Chor. In Namen allen Klapas wird in Zürich nur eine aus Šibenik singen – Klapa BILICE! Diesmal in der besonderen diplomatischen Mission – zur Erinnerung an den kroatischen König Zvonimir (1075 – 1089) und seinem Königsstadt Knin.

Am Anfang einer neuen Ära, die uns hoffentlich viel Gutes bringt, möchten die kroatischen Künstler, Menschen des guten Willens, folgendes sagen: hören und schauen Sie zu, verspüren Sie die Schönheit des Landes das Ihnen wenig bekannt ist, es Ihnen aber die Hand der Freundschaft bietet.

Zuerst mit der Musik, die keine Übersetzung braucht. Vor ihnen stehen die Künstler eines Orchesters das im vorherigen Jahrhundert gegründet wurde, ►

Robert Ismajlović, R. Kekeš i hostese Sanja, Marina, Marija

nämlich 1941. Und sie reisen um die Welt, als musikalische Träger der „Kroatische Erzählungen“.

Wenn Sie durch Kroatien reisen, werden Ihnen die Einheimischen möglicherweise verraten wie die Kroatien entstanden ist:

„Als der liebe Gott die Welt erschuf, teilte er allen Völkern ein Stück Land zu, außer Kroaten. Der Kroat beklagte sich deswegen, und der liebe Gott sagte: „Es ist zu spät, ich habe schon alles verteilt. Ein kleines Stück habe ich allerdings noch, das schönste von allen, den wollte ich für mich behalten, aber jetzt kannst du es haben“.

Eine kleine und wunderschöne Ecke der Erde wurde kroatisch, aus lauter

Glück fing das Volk zu singen an. Und singt heute noch!

Dieses Gastspiel in der Schweiz zu verwirklichen, ohne die Zusammenarbeit mit dem Kroatischen Kulturverein, wäre nicht möglich gewesen. Wir danken dem Kroatischen Kulturverein für die ausgezeichnete Organisation und für die Liebe mit der sie uns empfangen haben. Mit derselben Liebe führen sie den Verein, der gerade seinen 30. Jubiläum feiert. Unsere aufrichtige Gratulation.

Wenn wir alle Sprachen der Welt sprechen, alle Reichtümer der Welt verteilen, aber die Liebe und den Frieden nicht in unseren Herzen tragen würden, würden wir nichts erreichen können.

Genau deswegen erzählen wir „Kro-

atische Erzählung“. Aus unserer tiefsten Überzeugung möchten wir ein Beispiel sein und mit Ausdauer das Gute auf dieser Welt verbreiten.

Und wir beten zu unserem Beschützer, dem seligen Alojzije Stepinac, uns zu helfen das kleine Licht des Friedens aus unserem Land in die weite Welt hinaus zu tragen. Mögen die Stimmen unserer Künstler neue Wege der Zusammenarbeit öffnen, Stimmen die sagen:

„Bringen wir Verständnis und Achtung uns und den Anderen gegenüber, mit starkem Glauben an das Gute!“

Es liegt auch in Freundschaft zwischen der Schweiz und Kroatien.

(Ansagetext Lejdi Oreb) ♦

UČESNICI KONCERTA «HRVATSKA PRIČA»

TAMBURAŠKI ORKESTAR HRT-A

20. veljače 2001. g. u Hrvatskom glazbenom zavodu u Zagrebu održan je koncert «Od samice do jazza» kao prvi u ciklusu proslave 60-te obljetnice rada ovoga umjetničkog ansambla. Nakon osnutka Radio Zagreba, u radijskim emisijama nastupali su ondašnji tamburaški ansambli pod vodstvom Slavka Jankovića i Josipa Stojanovića. Godine 1941. odlukom Uprave osnovan je stalni profesionalni tamburaški ansambl tadašnje postaje sa svrhom da prati narodne pjevače te da izvodi narodne plesove i koncertne skladbe pisane za to naše narodno glazbalo. Godine

1945. ovo umjetničko tijelo preuzima dirigent Josip Stojanović. Nakon njegovog odlaska, 1960. vodstvo preuzima Vladimir Mutak, a potom Željko Brkano-

vić i Silvije Glojnarčić. Uz stalne dirigente Tamburaškim orkestrom HRT-a dirigirali su povremeno i drugi poznati dirigenti kao na pr. dirigent svjetskog glasa Lovro pl. Matačić.

Danas je TO sastavljen od vrhunskih mladih glazbenika sa završenom visokom glazbenom naobrazbom, stalno uzbuđuje i prilagođeno sebi izvodi mnoge manifestacije, te drži vrh utjecaja u orkestralnom tamburaškom muziciranju i magiji tambure. To je umjetnički kolektiv koji pod vodstvom svojega šef-dirigenta **Siniše Leopolda**, urednika i producenta **Zlatka Potočnika** i urednika Redakcije narodne glazbe Hrvatskoga radija **Vasilja Sikorskog**, određuje sebe, analizira vlastiti razvitak, trudi se oplemeniti zvuke instrumentarija osvajajući novi repertoar s mnogo aspiracija i neskrivene energije te maštanja za nove glazbene pothvate. ♦

PRVAKINJA OPERE HRVATSKOG NARODNOG KAZALIŠTA U ZAGREBU

Mira Vlahović

Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu matična je operna kuća sopranistice Mire Vlahović. Biti prvakinjom HNK u Zagrebu, znači naći se u društvu velikih hrvatskih opernih umjetnica poput Matilde Mallinger, Milke Trnine, Zinke Kunc i niza drugih opernih izvođača koji su ostvarili svjetski značajne karijere.

Mira Vlahović rođena je u Zaprešiću pokraj Zagreba. U Zagrebu je pohađala Srednju muzičku školu Blagoja Berse, u klasi profesorice Višnje Stahuljak-Chytil. Na Muzičkoj akademiji diplomirala je u klasi istaknutog pedagoga, koncertnog pjevača i skladatelja Ive Lhotke-Kalinskog. Usavršavala se na majstorskom tečaju proslavljene primadone Srebrenke Sene Jurinac u Grazu. Debitirala je 1980. u zagrebačkom Hrvatskom narodnom kazalištu, zahtjevnom ulogom Kraljice noći u Mozartovoj *Čarobnoj fruli*. Tijekom školovanja osvojila je niz nagrada i priznanja na republičkim i savezним natjecanjima bivše države, između ostalog pripala joj je prva nagrada na 9. natjecanju muzičkih akademija u disciplini solo pjevanja.

Od 1987. do 1991. Mira Vlahović bila je prvakinja Opere Hrvatskoga na-

rodnog kazališta u Splitu, a 1991. g. prelazi u Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu. Do sada je ostvarila niz uloga opernog i operetnog faha, a usporedno je njegovala *lied* i sakralnu glazbu. Umjetnica često snima za radio i televiziju, a objavila je i dva CD-a.

Wort des Musikkritikers:

Königin der Nacht, Lucia, Violetta, Konstanza, Gilda, Olympia, Rosina bilden eine Erfolgsserie ausserordentlicher Leistungen, durch welche die kroatische Sopranistin Mira Vlahovic sich zur führenden Interpretin des Koloraturfaches - sei es in lyrischen oder in dramatischen Partien - emporgearbeitet und diesen Ruf auch gefestigt hat.

Die Vorzüge dieser Sängerin sind die einwandfreie Technik, grosser Stimmumfang, ungewöhnlich schöne Bühnenerscheinung, gewissenhafte Auseinandersetzung mit jeder Rolle, intelligentes Einfügen in die Regiekonzeption, wie die zuverlässige Zusammenarbeit mit Dirigenten und Partner.

♦

Miroslav Živković

Mira Vlahović

Hrid Matić

Miroslav Živković

Bariton

Miroslav Živković rođen je u Vinkovcima. Srednju muzičku školu «Vatroslav Lisinski» završio je u Zagrebu u klasi profesorice Renate Seringer, a zatim je upisao Muzičku akademiju u Zagrebu, i završio u klasi

profesora Vladimira Ružđaka.

U svojoj bogatoj karijeri nastupao je kao solist u oratorijskim djelima sa dirigentima kao što su Lovro Matačić, Milan Horvat, Igor Kuljerić, Vladimir Kranjčević, Uroš Lajovic, Slavko Zlatić i dr. Koncertirao je kao pjevač *lida* i stare glazbe, nastupao kao solist na «Dubrovačkim ljetnim igrama»,

«Donatorskim večerima u Zadru», «Varaždinskim baroknim večerima», a imao je i brojne nastupe u inozemstvu. Često nastupa sa Tamburaškim orkestrom HRT-a, gdje izvodi vrlo široki solistički repertoar narodnih, starogradskih pjesama i opernih arija. ♦

Hrid Matić

Tenor

Prvak je opere HNK-a u Zagrebu, rođen u Dalmaciji. Zahvaljujući roditeljima i obiteljskoj glazbenoj tradiciji, naslijedio je snažan i kristalno čist glas mediteranske boje te primio prve poduke iz pjevanja i glazene kulture. Nedugo nakon završetka studija muzičke akademije u Zagrebu, počinje njegova sjajna karijera kako na domaćem, tako i na međunarodnom planu, pobuđujući veliku medijsku pažnju. Uz njegovo stvaralaštvo možemo vezati

pojam BEL CANTO što ga čini izvrsnim interpretatorom talijanske kao i ostale svjetske i domaće glazbene kulturne baštine; «NORMA» - Bellini, «Das Rheingold» - Wagner, «Requiem» - Mozart, «Nikola Šubić Zrinski» - Zajc i dr.

Svoju ljubav prema domovini izražava pjevajući tradicionalne i nove hrvatske pjesme. Smatrajući da je riječ oplemenjena glazbom vrhunac ljudske izražajne moći, u najljepšem skladu zajedništva stoje kajkavska, dalmatinska i štokavska riječ, oslikavajući vjekovna stradanja hrvatskog naroda u borbi za slobodu te ističući LJUBAV kao najplemenitije stanje čovjekovog duha.

Hrid Matić pripada mlađoj i puno obećavajućoj generaciji pjevača zagrebačke opere, koji se osim pjevanjem bavi i komponiranjem. On je uz to umjetnički voditelj Tamburaškog orkestra i muzičke proizvodnje hrvatske radio televizije.

Hrid Matić

Tenor, gehört zu den jüngeren, vielversprechenden Sängern der Zagreber Oper. Hrid Matić, der sich auch als Komponist betätigt, ist in Kroatien sehr populär. Er ist zudem der künstlerische Leiter des Tamburizza Orchester und der Musikproduktion des kroatische Radio und Fernsehens. ♦

EFEKTIVNE MOGUĆNOSTI LIJEČENJA POMOĆU ŽIVOTNE ENERGIJE

Piše Zlatica Stanek

Ogranak Središnja Švicarska ovo je zanimljivo predavanje održao 22. lipnja 2003. u prostorijama HKM Luzern.

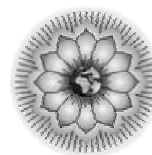
Angažiran je gospodin **Paro Igor**, terapeut iz švicarskog *Pranic Healing* centra.

Što je to "Prana"? Prana je životna energija koja se nalazi u suncu, zraku i zemlji, i koja pomaže da tijelo ozdravi. *Pranic Healing* je jasno strukturirana i isprobana cjelovita energo-terapeutska metoda, koja zdravlje i osjećaj ugone pomoću *Prana* povećava i održava. Pojam, odnosno riječ *Prana*, dolazi iz Indije, ali ima isto značenje kao na pr. *Chi*. Životna energija potrebna je u bolesti, kako bi nastupilo ozdravljenje.

Za daljnje informacije obratite se na adresu:

Igor Paro
Stiege 25
6463 Buerglen

Tel./Fax 041 8704362
e-mail:
igor.paro@bluewin.ch
www.pranichealing.ch

INTERVJU SA GOSPODINOM
RUNJE JERKOM
PREDSTAVNIKOM
HRVATSKE MATICE ISELJENIKA

Intervju napravili Gaupp Osvin i Dunja

Ovih ste dana gost HKZ, pa Vas molimo, predstavite se našim čitateljima.

Kod Vas sam u ulozi predstavnika Hrvatske matice iseljenika, čiji sam član upravnog odbora. Matica u ovom slučaju prati projekt *Hrvatska priča*, jer teži suradnji s hrvatskim iseljeničkim zajednicama.

U iseljeništvu sam i sam proveo više od dvadeset i pet godina. Do 1995. živio sam i radio u Njemačkoj, a onda sam se s obitelji uspio vratiti u Hrvatsku. Povratak u domovinu uvijek je bio dio moje životne koncepcije, no ipak je bilo teško donijeti konkretnu odluku, a onda je i provesti u djelo - to ćete Vi svi ovdje sigurno lako razumjeti.

Rodom sam Sinjanin, iz Karakašice, sela koje je od Sinja udaljeno nekoliko kilometara. Po struci sam teolog i pravnik. Moja obitelj i ja živimo u Zagrebu. Uspjeli smo se snaći, mada nam je na početku bilo veoma teško. Moja supruga radi na jednoj srednjoj školi, a djeca studiraju.

Kako je došlo do Vaše djelatnosti u Hrvatskoj matici iseljenika?

Stranački sam angažiran u HSLS-u, i stranka me u trenutku koalicijske izborne pobjede predložila za svog predstavnika. Rado sam prihvatio, jer mi tema iseljeničstva leži na srcu, bliska mi je.

Objasnite nam status Hrvatske matice iseljenika; je li to udruga?

Hrvatska Matica iseljenika je državna ustanova, a njena je svrha povezivanje iseljene i domovinske Hrvatske. Vlada imenuje upravni odbor, a upravni odbor pak bira ravnatelja, zamjenika i glavnog tajnika, koji vode operativnu djelatnost. *Matica* ima tridesetak radnih mjesta u Zagrebu i drugim većim hrvatskim gradovima. Budžet joj je do sada dodijeljivan preko Ministarstva financija, a sada ide preko Ministarstva kulture.

Matica ima niz stalnih djelatnosti, kao što su na pr. ljetne škole hrvatskog ili razni folklorni seminari, no i projekte poput ovog, ili na pr. radne ljetne djelatnosti mladih iz iseljeničstva, izdavanja knjiga ili organizacije izložbi.

Možete li nam objasniti razliku između Hrvatske matice iseljenika i Matice hrvatske?

Matica hrvatska je stara hrvatska ustanova kojoj je cilj očuvanje i promi-

canje hrvatske kulture i kulturno prosvječavanje. Ona je kroz svoju dugu povijest uglavnom djelovala u domovini, mada sada ima i odjel za suradnju s iseljeničtvom. Po svojoj strukturi ona je građanska udruga, te o njoj sudbini odlučuju njeni članovi, a ne država, kao u slučaju *Hrvatske matice iseljenika*.

Za vrijeme totalitarne jugoslavenske vladavine, *Matica hrvatska* branila je narodne interese, a *Hrvatska matica iseljenika* kontrolirala je hrvatsko iseljeničtvo i sigurno je sudjelovala u njegovoj kriminalizaciji. Nakon stvaranja Hrvatske države *Hrvatska matica iseljenika* postaje važna demokratska ustanova, most prema iseljeničtvu. Intenzivno je uključena u obrambeni rat i stvaranje države, a njene su aktivnosti, posebno u razdoblju u kojem je Maticu vodio **Ante Beljo**, doista mnogobrojne.

Činjenica je da je u tom razdoblju iseljeničtvo po prvi puta u povijesti dobilo značaj koji je bio u skladu s njegovom stvarnom ulogom, no problem je da se mnogim iseljenicima ipak činilo da država i *Matica* svoje djelatnosti i zanimanje pretjerano razvijaju prema tadašnjim stranačkim nitima i kriterijima.

Ako je to bilo istina, onda je sada još puno gore. Sadašnja vlast uglavnom ignorira iseljeničtvo, na mjestima čak pokazuje izvjesnu distanciranost i politički antagonizam, ili pak u dijaspori simpatizira tek rijetke pojedince i grupe.

Ozbiljna politika prema iseljeničtvu ostaje trajnim izazovom za budućnost.

Idejna začetnica i autorica projekta Hrvatska priča je Lejdi Oreb; kako je došlo do toga da je Hrvatska matica iseljenika sunositelj projekta?

Autorica i sudionici svoj su rad željeli predstaviti iseljenicima, ovaj puta u Švicarskoj, i obratili su se ustanovi kojoj je to posao. Smatram da bi *Matica* ovaj projekt trebala u budućnosti još čvršće podržati.

Kakvi su Vaši dojmovi s priredbe u Zürichu?

I u Zürichu i u drugim mjestima na kojima je *Hrvatska priča* izvedena dobio sam veoma pozitivan dojam. Čini mi se da je u Zürichu bilo posebno uspješno i dojmljivo i stoga treba odati priznanje Vašoj **Hrvatskoj kulturnoj zajednici** koja je omogućila da se *Hrvatska priča* vidi i čuje u Švicarskoj. Prepoznatljivo je da iza toga stoji puno truda i rada članova *Zajednice*.

Kakvi su Vaši dojmovi o Švicarskoj?

U mladim danima puno sam puta bio ovdje, no sada bolje vidim pojedinosti izvanredne ljepote i razvijenosti zemlje. Gledajući, čovjek tako i nesvjesno

počinje uspoređivati Švicarsku i Hrvatsku i silno zaželi brži napredak vlastitoj zemlji. Razumije se da se uskoro ne možemo nadati sličnom uspjehu, takvo je očekivanje nerealno, jer su razlike u materijalnom bogatstvu neizmjerne – dovoljno je samo usporediti neku školu, bolnicu ili uređenost nekog krajolika – no treba sve učiniti da napravimo nekoliko velikih koraka prema naprijed. Nadam se da će se to i ostvariti pa da jedan dio iseljenika lakše donese odluku o preseljenju u Hrvatsku. Doista mislim da bi to bilo dobro za obje strane, jer život u Hrvatskoj ima i svoje nemjerljive, idealne kvalitete. Razumije se da je odluka o povratku uvijek individualna i obiteljska odluka i tu nema mjesta političkim parolama.

Molimo Vas da našim čitateljima ponovite poruku koju ste izrekli na priredbi u Zürichu.

Hrvatska matica iseljenika - a možda bi bilo bolje kada bi se zvala *Matica hrvatskih iseljenika* - mora težiti intenzivnijim, a nadstranačkim aktivnostima za iseljenike. Njeni su potencijali u materijalnom i ljudskom smislu ograničeni, no simbolički ona je institucija Hrvatske države koja iseljenicima treba biti poput majke - spremna prihvatiti svu svoju djecu, sa svima surađivati, sve paziti i poticati, pomagati u međusobnoj komunikaciji raznih zajednica i raznih skupina. Treba surađivati sa svim društvima, udrugama, misijama, klubovima, hrvatskim školama, predstavništvima i krovnim organizacijama. U tom smislu posebno treba oživjeti suradnju sa **Hrvatskim svjetskim kongresom**.

Iseljeničtvo je neodijeljivi i prevažan dio hrvatskog nacionalnog tijela - dolazimo iz istih zavičaja, iz istih obitelji, nose nas iste čežnje za zajedničkom budućnosti i boljitkom - i u tom smislu treba težiti bezuvjetnoj suradnji, poštivanju i zajedništvu.

Gospodine Runje, zahvaljujemo Vam osobno i u ime Hrvatske kulturne zajednice na razgovoru i strpljivosti.

I ja Vama zahvaljujem na suradnji i gostoprimstvu, i želim da uspješno nastavite svojim radom. Svima je poznato da u Švicarskoj djeluje mnogo izvanrednih pojedinaca i angažiranih skupina, a dugogodišnje djelovanje ljudi u *Hrvatskoj kulturnoj zajednici* posebno je poznato. Sigurno je da takav rad ima smisla. Inicijativa i stvaralaštvo uvijek unapređuju ljudski, naš osobni i život ljudi oko nas, pa je Vaš trud sigurno na dobro Vaše *Zajednice*, domovine Hrvatske i na dobro Vaše druge domovine - Švicarske. Na sitne se napetosti među ljudima i grupama ne treba osvrtni, to je posve normalno i poznato je svima koji se prihvate nekog društvenog posla. Idite dalje, a ja Vam u ime *Hrvatske matice iseljenika* i u svoje ime želim ustrajnost i napredak. ♦

Samo jal i zloba HRVATSKI "HÄMLING" IZ ŠVICARSKE

Piše Osvin Gaupp

Naslov ovog članka, moram priznati, nije sasvim originalan. Smisao sam ga preuzeo od dr. Hans Küng-a, poznatog švicarskog teologa, pisca teološkoetičkih rasprava i emeritiranog profesora katoličko-teološkog fakulteta u Tübingen-u, Njemačka. On se sa naslovom «*Nichts als flotte Häme*» oglasio u *Weltwoche* (Nr. 48.02) i replicirao na kritiku njegove autobiografije objavljenu u istom tjedniku. Küng je u svom članku iskavao dvije nove riječi iz osnovice *Häme* (skupni pojam za jal, zlobu i podmuklost), koji se još ne mogu naći u Duden-u («biblija» za njemački jezik i pravopis; tako nešto u Hrvatskoj nažalost nemamo, tako da se hrvatski jezik mijenja sa vladama). Te dvije kovanice su *Hämismus* i *Hämling*. Sa *Hämismus* Küng označuje vrstu novinarstva koja nema za cilj informirati nego difamirati i koja se u tu svrhu služi svim sredstvima, a člankopisca takove vrste štiva naziva *Hämling*. Obzirom na Küng-ovu poznatu etičnost ne vjerujem da je pri tome namjerno ciljao na dvosmislenost, jer *Hämling* u njemačkom označuje i

uškopljenika. Hans Küng primjećuje da je *Hämismus* u današnjem novinarstvu raširena, ali premalo istražena pojava.

U hrvatskim medijima je ta bolest zauzela epidemijske razmjere, moglo bi se spekulirati zbog poslovično hrvatskog jala, koji osigurava dovoljnu čitalačku publiku klevetničkom piskaranju.

Primjećujemo, i to na vlastitoj koži, da su virusom *Hämismus*-a inficirani i švicarski Hrvati, a naročito jake simptome zaraze sa minimalnim mogućnostima ozdravljenja pokazuje izvjesni **Tihomir Nuić**. Njegovi zlobni osvrti na Hrvatsku kulturnu zajednicu, ali i druge njemu nepoćudne pojedince i udruge, na pr. Hrvatski Svjetski Kongres, mogu se prije svega opisati sa od H. Küng-a definiranim svojstvom *Hämling*-a, koju on naziva «*dreckig*» (gnusno), citat: *dreckig benimmt sich ein Hämling, der die ethischen Intentionen eines Autors zynisch und gehässig in den Dreck zieht und dessen Glaubwürdigkeit in der Öffentlichkeit mit allen Mitteln zu diskreditieren versucht*. (Gnusno se ponaša *Hämling* kada se na etičke namjere nekog autora cinično i zlobno nabacuje blatom i vjerodostojnost dotičnog u javnosti pokušava svim sredstvima diskreditirati). U tekstovima Nuića osjeća se i jedna dodatna komponenta, ona mesićevska. Pri tome ne mislim na humorističke ispade našeg predsjednika, kojih u mnoštvu neumjesnih ima i uspje-

lih, nego na njegovu sklonost osvetništvu. Hans Küng razmatra mogućnost ignoriranja novinarskih proizvoda tako niskog nivoa, ali kod ponovnog napada ni takva moralna veličina kao što je Küng nije bila spremna prešutjeti. Njegovom britkom odgovoru dat je popriličan prostor u istim novinama u kojima je bio kritiziran. Mi, HKZ, smo nekoliko puta bili meta Nuića, ali u sredstvu objavljivanja koji on koristi, hrvatskom internet portalu **croatia.ch**, nismo dobili ni redka za naše viđenje stvari. Na naših par skromnih zahtjeva za ispravak, *croatia.ch*, kao i člankopisac Nuić, reagirali su shodno balkanskom običaju u ovakvim slučajevima, a to znači suverenom šutnjom. Uzimajući prof. Küng-a kao primjer, a i postavši pametniji nakon što smo pročitali Nuićev citat stare latinske poslovice: *tko šuti, čini se da odobrava*, odlučili smo, iako ne oduševljeni ovim načinom komuniciranja, ipak upoznati čitatelje Društvenih Obavijesti sa nekoliko primjera Nuićevih manipulacija, koje demonstriraju zašto smo ga svrstali u gornje opisanu kategoriju. Ograničili smo se na samo nekoliko primjera, jer kada bi replicirali na sve Nuićeve umotvorine, onda bi samo time ispunili jedan broj DO-i. Već smo jednom bili primorani upozoriti na sklonost T. Nuića neistini (DO br. 90, uvodnik), slijedi nekoliko daljnjih primjera. ♦

HÄMLING NA DJELU

Piše Dunja Gaupp

Neistine

Marko Perković Thompson je već dulje vrijeme meta nekih hrvatskih dnevnika i tjednika, u kojima se liberalno-postkomunističkom toljagom udara ne samo po njemu osobno nego i po njegovim obožavateljima. Uz Thompsona, cilj napada su i druge osobe javnog života, koje su se, zabrinute zbog trenda ocrnjivanja svega što je hrvatsko, usudile stvari nazvati njihovim imenom, kao na pr. velečasni Sudac, Igor Zidić, obitelj Kostelić, da nabrojim samo neke.

O nastupu Thomsona u Buchsu, T. Nuić u svom članku «*Izložba o Vukovaru i Hrvati*» između ostalog piše, citat

(1. neistina): «*Da cinizam bude veći, nakon skupa su ti 'nacionalno' svjesni Hrvati nanijeli objektu, u kojem su se zabavljali, poprilično veliku materijalnu štetu. O onoj drugoj šteti, nanesevoj hrvatskom ugledu u Švicarskoj, da se i ne govori.*»

Nikakvih izgreda te večeri nije bilo! Nikakva materijalna šteta nije nanesena! Nikakva šteta nije nanesena hrvatskom ugledu u Švicarskoj! To može posvjedočiti nekoliko tisuća prisutni posjetitelja. Predstavnik organizatora priredbe, Vinko Sabljlo, raščlanjuje sa više detalja u zasebnom članku (*Hrvatski jalnici*, str. 27) kritičarski osvrt T. Nuića na koncert Thomsona.

U istom članku u kojem se obrušio na organizatore Thomsonovog koncerta, napisao je i slijedeću neistinu o Hrvatskoj kulturnoj zajednici, citat

(2. neistina): «*U Društvenim obavijestima br. 88, str. 15, solidarizirali su se s četnicima....*». Nuić tvrdnju o solidariziranju HKZ-e sa četnicima potkrepljuje «*dokazom*», čime daje utisak serioznosti drsko spekulirajući da će se rijetko tko potruditi provjeriti njegovu tvrdnju. A pečat je udaren HKZ-i odnosno njezinim djelatnicima. Vjerojatno većina čitatelja i reagira u skladu sa njegovim očekivanjima. Da je Nuićeva monstrozna insinuuacija potpuna laž može se svatko uvjeriti. Oni koji imaju internet priključak neka potraže DO br. 88 na www.hkz-kkv.ch, a tko nema tu mogućnost, neka nam se javi, poslat ćemo mu primjerak. Čak ni Carla del Ponte ne bi uspjela na od Nuića citiranoj stranici naći ništa slično njegovoj objedi, a njoj sigurno ne manjka mašta kad treba nekog osumnjiti.

Napadajući HKZ T. Nuić tvrdi citat

(3. neistina): «*Ti ljudi žive preko trideset godina u Švicarskoj, a tamo gdje se narod okupljao, njih nije bilo: ni u crkvi, ni u HKZ-u,....Oni ne postoje 30 godina kao HKZ, jer ih u hrvatskim zgodma naprosto nigdje nije bilo.*»

Istina je, da su ti ljudi na koje Nuić cilja od osnutka HKZ-e do današnjeg dana njezini članovi bez prekida, te su aktivno sudjelujući u skijaškoj sekciji osvojili u ime HKZ-e mnoge medalje. U to vrijeme Nuića još nije bilo u HKZ-i.

Također na «*croatia*» portalu pod naslovom «*Opet oni*» Nuić kritizira «*Otvoreno pismo – APEL*» HKZ-e povodom optužbi protiv hrvatskih generala, te piše, citat:

(4. neistina) «*Isti krugovi se javljaju u hrvatskoj javnosti i traže pod naslovom «Švicarski Hrvati zahtijevaju» (valjda imaju za to suglasnost pedesetak tisuća Hrvata - koja obmana!) za te krugove uobičajeno nekvalificiranim tvrdnjama, ideološkim floskulama, krivim pojmovima i netočnim podatcima, da se «bezuslovno» (baš tako stoji u originalu!) povuku optužnice protiv hrvatskih generala.*»

Još jedna bezočna laž Nuića, koja služi diskreditiranju autora teksta, a vjerodostojnost podvlači izmišljotinom: «*baš tako stoji u originalu*». Baš nigdje u našem tekstu ne stoji zahtjev za «*bezuslovno povlačenje optužnica*», nego se samo govori o bezuslovnim zahtjevima EU-a i SAD-a za izručenjem Janka Bobetka. Nazovi jezikoslovni čistunac Nuić nam dodatno dijeli packe zbog riječi «*bezuslovno*» (*Oni ne njeguju hrvatski jezik nego srpskohrvatski*). A taj isti čistunac Nuić koristi «*kupatilo*» i ostavlja «*mantil*» na vješalici (DO br. 67 i 75), i time se, po njegovoj logici, otkriva kao «*jugosloven*» i njegovatelj srpsko-hrvatskog.

U svom kratkom tekstu Nuić je uspio ugraditi i slijedeću, **5. neistinu**: naslov našeg teksta u originalu naime ne glasi «*Švicarski Hrvati zahtijevaju*», nego «*Otvoreno pismo, apel Vladi RH..*» ►

U tjedniku Fokus naše je otvoreno pismo objavljeno pod naslovom «Povucite optužnice protiv Ademija, Gotovine i Bobetka», a tematski natpis je bio onaj koji citira Nuić. Ponajprije bi on, koji toliko čita i piše, morao razlikovati tematski natpis, koji određuje redakcija, od naslova autora. Osim toga potpuno ignorira prvu rečenicu koja počinje «Hrvatska kulturna zajednica u Švicarskoj nedavno je Vladi RH..., svim veleposlanstvima..., uputila otvoreno pismo / apel koje Fokus objavljuje u dva nastavka». Bez obzira na sve to, taj natpis nikako ne implicira da je zahtjev postavljen u ime svih švicarskih Hrvata, kako to zlonamjerno interpretira Nuić. Naime, kada je šačica Hrvata slala humanitarnu pomoć, a to bilo objavljeno pod naslovom «Švicarski Hrvati pomažu», nikome, pa čak ni Nuiću, nije palo na pamet protestirati da ne pomaže baš svih 50'000 Hrvata. Samo nuićevska zlonamjerna antilogika može voditi zaključku da nam je namjera bila slati apel u ime svih švicarskih Hrvata. «Otvoreno pismo – APEL» može se pročitati na www.hkz-kkv.ch, u DO br. 92, str. 17 i 18, ili u hrvatskom tjedniku FOKUS br. 131 i 132. Kopiju originalnog pisma ili DO 92 šaljem na zahtjev.

Jal i zloba

U svezi sa gore spomenutim osvrtom Nuića na naše otvoreno pismo postavlja se jedno drugo pitanje: Zašto Nuiću smeta taj apel? Jer njegove paušalno nabacane sve moguće pogrde («...nekvalificirane tvrdnje, ideološke floskule, krivi pojmovi i netočni podatci... za te krugove uobičajene...»), jasno pokazuju da njemu nije do kritičkog razmatranja teksta. Uostalom na našu zamolbu da te invective precizira, Nuić se, kako rekossmo, oglušio. Znači smeta mu taj apel, jer dolazi od HKZ-e. U toj njegovoj jednoj rečenici zgusnuto je toliko jala i zlobe, da se iz nje isčitava samo jedna namjera: povrijediti i diskvalificirati autora teksta.

Kada bi među nama Hrvatima bilo manje Nuića, u dijaspori i u Domovini, koji su nesposobni zaboraviti osobne animozitete kada se radi o jednoj akciji sa općehrvatskim interesima, onda položaj Hrvatske u svijetu ne bi bio tako

katastrofalan i uspjelo bi nam sa grbače skinuti Carlu del Ponte, kao što je to uspjelo Ruandi.

Drugi primjer izobličavanja je već spomenuti osvrt Nuića na izložbu fotografija iz Vukovara dvojice Švicaraca u Aara-u pod naslovom «Izložba o Vukovaru i Hrvatima». Odlomak sa podnaslovom «...i prosjaci» sadrži toliko iskonstruiranih objeda prožetih mržnjom, cinizmom i zlobom, da stvarno nema prostora, a niti volje, da se sve komentira. Ali nekoliko «bisera» treba spomenuti. Nuić u skladu sa podnaslovom piše: «...HKZ se predstavila prosjačenjem... započela je povijest vukovarskih orgulja i najavljeno skupljanje milodara za njihovu ponovnu izgradnju».

Komentar je gnusan, jer se dobre i plemenite namjere HKZ-e cinično i zlobno izobličuju u suprotnost. Već sam izbor riječi pokazuje namjeru diskreditiranja. Milodari se skupljaju u crkvi, zar onda crkva također prosjači? Akciju HKZ-e za obnovu orgulja u Vukovaru, koju su vukovarski gvardijan fra Špehar i gradonačelnik Štengl sa oduševljenjem prihvatili i povodom toga nazočili saboru HKZ-e, Nuić naziva prosjačenjem. A istodobno diže u nebesa izložbu slika dvojice Švicaraca, koja ima za svrhu njihovom prodajom novčano potpomognuti osječki «Centar za mir». Ta je akcija po Nuiću duboko humana, a naša je prosjačka. Da li zato jer se «Centar za mir» zalaže za suživot prognanih Hrvata i progonitelja-povratnika Srba, a akcija HKZ-e je usmjerena na obnovu orgulja katoličke crkve i time očuvanje hrvatskog kulturnog identiteta, pa je prema tome sumnjivo nacionalistička?

Organizatori izložbe, Švicarci Rolli i Buetler, samoinicijativno su prišli HKZ-i i zamolili za organizaciju otvorenja i zaptvaranja, što uključuje zakusku, i pri tome naglasili skućeni budžet. Bili su oduševljeni kad smo im javili da smo našli sponzora za tipično hrvatske proizvode.

Nuić je dovoljno dugo u Švicarskoj da bi naučio kako je sponzorstvo vrlo važan faktor u kulturnom životu zemlje, te da je spominjanje sponzora više nego normalno, dapače bilo bi neučtivo ne spomenuti ih. Pogotovo kad se ne radi o globalnom koncernu kao sponzoru,

nego o jednoj jednostavnoj, poštenoj hrvatskoj obitelji, koja je to učinila prije svega iz domoljublja. Nuić se ponaša kao Hämling i dobre namjere izvrće u ruglo, citat: «... uslijedila je neukusna promičba nekog ponuđivača «hrvatskih» proizvoda, koji je darovao nekolicinu boca vina za svečanost. Upravo sve suprotno nakani autora izložbe i govoru dr. Ursula Hofmanna, koji se izričito suprostavio trgovini žrtvama rata.»

Prije svega zašto je hrvatski u navodnicima? Zar slavonski kulen, dalmatinski pršut, paški sir, masline i vino nisu hrvatski proizvodi? Drugo, zašto je promičba neukusna, ako se naglasi hrvatsko podrijetlo proizvoda i skrene pažnja gdje ih se može u Švicarskoj nabaviti? I koliko smo mi vidjeli prisutni se uopće nisu ustručavali izdašno konzumirati te proizvode, bez obzira na Nuićev pijetet prema žrtvama. Treće, o kakvoj trgovini žrtvama rata govori Nuić? Misli li on možda na prodavanje fotografija ratnih žrtava koje je snimio g. Rolli? Onda je kod HKZ-a na krivoj adresi.

I u slijedećoj rečenici T. Nuić poseže u svoj neispran arhiv zlonamjernih epiteta, citat: «Izložbu u Vukovaru, ovi su Hrvati, svojim ponašanjem, pokušali pretvoriti u konstrukciju bez podloge, u općenarodnu amneziju. Ovdje je progovorio beskrupulozni partizanski zloduh negiranja jedne od najvećih povijesnih hrvatskih tragedija poradi afirmacije vlastitoga probitka. Čak je povrijeđena i elementarna pristojnost, koja dvojici autora, prožetim dubokom humanošću, uskraćuje pravo na autorsku nakanu...».

Prve dvije rečenice je suviše komentirati, naviknuti smo da Nuić epitete partizanski, nacionalistički, antihrvati, polupismeni, kulturni analfabeti i sl. upotrebljava prema potrebi. Ali, treba naglasiti, da pored dvojice autora ni HKZ nije željela, niti primila nikakvu naknadu, nego je nasuprot tome preuzela na sebe troškove umjetnika muzičara, a Švicarce zamolila da tako ušteđen iznos pribroje svojoj humanitarnoj akciji. Znači po logici stvari i HKZ je prožeta dubokom humanošću. Upravo zato se nadamo da su Tihomir Nuić i Dragica Rajčić svoje honorare također poklonili ovoj humanitarnoj akciji. ♦

14. HRVATSKA VEČER

E, MOJ NARODE

THOMPSON

U BUCHSU / SG

HRVATSKI JALNICI

Piše Vinko Sabljko

Pod podnaslovom «Hrvatski trgovci...», Tihomir Nuić piše, citat: «...kako obrazložiti da jedan politički skup s kompromitiranim Pašalićem, kako saznajemo iz novina, okupi 2000 Hrvata za jednu večer.... Pašalićev skup je uveličala i jedna dama, supruga haaškog optuženika, čijeg je supruga upravo on prije nekoliko godina sa smiješkom ispratio u Den Haag. Trgovina nacional-

nim osjećajima ne poznaje čak ni onaj minimum samopoštovanja. Da cinizam bude veći, nakon skupa su ti 'nacionalno' svjesni Hrvati nanijeli objektu, u kojem su se zabavljali, poprilično veliku materijalnu štetu. O onoj drugoj šteti, nanesejoj hrvatskom ugledu u Švicarskoj, da se i ne govori.»

Priredba, o kojoj na tako neprijateljski način ovaj čovjek piše, nije bila nikakav politički skup, nego «14. Hrvatska večer» Hrvatske zajednice Buchs-Werdenberg, održana 25.01.03. u Buchs-u, na kojoj je nastupio Marko Perković ▶

Organizator:
Hrvatska zajednica Buchs
Suorganizatori
Hrvatski svjetski kongres
Hrvatski blok

Thompson.

Posebni gosti večeri bili su dr. **Ivić Pašalić** – predsjednik Hrvatskog bloka, dr. **Dragan Čović** – član predsjedništva BiH, **Bariša Čolak** – predsjednik HDZ-a BiH, **Rade Bošnjak** – glavni tajnik HDZ-a BiH i **Venera Kordić** – supruga Haškog uznika Darija Kordića.

Ako bi svaka priredba, koju nazoči neki političar, imala po Nuiću karakter političkog skupa, onda bi i papin posjet Hrvatskoj, kao i Dubrovačke ljetne igre, mogli prozvati političkim skupovima.

U pozivnicama su bili najavljeni kako Thompson, tako i posebni gosti večeri. Ljudi su znali zašto su došli i prava

je šteta da Buchs i okolica nemaju veće dvorane, jer i ta bi bila puna.

Nevjerovatno s koliko mržnje o koncertu u Buchsu piše osoba koja niti jednoj «Hrvatskoj večeri» nije nazočila (a bilo ih je 14!) i kojoj dugogodišnje okupljanje Hrvata u Buchsu očito smeta. Ili mu jataci podvaljuju, ili zajedno rade ono što su naučili i najbolje znaju.

Nereda nije nikakvog bilo, nered je samo u glavama onih koji su sposobni izmisliti neistine i koji misle da za sve treba njihova dozvola i pamet (po koju, na njihovu žalost, nitko ne dolazi).

Od prihoda te večeri uplaćeno je 10'000.- CHF obiteljima haških uznika, a dodijeljena je i jedna stipendija. Kćer Marija Čerkeza, koja studira u Splitu, dobivat će mjesečno 100.- Eura.

Bude li Nuić ikada organizirao svoju večer, želimo mu jednako velike «materijalne i druge štete». Preduvjet za to su naravno «nacionalno svjesni Hrvati», sa kojim se on po svemu sudeći ne druži. ♦

USKRSNO SVJETLO ZA OBITELJ POGINULOG BRANITELJA BRZA, DIREKTNA I EFIKASNA POMOĆ HDZ-A ŠVICARSKÉ

Piše dr. Josip Gregurek

Iz najdubljih patriotskih pobuda učinjene premnoge žrtve i zadobivene rane, zdravstvene posljedice i osobni rastanci, stalno su prisutni, htio ih netko vidjeti ili ne. To su nepobitne činjenice, a povijest ih je takovima zabilježila. Za dobronamjernika one su stvarnost respekta, poštovanja i zahvalnosti.

Upravo za ovogodišnji Uskrs u jednoj takovoj obitelji, usred Zagreba, njihova tamna svakidašnjica učinjena je manje mračnom. U obrani Hrvatske i djece, otac je položio svoj mladi život na oltar Domovine. Ostala je žena sa četvero male, malene, nešto kasnije školske djece.

Najprije šok, zatim raspolovljena obitelj, bez izgledne egzistencije, a život mora ići dalje. Ta mlada udovica i majka, dodatno postaje otac. U tim bezizgledno teškim okolnostima jednoga dana, zbog nemogućnosti plaćanja električne energije, isključena im je struja. Svjetlo, grijanje, topla voda,

upotreba kućanskih aparata, sve to najednom je postalo samo sjećanje uz treperenje voštanica. Pomoći i razumijevanja niotkuda, a račun je s kamata rastao i rastao, te tokom dvije godine narastao na iznos veći od 32.000 kuna.

A onda je odbor HDZ-a grada Zagreba odlučio priskočiti u pomoć. Za suradnju u tom svojem poduhvatu zamoljena je švicarska Koordinacija HDZ-a. Trebalo je odmah i u cijelosti uplatiti 32.000 kuna, da bi Elektra ponovo uključila struju, da bi mlada i krnja obitelj opet nekako normalnije i civiliziranije zaživjela, da djeca u svojim školskim obvezama ne gube oči kod svijeća, da se otkrije činjenica kako ima ljudi kojima je i te kako sveta veličina žrtve oca tih mališana. I dogodi se patriotska i ljudska solidarnost, koja je u tren promijenila tužnu, mračnu i hladnu situaciju te obitelji. HDZ u Švicarskoj svojim

prilogom od 6.000 Fr. omogućio je - upravo na Veliku subotu ove godine - uključivanje struje. Prisutni tome činu, a i sam predsjednik **HDZ-CH Ivan Roščić**, kažu da u novonastaloj situaciji nije bilo moguće opisati radost djece, naprosto preporod obitelji, zahvalnost tih bića, značenje neskrivanih suza i tople molitve za dobročinitelje uoči blagdana Uskrsa, svjetla i topline, a što je ova obitelj činjenično doživjela. I opet se ono spaspavajuće zajedništvo pokazalo djelotvornom snagom.

Od nazočnih tiskovnih i televizijskih djelatnika, iako vidljivo zadivljenih ovim činom, o tom događaju tek nešto su donijele samo jedne novine. I tu je vidljiva nametnuta i već dugo postojeća medijska blokada - jer o HDZ-u nije preporučljivo pisati.

Međutim ovo, u pravom smislu riječi Uskrsno svjetlo donijelo je toj obitelji radost, toplinu, učinilo život djelomično normalnijim i ukazalo na spoznaju da tata svoj život nije dao uzalud.

A ljudima koji su svemu tome doprinijeli, iskrena hvala i neka ovaj čin bude opća pobuda da se još tolikim potrebitima pokuša njihovo žalosno učiniti manje tužnim. ♦

I. Roščić, J. Kosor, majka sa djecom, Z. Petrović

NOVO VODSTVO HDZ-A ZA ŠVICARSKU I KNEŽEVINU LIHTENŠTAJN

Piše Jozo Jurić

U hotelu Spirgarten (Zürich) održana je 20. ožujka 2003. izvanredna godišnja skupština HDZ-a za Švicarsku i Lihtenštajn. Odazvao se veliki broj članova iz svih ograna sa područja cijele Švicarske. Među gostima treba posebno spomenuti zamjenicu predsjednika HDZ-a i saborsku zastupnicu **Jadranku Kosor**, predsjednika Hajduka **Jozu Jurića** i predsjednika zajednice hercegovačkih Hrvata **Dragu Mišića**.

Godišnju skupštinu je otvorio v.d. predsjednik **Ivan Roščić**, koji je sve pozdravio i svima se zahvalio što su došli na skupštinu, te je pozvao da intoniranjem «Lijepe naše» započne skup. Minutom šutnje odana je počast svim hrvatskim braniteljima koji su položili svoje živote na oltar Domovine. Ukratko je govorio o proteklom radu u stranci, a naročito o tome da su prošle godine predsjednik i nekoliko članova napustili stranku i prešli u HB: «Iako smo u početku imali malih problema brzo smo se sredili i sad je stanje u stranci dobro, što pokazuje rezultati sa terena. Svi ogranci rade i dalje, a imamo već i novih članova što je za nas jako važno, to je dobar put kojim treba stranka treba ići.»

Dr. **Josip Gregurek**, dopredsjednik i glavni urednik Glasnika HDZ-a, govorio je o 8 godina izlaženja Glasnika. Do sada je izašlo 20 brojeva, šalje se na puno adresa kako u Švicarskoj tako i u Hrvatskoj, BiH, Njemačkoj, Austriji, našim zatočenicima u Haagu i mnogim drugim. Dr. **Vlado Sanader** je također sve pozdravio i zahvalio na dosadašnjem radu. O humanitarnoj djelatnosti koja radi od agresije na Hrvatsku govorio je dugogodišnji član **Drago Šantak**, te je dodao da će i dalje raditi sve dok bude potrebna pomoć u našoj Domovini.

Poslije svih izlaganja, nazočnima se obratila gđa. Jadranka Kosor. Sve je pozdravila i zahvalila se svima za sve što su učinili za Hrvatsku, dodala je, da nije bilo iseljene Hrvatske i njene pomo-

ći, tko zna što bi bilo i sa nama dolje. Spomenula je i riječi pokojnog predsjednika dr. **Franje Tuđmana**, koji je uvijek govorio: «**Sve za Hrvatsku – Hrvatsku ni za šta**». Pod vodstvom Dr. Tuđmana stvorena

je država i to se ne smije nikada zaboraviti. A zatim je naglasila da je predsjednik dr. **Ivo Sanader**, iz rasula koje smo trpjeli poslije 3. siječnja 2000., podigao HDZ na razinu najjače stranke i sa novom vizijom usmjerio pobjedi koju sa sigurnošću očekujemo na državnim izborima. Iz 3. siječnja puno smo toga naučili i izvukli pouke: kako ne treba biti bahat, nego raditi pošteno i za dobrobit hrvatskog naroda. Dotakla se kratko i demografske slike Hrvatske koja ne izgleda baš lijepo, jer statistika pokazuje da će za 47 godina u Hrvatskoj biti milijun Hrvata manje, što je jako alarmantno i zbog toga se nešto mora učiniti. U stranci se jako puno razmišlja o problemima mladih i osiguravanju boljih uvjeta za život, a posebna briga su i umirovljenici, te stradalnici Domovinskog rata, branitelji, invalidi i njihove obitelji. Posebno što se mora učiniti je da se ne zaborave žrtve o kojima se već sada premalo govori, a mora se i u školama učiti što je bilo u Domovinskom ratu, jer mladi moraju uvijek slušati o našim stradanjima i patnjama. Trebalo bi neke dijelove pojedinih gradova i konzervirati kao što je to uradila Njemačka, a trebalo bi uvesti u škole obavezu da učenici jednom posjete Vukovar, simbol stradanja Hrvata.

Što se tiče mogućnosti komuniciranja sa javnošću, može se slobodno reći da postoji medijska blokada HDZ-a, a posebno se to odnosi na HRT. Poznata je i statistika koja pokazuje da 92 % građana Hrvatske informacije dobiva preko televizije, a samo 8 % čita novine.

J. Kosor

Mi smo veoma zakinuti, jer dobivamo vrlo malo prostora na televiziji. Na kraju je dodala: «**HDZ je bio pobjednička stranka, pouke smo izvukli na zadnjim izborima, a sada smo ponovno na putu povratka i na sljedećim izborima pobjeđujemo.**»

Od 17 kandidata izabrana je nova uprava koja će voditi stranku sljedeću godinu. Uz starije i iskusnije, izabrano je i nekoliko mladih koji su obećali raditi najbolje što mogu. Jednoglasno za predsjednika je izabran **Ivan Roščić**, a članovi su dr. **Josip Gregurek**, **Marko Kos**, **Nikola Bezmalinović**, **Marko Malić**, dr. **Vlado Sanader**, **Jozo Parlov**, **Zvonko Petrović**, **Anton Olić**, **Drago Šantak**, **Zdravko Mrnjac**.

Na kraju skupštine sve je još jednom pozdravio novi predsjednik **Ivan Roščić**, koji se zahvalio na povjerenju koje je dobio, zahvalio se članovima koji su se prihvatili posla i obećao samo rad, jer pred HDZ-om ima puno posla koji mora napraviti. Dodao je da je uvjeren, da se vraćaju kao pobjednici na sljedećim izborima.

Ivan Roščić

izborima.

HDZ Švicarske i Kneževine Lihtenštajna šalje sa svojeg izvanrednog i izbornog godišnjeg Zbora srdačne pozdrave, izražava posvemašnju potporu predsjedniku dr. Ivi Sanaderu i vodstvu stranke, te potvrđuje spremnost na maksimalnu moguću suradnju i pomoć za dobrobit jedine, vječne i voljene Hrvatske. Računajte na naš doprinos za pobjedu HDZ-a na predstojećim parlamentarnim izborima u Hrvatskoj. ♦

IN MEMORIAM

Dr. Ante Kordić
(1939 – 2003)

19. siječnja o.g. posve iznenada, zauvijek je otišao dr. Ante Kordić.

Rođen je 1939. u mjestu Grljevići u Hercegovini, od 1972. u Švicarskoj, gdje je radio kao zubar.

Dr. Ante Kordić pokopan je na

grobju Eichbuehl u Zuerichu uz prisustvo mnogih prijatelja i poznanika.

Na svetoj misi zadušnici u crkvi Heiligkreuz u Zuerich-u od pokojnog Ante oprostili su se predstavnici katoličkih misija i onih udruga čiji je član bio: AMAC-CH,

Zajednice hercegovačkih Hrvata i Hrvatskog svjetskog kongresa za Švicarsku i Lichtenstein koji je njegovim odlaskom izgubio svog dopredsjednika.

«Ante, Bog je htjeo da se u hrvatskoj zemlji rodiš. Htjeo je da u Švicarskoj najljepše godine života provedeš, u njoj radiš i na kraju počivalište nađeš. Meni, kao i mnogima koji su te poznavali ostat ćeš u dragoj uspomeni». Tim se riječima u svoje i ime svih prisutnih od pokojnika oprostio njegov sunarodnjak **Drago Mišić**.

Supruzi, djeci i ostaloj obitelji iskrena sućut.

Upravni odbor
HRVATSKI SVJETSKI KONGRES

U ZAGREBU ODRŽAN SASTANAK SREDIŠNJEG ODBORA HRVATSKOG SVJETSKOG KONGRESA

Nužan program povratka Hrvata u domovinu

Piše Marica Risek

Krajnje je vrijeme da se Daytonski sporazum preuredi i usavrši, jer je trenutno uređenje bosanskohercegovačke države izvor frustracija za sva tri naroda.

Tužbom se zahtijeva da međunarodna zajednica hrvatskom narodu u BiH nadoknadi 300 milijuna američkih dolara štete koju je prema procjenama stručnjaka Petritscheva politika nanijela Hrvatima.

Zbog katastrofalnih demografskih perspektiva hrvatskog naroda, nužno je da Republika Hrvatska što prije ponudi programe povratka Hrvatima koji žive izvan domovine. Načelno predložimo Vladi RH izraelski model. Unatoč teškim i nesigurnim prilikama, Izrael je dobrim programima u zadnjih deset godina motivirao više od milijun iseljenih Židova za povratak u domovinu, istaknuo je **Šimun Šito Ćorić**, predsjednik Hrvatskog svjetskog kongresa na tiskovnoj konferenciji održanoj prošlog tjedna u Tribini grada Zagreba.

Povod za tiskovnu konferenciju bio je sastanak Središnjeg odbora Hrvatskog svjetskog kongresa koji je održan od 26. do 28. ožujka u Zagrebu. Ova krovna udruga iseljenih Hrvata objedinjuje 29 nacionalnih kongresa iz 29 država svijeta u kojima žive Hrvati. Na

redovitom godišnjem sastanku Središnjeg odbora kojeg čine predsjednici svih nacionalnih kongresa, Izvršni odbor, te predsjedatelji svih radnih odbora, raspravljalo se o dosada realiziranim projektima, te novopostavljenim ciljevima kao i o aktualnim prilikama u Republici Hrvatskoj i susjednoj Bosni i Hercegovini.

Na tragu dosadašnjih rezolucija i izvjava o BiH te trenutačnoj situaciji u toj državi, mišljenja smo da je jedina sigurna budućnost u suverenosti sva tri naroda na lokalnoj i državnoj razini. Za primjer ponovno ističemo švicarski i belgijski model uređenja države, koji bi zasigurno bio uspješan i u BiH. Krajnje je vrijeme da se Daytonski sporazum preuredi i usavrši, jer je trenutno uređenje izvor frustracija za sva tri naroda, rečeno je na tiskovnoj konferenciji koja je izazvala veliki interes hrvatskih medija.

Aktuelne prilike u Bosni i Hercegovini bile su tema Središnjeg odbora HSK-a upravo zbog činjenice što je veliki broj iseljenih Hrvata podrjetlom s područja BiH. HSK podiže tužbu protiv bivšeg Visokog predstavnika međunarodne zajednice u BiH Wolfganga Petritscha. Tužbom se zahtijeva da međunarodna zajednica hrvatskom narodu u BiH nadoknadi 300 milijuna američkih dolara štete koju je prema procjenama stručnjaka Petritscheva politika nanijela Hrvatima u toj državi.

Hrvatski svjetski kongres također apelira na vlasti RH da redefiniraju suradnju sa sudom u Den Haagu, jer je prema njihovim ocjenama dosadašnji odnos bio često «sluganski», što se odrazilo na položaj i Hrvatske i Hrvata prema tribunalu.

Jedna od bitnih tema bila je i obnova spomenika u Bleiburgu. «Ovaj veliki i važan projekt Kongres će realizirati u suradnji s Počasnim bleiburškim vodom, a umjetnički autori projekta su akademski kipar **Kuzma Kovačić** i arhitekt **Petar Babić**. «Želja nam je, da već pomalo zaboravljene hrvatske žrtve na Bleiburgu dobiju dostojanstven spomenik», rekao je Šito Ćorić nakon što je novinarima podijeljen zanimljiv i atraktivan prijedlog idejnog rješenja spome-

nika.

Na tiskovnoj konferenciji istaknuta je i dobra suradnja s organizacijom «Malteški vitezovi» na projektu «Razminiranje Hrvatske» kojim se prikupljaju sredstva za razminiranje Hrvatske na sličan način kao svojevremeno akcija «Dajmo da čuju».

Hrvatski svjetski kongres kao član UN-a, također apelira na Hrvate u domovini i izvan nje, da se kroz različite organizacije uključe u akcije pomoći žrtvama rata u Iraku.

Kongres je i ove godine dodijelio svoje godišnje nagrade i priznanja. Dugogodišnjem uredniku mjesečnika za hrvatske iseljenike «Matica» **Nenadu Gollu** uručena je nagrada za nesebično zauzimanje za Hrvate izvan domovine. Nagradu za izgradnju mostova između domovine i iseljeništa dobio je istaknuti novinar dr. **Vladimir P. Goss**. Svečana povelja za promicanje hrvatskog imena u svijetu je otišla muškoj rukometnoj reprezentaciji Hrvatske, a Svečanu povelju za stranca koji se najviše zauzimao i podupirao interese Hrvatske dobio je **Alain Finkelkraut**. Do kraja srpnja ostaje otvoren natječaj za nagrade za ekologiju u osnovnim i srednjim školama u Hrvatskoj i BiH u suradnji sa *Školskim novinama* u RH i časopisom *Cvitač* u BiH.

Hrvati u domovini malo znaju o mnogobrojnom hrvatskom iseljeništvu, što je veliki propust. Zbog toga HSK pokreće «**Congress**», glasilo koje će dvotjedno izlaziti kao prilog u hrvatskom tjedniku **Fokus**. U nedostatku dvosmjerne informacije na relaciji iseljeništo – domovina, to je tek mali pokušaj HSK-a da se ukaže na taj problem i potakne odgovorne u državi i medijima da promijene odnos prema hrvatskom izvan-domovinstvu.

Za vrijeme boravka članova HSK u Zagrebu iseljenici su iskoristili priliku i sastali se s direktorom Hrvatske radiotelevizije **Mirkom Galićem**, kome je također predloženo da se više povede računa o izvješćivanju o Hrvatima koji žive izvan domovine, te da se u postojeće emisije na HRT-u inkorporiraju priloge o iseljeništvu, a ne da ono bude getoizirano u zasebnoj emisiji. ♦

HRVATI U SRBIJI I CRNOJ GORI HRVATSKO NACIONALNO VIJEĆE

Piše Zoran Vojnić Tunić

Raspadom Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije početkom devedesetih godina prošlog stoljeća, Hrvati u državnoj zajednici Srbije i Crne Gore ostaju izvan granica svoje matične domovine. U tom razdoblju Hrvati na prostoru SR Jugoslavije žive u bezvlašću, u ratnom okruženju, a prije svega u apsolutističkom režimu Slobodana Miloševića. Takvo društveno-političko ozračje koje je

nosilo sa sobom prijetnje, protjerivanja, poglavito Hrvata s područja Srijema, nije omogućavalo ni minimum prava u vidu priznavanja hrvatske nacionalne manjine.

Povijesnim promjenama 5.10.2000. u SR Jugoslaviji stvaraju se početni demokratski uvjeti za afirmiranje ljudskih prava, poglavito prava nacionalnih manjina. Novo rukovodstvo države, svjesno da mora izvršiti radikalne zaokrete ka demokratskim tekovinama Europe i cijelom demokratskom svijetu, između ostalog ozbiljno prilazi i poslu donošenja zakona kojim regulira prava nacionalnih manjina.

Dosljedno svojim višegodišnjim cilje-

vima hrvatski narodni savez (HNS) i Forum hrvatskih institucija i organizacija Vojvodine (Forum HIOV) pokreću osnivanje Privremenog hrvatskog nacionalnog vijeća u SR Jugoslaviji. Vijeće je osnovano 14. listopada 2001. u Subotici. Nastanak drugog (paralelnog) Privremenog hrvatskog nacionalnog vijeća inicira Demokratski savez Hrvata Vojvodine (DSHV) skoro u isto vrijeme, odnosno dan iza osnutka prvog, 15.10.2001. godine. Donošenjem Saveznog zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih i etničkih ►

zajednica u SR Jugoslaviji 2002. hrvatska nacionalna manjina po prvi put postaje legitimno priznata.

Ovim zakonom, oba Privremena HNV-a gube na značaju i legitimitetu.

Forum HIOV nastavlja s aktivnostima oko formiranja Hrvatskog nacionalnog vijeća i 23. rujna 2002. u Beogradu, u Saveznom ministarstvu nacionalnih i etničkih zajednica pokreće inicijativu (s 50 elektora) sukladno Zakonu za održavanje prve elektronske skupštine.

Cijelu organizaciju na sebe preuzima poslovodni odbor Foruma HIOV koji formira radnu grupu, nazvanu «desetorka». U iscrpnom i višemjesečnom organizacijsko-strategijskom radu desetorke animirani su svi raspoloživi resursi postojećih udruga, institucija, političkih stranaka i pojedinaca obuhvaćajući kako vertikal-

nu tako i horizontalnu zastupljenost svih Hrvata u SR Jugoslaviji.

U pripremnim aktivnostima i na inicijativu Saveznog ministarstva nacionalnih i etičkih zajednica i u suradnji sa OSCE-om organiziraj je «Okrugli stol» koji je održan u Subotici 21.11.2002. na kojem je bilo nazočno oko 40 predstavnika hrvatskih institucija, udruga i organizacija. Na ovom sastanku je izabran organizacijski odbor koji je dobio za zadaću tehnički provesti i organizirati elektronsku skupštinu.

Prva elektronska skupština Hrvatskog nacionalnog vijeća u SR Jugoslaviji održana je 12.12.2002. u Subotici u Velikoj vijećnici Gradske kuće. Na sjednici je

mije pored ostaloga bilo je i nekoliko referata o povijesti Janjeva.

Janjevo, stara naseobina po prvi puta se spominje u pismu pape **Benedikta XII.** 1303. godine kao središte župe sv. Nikole. Stanovnici Janjeva su pretežno porijeklom iz Dubrovnika, ali i iz Bosne i Hercegovine. Janjevo je zasnovano kao rudarska naseobina, koja je pružala mogućnost vrsnim majstorima, rudarima iz Dubrovnika, za razvijanje filigranskog zanata i trgovine. Tu je otvoren rudnik Kislina, ranije nazivan Janjevo. Rudnik je bogat zlatom, srebrom, željezom, olovom, bakrom i drugim kovinama. U to doba Janjevo postaje najrazvijenije katoličko središte toga kraja. Janjevci postaju poznati majstori – obrtnici. Sv. Nikolu, zaštitnika putnika, uzimaju za svog zaštitnika i velikog pomoćnika i zagovornika na nebu. Kroz povijest Janjevo je doživljavalo velika razaranja i stradanja. Ratovi, patnje, kuga, glad i ekonomska kriza u više su navrata nanosili štetu mjestu Janjevu i Janjevcima. No, i tada Janjevci, ti smjerni ljudi, sačuvali su svoje pouzdanje u Boga i moćni zagovor sv. Nikole. I danas ta mala oaza Hrvata na Kosovu, koja broji 350 ljudi s vjerom u Boga i zaštitu sv. Nikole opstaje i živi na svojim ognjištima starim preko sedam stoljeća.

Ratne neprilike u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i na Kosovu u novije su vrijeme raselile Janjevce iz svog zavičaja u razne krajeve. Od 1991. kada je u Janjevu bilo 4550 Hrvata, danas je ostalo svega 350 ljudi.

Usprkos stradavanjima i nasiljima raznih sila i neprijatelja kroz svoju povijest Janjevci su uspjeli sačuvati svoj nacionalni i vjerski identitet, te i danas oslobođeni na svog velikog zaštitnika sv. Nikolu opstali su na svojim ognjištima. Sv. Nikolu časte Janjevci u Janjevu, ali i daljem svijeta gdje su osnovali svoja nova ognjišta.

Nakon svečane akademije, domaćini su ugodili svoje brojne goste. O ponoći je bio prigodni vatromet.

9. svibnja 2003. u 9.00 sati bila je Sveta Misa na albanskom jeziku za hodočasnike, koju je vodio mjесni biskup msgr. Mark Sopi uz koncelebraciju albanskih

bilo nazočno 198 od ukupno 204 elektora. Ponuđene su dvije liste za izbor članova: listu «A» je predložio ispred Foruma HIOV mr. Sci. Josip Ivanović, dok je listu «B» predložio ispred DSHV-a Josip Gabrić. Prema rezultatima glasanja lista «A» dobila je 20, a lista «B» 15 članova Hrvatskog nacionalnog vijeća. Prva konstitutivna sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća održana je

25.01.2003. u Subotici, u Plavoj sali Gradske kuće. Tom prigodom je usvojen Statut HNV-a, a za predsjednika HNV-a izabran je mr. sci. **Josip Ivanović.** ♦

Josip Ivanović

svećenika. Potom je bila svečana Sveta Misa koju je predvodio uzoriti kardinal Vinko Puljić. Uz njega su koncelebrirali: msgr. **Stanislav Hočevar**, nadbiskup i metropolita beogradski, msgr. **Zef Gashi**, nadbiskup barski, msgr. dr. Joakim Herbut, biskup skopski i mjesni biskup msgr. Mark Sopi, kao i tridesetak svećenika i redovnika. Veoma pobudnu propovijed održao je kardinal Puljić. Na koncu slavljа domaćin, Don Matej Palić, zahvalio je svim visokim gostima na sudjelovanju u ovom velikom slavlju, uključujući i nazočne predstavnike Hrvatskog nacionalnog vijeća. Nakon toga je poslužen svečani ručak za sve uzvanike na terasi župskog stana. Tom prigodom podijeljene su plakete janjevačkog jubileja. Plaketa već krasí ured Hrvatskog nacionalnog vijeća. Slavljе Jubileja se završilo Svetom Misom.

Dragi Prijatelji, dopustite mi na koncu još samo jednu misao i poruku. Ako bilo tko od Vas ima nekih problema, neka se uputi na Kosovo u Janjevo, neka vidi kako žive naši ljudi. Vjerujte, nakon toga će se pitati kakvi problemi, koji problemi.

Otišao sam u Janjevo da našim ljudima dam podršku i da ih obodrim, da ih ohrabrim, a zapravo vratio sam se iz Janjeva tako da sam više ponio sa sobom nego što sam donio. Nakon glavnog misnog slavlja, pozvali su me u svoj skromni dom roditelji već spomenutog maturanata Tadije Tomkića. Kuća mala siromašna. Obitelj ima šestoro djece (dvojica su mi bili učenici). Nema mogućnosti za rad i zarađu. Ove ljude, i sve ostale Janjevce, samo je još spasila vjera u Boga i odanost svetoj Crkvi i njihova spremnost da svakodnevno prihvaćaju žrtvu. Obitelj, i to zdrava obitelj, prihvaćanje života i radost života - to je osnova Janjeva i janjevačkog čuda. O, kad bi to bila osnova i cjeloga našeg hrvatskog naroda i u Domovini i u iseljeništvu!

Oprostite mi zbog lirskih tonova, možda i ne priliče ovalikoj ljudini kao što sam ja, no vjerujte, kad se sve to vidi i doživi, srce se stegne. ♦

JUBILEJ

700 GODINA JANJEVA

Piše Josip Ivanović

Ovih sam dana doživio jedno predivno iskustvo, pa ga evo želim podijeliti sa svima Vama.

Odazivajući se pozivu Organizacijskog odbora za proslavu «Jubileja 700 godina Janjeva», kao predsjednik Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine uputio sam se sa potpredsjednikom Vijeća za Srijem i Beograd, mr. **Mate Groznicom** 8. svibnja 2003. u jutarnjim satima.

Sobom smo povelili i dva mlada Janjevca, koji su učenici u Biskupijskoj klasičnoj gimnaziji «Paulinum» u Subotici: maturanta Tadiju Tomkića i prvoškolca Paška Rodića. Bio je lijep dan i put je bio lijep i prijatan. Granica na Kosovu bila je za nas svakako novo iskustvo, ali ne i za naše mlade suputnike. U Janjevo smo stigli oko 16.00 sati i bili raspoređeni u školsko dvorište «Stare škole». Obavljen je tradicionalni blagoslov vozila. Ulaz u samo Janjevo nije bio jednostavan, no poslije je bilo jasno zbog čega. Uske ulice i nedovoljno parking prostora bili su razlogom da su postrojbe KFOR-a vrlo selektivno propuštale vozila.

Nakon pozdrava s domaćinima: preuzvišenim **Markom Sopi**jem, biskupom prizrenskim i mjesnim župnikom Don **Matejom Palićem** bili smo na Svetoj Misi koju je predvodio Don **Ante Cirimotić**. Tijekom mise prolomio se pljesak, jer je pristigao uzoriti kardinal **Vinjo Puljić**, nadbiskup i metropolita vrhbosanski, a kasnije i preuzvišeni dr. **Joakim Herbut**, skopski biskup.

Nakon mise kroz Janjevo je prošla procesija sa kipom sv. Nikole. Bilo je to zaista potresno iskustvo. Siromaštvo, kuće napuštene, poluporušene, ulice uske jedva prohodne, zapravo vododerine. Unatoč svega, ogromno mnoštvo išlo je za kipom sv. Nikole i pjevalo pobožne pjesme. Hodočasnici su se u procesiji prisjećali svih brojnih pokoljenja Janjevaca, njihovih žrtvi i njihovog rada, njihove vjernosti svetoj Majci Crkvi i odanosti svom hrvatskom narodu.

U 20.00 sati bila je svečana akademija u povodu 700-obljetnice. U okviru akade-

GODIŠNJA SKUPŠTINA AMAC – CH

HOĆE LI AMAC NADŽIVJETI SVOG OSNIVAČA

Piše Osvin Gaupp

Dva tjedna nakon što je preminuo osnivač i počasni predsjednik AMAC-CH, dr. **Žarko Dolinar**, udruga bivših studenata i prijatelja hrvatskih sveučilišta održala je u Badenu 23.03.2003. svoju godišnju skupštinu.

Nakon komemorativnog dijela u kojem su dr. **Juraj Turina** i dr. **Željko Matuš** podsjetili na upravo preminulog dr. Dolinara, skupštinu je otvorio predsjednik dr. Juraj Turina i upoznao 20-tak prisutnih, članova i gostiju, sa problemima koji teško opterećuju udrugu. Najavio je ostavku cijelog Upravnog odbora i predložio da prisutni članovi odluče o budućnosti društva.

Kada je prije četiri godine grupica ljudi pred švicarski sud dovela jednu od najstarijih hrvatskih udruga u Švicarskoj

(HKZ), donešena je odluka da oni koji sudjeluju u tim procesima ne mogu biti članovi Upravnog odbora AMAC-a. Zahvaljujući odsutnosti onih članova UO koji su za tu odluku znali, na godišnjoj skupštini održanoj prije godinu i pol dana u Upravni odbor ušlo je nekoliko pokretača procesa. Na prvom konstitutivnom sastanku UO-a ti su pojedinci zamoljeni da

akceptiraju svojevremeno donešenu odluku i da se povuku, što su ovi odbili. «*Bio je to komplot istih ljudi koji su poveli sudsku parnicu, a upravljaju nekolicinom udruga sa područja Badena*» zaključio je jedan član Upravnog odbora.

«*Nismo mogli naći niti minimalni konsenzus*» rekao je predsjednik dr. Turina, «*stoga u proteklom periodu nije bilo nikakvog rada*».

Iz godine u godinu interes članstva opada, zanimanje mlađe generacije je izostalo, srednja generacija je prezaposlena, a stariji veći dio godine provode u Hrvatskoj ili su se tamo definitivno vratili. 1998 društvo je imalo 139 članova, 1999. - 84 člana, 2000. - 68, a 2001. još samo 42 člana. Kako se 2002. godine nije ništa napravilo, uplatnice za članarinu nisu bile

še od deset tisuća aktivnih članova, ne računajući dijasporu. To je prilično jasan pokazatelj koliko je naša stranka bila potrebna i kako je dobro dočekana u hrvatskom narodu. To što nas naši politički protivnici lažno proglašavaju opasnim desničarima i nacionalistima samo je znak koliko se boje hrvatske sloge. Boje nas se oni koji imaju nečistu savjest, koji vladaju ili žele vladati Hrvatskom u tuđe ime, a za svoju osobnu korist.

Ali, sve stranke žele vladati. I Vaša će izaći na izbore, znači i ona želi vlast?

U zemlji je žalosna situacija, jer se trenutačna vlast ponaša neodgovorno i ne štiti hrvatske nacionalne interese, a to bi joj trebala biti prva, jedina i najsvetija dužnost. Nažalost ni oporba se ne ponaša kao oporba, ona ne kritizira i ne kontrolira ovu vlast već joj se manje ili više selektivno ulaguje, vjerojatno u nadi da će tako jednog dana dobiti mrvicu sa vladodržačke trpeze. To je jedna nezdrava i po interese Hrvatske države i svakog njejnog građanina duboko štetna i opasna situacija. Ova vlast rasprodaje i poklanja hrvatski teritorij, hrvatsko more, industrij-

nići poslane.

«*Što dalje sa AMAC-om?*» upitao je dr. Turina.

Primjedba gospodina **M. Miškovića** «*krivica je kod Vas, izdali ste etiketu, kriva je Hrvatska kulturna zajednica...*» prekinuta je kao nekonstruktivna i nesvršishodna. Slični ispadi i svađe glavni su uzrok povlačenja ljudi iz udruga.

Gsp. **Z. Mitar** (gost) je predložio suradnju sa HID-om (Hrvatskim inženjerskim društvom, gdje je on član), ali je bio upozoren da svojevremeni naponi za suradnju, kod HID-a nisu naišli na plodno tlo.

Dr. **A. Kršnjavi** misli da si UO nema što predbacivati. Članovi nisu motivirani dolaziti na sastanke gdje se vode diskusije o nevažnim stvarima, poput ove koju je pokušao nametnuti g. Mišković. A naša djeca, rođena i odrasla u Švicarskoj, svoj život vode poput svakog drugog Švicarca, sa prioritetima na uistinu važnim stvarima.

Veleposlanik dr. **M. Andrić** izražava žaljenje zbog situacije, zaključujući kako je ona slična onoj u Hrvatskoj. Pita zašto UO mora imati 13 članova, ako cijelo društvo nema više od 20-tak članova. On bi sa sastanka otišao puno zadovoljniji kada bi AMAC-CH ostala na životu.

Dr. Turina stavlja na glasovanje dva prijedloga o budućnosti AMAC-CH:

1. AMAC-CH se raspušta
2. Bira se konkursni UO sa tri člana koji će tokom slijedeće dvije godine pokušati animirati stare i naći nove članove. Ne bude li uspijeha, AMAC-CH se zatvara.

Prihvaćen je drugi prijedlog. Za članovog smanjenog UO izabrani su **Ivo Boban**, **Ante Soldo** i **Goran Bošković**.

Nakon što je Upravni odbor dobio razrješnicu (12 glasova za, 2 protiv, bez suzdržanih) većina prisutnih otišla je na zajedničku večeru. ♦

NOVA STRANKA U HRVATSKOJ HRVATSKI BLOK

Intervju sa dr. A. Kršnjavi napravio Osvin Gaupp

Ako je Hrvatska nečim bogata, onda su to političke stranke. Prije gotovo godinu dana osnovana je još jedna, Hrvatski blok. Dr. Aleksandar Kršnjavi, predsjednik je Koordinacije Hrvatskog bloka za Švicarsku i Lichtenstein. Zamolili smo ga da nam odgovori na nekoliko pitanja.

U Hrvatskoj postoji oko osamdesetak političkih stranaka. Molimo Vas, predsjednika koordinacije Hrvatskog bloka za Švicarsku i Lichtenstein, odgovorite nam, zašto je bilo potrebno osnovati još jednu stranku?

Hrvatski Blok – pokret za modernu Hrvatsku osnovan je 14. rujna prošle godine. U nepunih godinu dana stranka ima organizacijsku strukturu u svim županijama, praktički svim gradovima i naseljima, te u svim zemljama svijeta gdje živi veći broj Hrvata. Hrvatski blok ima trenutno vi-

ske i tehnološke resurse, hotele i marine. Sve to radi u tajnosti, bez polaganja računa hrvatskoj javnosti ili barem hrvatskom saboru, a kad stvari ipak procure u javnost onda tvrdi da je to «gotov čin» ili laže da to tako mora biti, jer tako želi «međunarodna zajednica». Notorna je laž i bezobrazluk tvrdnja da je «međunarodna zajednica» tražila da se Srbiji i Crnoj Gori ukinu vize i da je to put u «Europsku zajednicu». Takozvana međunarodna zajednica drži svoje granice čvrsto zatvorene i gleda da tako ostane i u budućnosti. Ova vlast, a nažalost i nemali dio oporbe, šire beznađe i defetizam, podvaljujući biračkom tijelu da njima i njihovom načinu vođenja (anti-)hrvatske politike nema alternative.

Hrvatski blok tvrdi da postoji alternativa. Hrvatska je prepuna sposobnih, vrijednih, pametnih i poštenih ljudi čije sposobnosti, znanje i kreativnost ne mogu doći do izražaja, jer to ne dozvoljava političko-mafijaška oligarhija, ustvari politička birokracija koja samu sebe od milja naziva «kadrovi». Hrvatski birači su vjerojatno shvatili da izbori više nisu, nevažna formalnost, već da o tome koga i ►

što biraju direktno ovisi sudbina i budućnost, kako njih samih tako i njihove djece. Još četiri godine ovakve vlasti i samostalne Hrvatske više nema!

Hrvatski blok izlazi na izbore kao alternativa svemu što trenutno ne valja i ne funkcionira u državi Hrvatskoj. Naš moto i poruka je: **Birajmo vlast koja će nam služiti, dosta nam je onih koji žele vladati.**

Od pokojnog predsjednika Tuđmana i njegove politike mnogi su se distancirali, pa i neki njegovi vrlo bliski suradnici. Čak je izmišljen i pojam «tuđmanizacija», a Vaša stranka upravo «tuđmanizam» proklamira svojom političkom platformom. Na doktora Pašalića sa svih strana dolijeće drvle i kamenje, a Vi vjerujete da vas baš on vodi u pravom smjeru. Možete li nam pojasniti zašto plivate protiv struje?

Ne plivamo mi protiv struje. Činjenica je da ljudi stvaraju povijest. Pokojni predsjednik Tuđman je bitno zaslužan za: **1.** Osamostaljenje, obranu i oslobađanje Hrvatske države; **2.** Vraćanje samosvjesti, ponosa i samopoštovanja ugnjetavanom hrvatskom narodu; **3.** Uskrnuće proganjanog hrvatskog jezika; **4.** Pokušaj pomirenja svih Hrvata; **5.** Međunarodno priznanje i primanje Hrvatske u UN; **6.** Raskrinkavanje gnjusnih laži o genocidnosti hrvatskog naroda; **7.** Uvođenje hrvatskog novca; **8.** Ustroj hrvatske vojske i policije; **9.** Pokušaj ustroja hrvatske diplomacije; **10.** Spriječavanje genocida nad hrvatskim narodom u Bosni i Hercegovini i spriječavanje genocida nad muslimanskim narodom u Bihaću (zamalo Srebrenica II).

Ako je predsjednik Tuđman imao mana, onda je to samo znak da je bio čovjek od krvi i mesa, kao i svi mi. *Tuđmanizam* za nas nisu ljudske mane tog velikog čovjeka i domoljuba, *tuđmanizam* je za nas njegovo djelo, ono što je ostalo iza njega. *Tuđmanizam* je za naš ljubav prema svojoj domovini i svom narodu, *tuđmanizam* je vjera u stvaralačke potencijale vlastitog naroda, *tuđmanizam* je spremnost zastupati i braniti nacionalne interese, *tuđmanizam* je spremnost ideale pretvoriti u stvarnost.

Sramotne su i podmukle optužbe da međunarodna zajednica nije volila Tuđmana. Njega nisu voljeli, bolje rečeno njega nisu mogli smisliti oni koji mu nisu mogli oprostiti što je uspio osamostaliti i odbraniti Hrvatsku. Da je Georg Washington vodio računa vole li ga Englezi ili ne, nikad ne bi bilo slobodne Amerike. I

zato, molim lijepo, treba Englezima objasniti da je gospodin Tuđman naš hrvatski G. Washington. I točka. To je jezik koji će oni vrlo dobro razumjeti. Kad, tad.

Što se tiče predsjednika Hrvatskog bloka mi stvari vidimo kristalno jasno, nam da se i svi drugi koji misle svojom glavom. Ako naši politički protivnici i konkurenti kažu da je doktor Pašalić čovjek opasnih namjera, onda je to najveći kompliment koji mu mogu dati. Otprilike kao da igraju Dinamo i Crvena Zvezda, pa Srbi proglašavaju Bobana čovjekom opasnih namjera. Pa mu hoće zabraniti igrati. Jer eto, taj im hoće zabiti gol.

Ili, tvrde da je kriminalac i ujedno dežurni krivac za sve. Trenutni Predsjednik države podiže javnu optužnicu na televiziji i obećava hapšenje Ivića Pašalića. I ništa. Nema optužnice, nema hapšenja. Godine prolaze i nikom ništa.

Pa ga izbace iz HDZ-a, jer se usudio kandidirati za predsjednika stranke, a danas je on predsjednik stranke u koju je prešla najbolja polovica HDZ-a, a uz to još more nepotrošenih i nekompromitiranih, sposobnih i vrijednih Hrvata svih slojeva i godišta.

Hamletovsko pitanje glasi: je li Doktor tako strašno pametan i sposoban, da mu cijeli državni aparat sa Pantovčaka i Banskim dvorima ne može ništa, ili su oni u Banskim dvorima i na Pantovčaku u najmanju ruku neozbiljni i nesposobni. Odgovor je: dva puta da. Doktor Pašalić je danas jedini mlad i obrazovan hrvatski političar europskog formata. Tuđmanista, znači ima opasne namjere. Takvi nam trebaju.

Osim općenitih floskula, kao ljudska prava i socijalna pravda, hrvatske stranke nemaju program, posebno manjka program gospodarskog oporavka. Kakav je program HB-a?

Naši statuti, pravila i programi su svima dostupni u internetu pod www.hrvatski-blok.com. Tamo možete naći gospodarski program, uključujući turizam i poljoprivredu, analizu pravnog sustava, nacionalne sigurnosti, obrane i oružanih snaga, vanjske politike, školstva, znanosti i visokog školstva, kulture i športa, zdravstva i socijalne politike, mladeži i populacijske politike, lokalne i regionalne samouprave, te iseljeništa. Naći će te i podatke o sadašnjem stanju i

onom što treba uraditi. Svakako pogledajte, to je zanimljivo štivo. Pa ako ste spremni zasukat rukave slobodno se javite. Posla ima za svakoga. Hrvatska je u lošem, u vrlo lošem stanju, ali zemlja je prelijepa i ljudi su radišni i sposobni. Ako uzmemo svoju sudbinu u vlastite ruke nećemo se dugo morati uspoređivati sa Rumunjskom i Bugarskom. Ni maloj Švicarskoj nije njeno bogatstvo palo s neba, nego su ga sami zaradili. Usput rečeno 80% Švicaraca, po najnovijoj anketi, neće niti čuti o nekakvom eventualnom pristupu europskoj zajednici. Kažu, nisu oni još spremni za takve eksperimente.

I na kraju izborna pitanje. Postoji li mogućnost koaliranja sa HDZ-om, naročito uz pretpostavku da ova vlast izgubi na izborima?

U samoj ideji Hrvatskog bloka stoji temeljna želja koalicije državotvornih stranaka. Mi idemo na izbore u predizbornoj koaliciji sa HIP-om.

HDZ ne smatramo neprijateljskom strankom, naprotiv u njoj ima divnih ljudi koje cijenimo i smatramo ih pravim prijateljima. Naš problem sa HDZ-om je trenutna politika vodstva HDZ-a. Ali, to nije samo naš problem, to je i unutrašnji problem HDZ-a samoga. Mi bi bili presretni da se HDZ vrati principima tuđmanizma, onako kako ih mi doživljavamo i kako su gore navedeni. U svakom slučaju se ne bi smjelo dogoditi ono što se ovdje u kantonu Solothurn u Švicarskoj desilo, a to je, da se dva kandidata građanskih stranaka (CVP i SVP) koji su zajedno imali 60% glasova, nisu mogli dogovoriti kojega će poslati u drugi krug glasanja, pa su išli oboje i izgubili! Pobijedili su crveni (SP) sa 40% glasova.

Gospodine Kršnjavi najljepše hvala na razgovoru i puno uspjeha na izborima.◆

Odličan časopis
Matica hrvatske
izlazi tromjesečno

God. pretplata za Europu
70 EU, naručite kod:

Uredništvo
Matica Hrvatske,
Matičina 2, Zagreb

Tel. 01 4819193
Fax 01 4819319
E-mail:
hrvatska_revija@matica.hr

EUROPSKA STUDIJA O TOME ŠTO I SAMI ZNAMO

Priredio Osvin Gaupp
Izvor: Berliner Zeitung Nr. 156, Dienstag, 8. Juli 2003 (epd)

EXPANSION MIT VERHEERENDEN AUSWIRKUNGEN

Studie: kaum noch eigene Medienfirmen in Osteuropa

Das Engagement internationaler Medienkonzerne in Mittel- und Osteuropa hat nach einer neuen Studie verheerende Auswirkungen auf die Medien dieser Länder. Die Dominanz der großen ausländischen Unternehmen habe das Entstehen eigenständiger nationaler Medienunternehmen verhindert und zu einer gestörten öffentlichen Meinungsbildung geführt, so die Studie, die von der europäischen Sektion der International Federatin of Journalists (IFJ) verfasst wurde. Die Expansion der Medienkonzerne habe in Mittel- und Osteuropa zu einer "Ausplünderung der nationalen Medienressourcen" geführt und bedrohe die Medienvielfalt, sagte IFJ-Generalsekretär Aidan White bei der Vorstellung der Studie in Brüssel.

Während das TV- und Radiogeschäft meist von US-Konzernen beherrscht wird, sind deutsche Verlage vor allem im Bereich der Presse engagiert. Bei den Tageszeitungen haben der WAZ-Konzern, Springer, die Passauer Verlagsgruppe oder die Verlagsgruppe Rheinische Post in vielen ost- und mitteleuropäischen Ländern eine starke Stellung erlangt. So wird in Bulgarien der Zeitungsmarkt vollständig von der WAZ beherrscht. „Im Ergebnis wurde das staatliche Zeitungsmonopol durch ein ausländisches Firmenmonopol abgelöst“, so die

Studie, die jedoch anerkennt, dass die bulgarischen WAZ-Titel regierungskritisch agieren. Daneben ist der WAZ-Konzern auch in Ungarn, Serbien, **Kroatien** und Rumänien aktiv.

EKSPANZIJA SA POGUBNIM POSLJEDICAMA

Studija: gotovo da i nema vlastitih medija u istočnoj Europi

Prodor internacionalnih medijskih tvrtki u srednju i istočnu Europu ima, prema najnovijoj studiji, pogubne posljedice na medije tih zemalja. Prevlast velikih inozemnih poduzeća sprječila je nastajanje samostalnih nacionalnih medijskih poduzeća i dovela do nezdravog oblikovanja javnog mijenja, govori studija koja je sastavljena od europske sekcije internacionalne federacije novinara (IFJ). Ekspanzija medijskih koncerna rezultirao je u pljački nacionalnih medijskih resursa i opasnost je za medijsku raznovrsnost, rekao je generalni sekretar IFJ-a pri predstavljanju studije u Bruxellesu.

Dok su televizija i radio pretežno u američkim rukama, njemački nakladnici su prije svega angažirani u tisku. Kod dnevnih novina velik udio u mnogim istočnoeuropskim i srednjoeuropskim zemljama su preuzeli WAZ koncern, Springer, nakladna grupa iz Passau-a i nakladnička grupa Rheinische Post. Tako bugarskim novinskim tržištem potpuno vlada WAZ. "Resultat toga jest, da je državni monopol zamijenjen monopolom inozemnih tvrtki", kaže studija, koja priznaje da novine WAZ-a u Bugarskoj pišu kritičarski o vladi. WAZ koncern je također prisutan u Mađarskoj, Srbiji, **Hrvatskoj** i Rumunjskoj. ◆

ZALJUBLJENICI U HRVATSKU

Piše Dunja Gaupp

Jednog je dana u elektronski poštanski sandučić HKZ-e doletjela poruka «Stranicu www.hkz-kkv.ch uvrstili smo na stranicu www.kroatiehrvatska.com, molimo Vašu suglasnost».

Prije nego smo poslali našu suglasnost, 'kliknuli' smo na adresu da vidimo tko nas je to i gdje ovjekovječio. Prvo što smo pogledali, bila je rubrika «O nama» i evo što smo saznali:

«Webstranicu koju ste upravo posjetili napravili su Nizozemac **Marco Visser** i Hrvatica **Katarina Visser** u početku sa tehničkom pomoći Nizozemca **Bouke Henstra**. Ovu webstranicu smo izradili, jer nam od Hrvatske zastaje dah i gostoljubivi hrvatski narod zaslužuje da cijeli svijet može upoznati njihovu veličanstvenu zemlju.»

Od tih lijepih riječi postalo nam je toplije oko srca! A kada smo 'prošetali' stranicom, našem čuđenju nije bilo kraja. Još nikada do tada nismo na jednom mjestu vidjeli toliki izbor hrvatskih linkova. Pristanak je naravno odaslan, popraćen riječima oduševljenja.

U korespondenciji koja je nastala, saznali smo puno o mladom Nizozemcu Marcu i njegovoj supruzi Katarini. Njihov zajednički angažman za Hrvatsku, neobičan je i neobičan. Pomislili smo da je, kao i u većini slučajeva, prvo bila ljubav prema djevojci, a tek onda i prema njenoj domovini. Ali ne, Marco se prvo zaljubio u Hrvatsku, a tek onda u svoju Katarinu.

Rođen je 1968. u Nizozemskoj, gdje je 1986. završio srednju tehničku školu. Zaposlio se i radio sve do 1991. i do toga

momenta taj se mladić nije razlikovao od većine drugih. Kako sam kaže «*najveće preokupacije bile su mi glazba i nogomet*».

A onda, sa početkom rata u Hrvatskoj 1991. godine, Marco iz korijena mijenja svoj život. Napušta posao, dolazi u Hrvatsku i javlja se kao dobrovoljac u Hrvatsku vojsku. Sa internacionalnom brigadom, koja je brojila 150 ljudi, Marco je bio na raznim terenima i dužnostima. Sa ponosom naglašava da mu je u Gospiću zapovjednik bio **Mirko Norac**, kojeg neobično cijeni.

«*Zavolio sam Hrvatsku i hrvatski narod na prvi pogled i osjećam je kao svoju domovinu. U međuvremenu sam se oženio Katarinom i postao sam sretnim ocem*» kaže Marco.

Katarina je rođena Podravka. U Bjelovaru je završila školu za medicinske sestre, a potom radila u Zagrebu u bolnici za bolesti pluća. Marca je upoznala 1992. u Zagrebu, kada ih je sudbina zauvijek povezala. Sin Marcel rođen je 1994. u Hrvatskoj, a kćerka Mariella 1998. u Nizozemskoj. Mlada je obitelj do 1997. živjela u Hrvatskoj.

Marco je naučio hrvatski jezik i rado bi zauvijek ostao u Hrvatskoj, ali se zbog ekonomske i financijske situacije morao

na veliku žalost vratiti u Nizozemsku. Na promociji Hrvatske radi od 1997. U srpnju 2000. za to koristi internet, otvara Hrvatski klub u Nizozemskoj i radi na novim web stranicama, a u listopadu 2001. napravio je webstranicu «**Kroatie/Hrvatska**».

Zbog čega sve to rade, upitali smo Marca i Katarinu?

Marco:

«Cilj mi je da ovom webstranicom pokazem cijelom svijetu kako je Hrvatska lijepa, da ljudi dobiju želju za provođenje godišnjeg odmora u Hrvatskoj, da mogu na ovim stranicama pronaći sve potrebne informacije o Hrvatskoj. I na kraju da ujedinim sve Hrvatske i Hrvatice diljem svijeta.»

Katarina:

«Zato jer Hrvatska zauzima vrlo važno mjesto u moj životu. Preko ovih stranica se osjećam bliže domovini, a želja mi je da to osjete i drugi. Također se nadam povezivanju svih Hrvata i Hrvatice iz cijelog svijeta i domovine.»

Hvala vam, dragi Katarina i Marco, na svemu što radite! Vašom ljubavlju prema Hrvatskoj stekli ste prijatelje u Švicarskoj, a vjerujemo i širom svijeta.

Pogledajte webstranice ovih zaljubljenika u Hrvatsku:

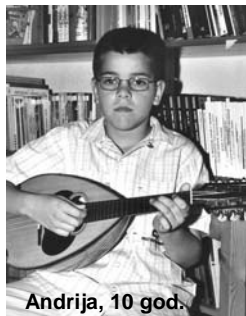
- <http://www.kroatiehrvatska.com>
- <http://www.cro-ned.com>
- <http://kroatie.startkabel.nl>
- <http://croatia.start4all.com>
- <http://www.lnqs.com/kroatie>
- <http://www.lnqs.com/kroatiehrvatska>
- <http://familie.clubs.nl/kroatiehrvatska>
- <http://www.kroatie.nl.eu.org>
- <http://kroatie.pagina.be> ◆

PRVI PLJESAK – NA «MAJČIN DAN»

Piše Zlatica Stanek

Majka

Majka je prekrasna bajka,
često je radosna,
ponekad je žalosna.
Kada sam tužan ona me tješi,
i sve moje teškoće riješi.
Ali nekad kori i ljuto zbori,
ali ja uvijek ju volim.
Ona nas sve voli,
i Bogu se za nas moli.
Takva je moja majka.

Andrija, 10 god.

prekrasne i dirljive pjesme. Da, Domovina je naša druga majka! Nakon što joj je himnom «Lijepa naša» odata počast, o njoj su stihovima i pjesmom zborili učenici Misijskog dječijeg zbora. Pjesmom «Noć se tiho spušta» i «Pod slikom Madone» opjevali su i Majku Mariju. Nastupom folklorne skupine Kolovrat završena je ova uspješna priredba, koju su 10. svibnja 2003 zajednički organizirali HK Misija, Hrvatska dopunska škola, Hrvatska demokratska zajednica i Hrvatski blok.

MLADI UMJETNIK

Andrija Karačić rođen je 04.08.93. u Luzernu. Stanuje sa mamom Mirjanom i tatom Šimunom, te sestrama Jelenom i Katarijom. Po godinama starosti, trebao bi pohađati 3. razred osnovne škole, ali zbog zalaganja i intelektualne sposobnosti završio je dva razreda u jednoj godini i sada je učenik 4. razreda.

Na pitanje, kako to da se odlučio upravo za mandolinu, on kaže da je prvobitno

želio učiti svirati gitaru, no tada još nije poznao mandolinu. Zbog toga mu njegovi roditelji omogućavaju da u muzičkoj školi upozna sve instrumente, kako bi se konačno odlučio za onaj koji će ga zanimati u adolescentnoj dobi i nakon nje. Andrija već dvije godine svira mandolinu, pa izgleda da je to njegov definitivni izbor.

Na tatin poticaj Andrija je počeo pisati poeziju. «U početku me poezija nije zanimala, ali što sam je dulje slušao, a onda počeo i čitati, sve mi se više sviđa. Najviše mi se sviđa, kada se stihovi rimuju, to tako lijepo zvuči». Andrija se okušao u pisanju stihova o Božiću, ljubavi, Uskrsu, «A sada o mami. Počeo sam sa jednom riječju i tako su se nizale jedna do druge».

Za Andrijin kontakt sa lijepom umjetnošću zaslužan je tata Šimun, i sam zainteresiran za poeziju. Prije Božića organizirao je i prvu «Večer poezije», a Andrija je naravno bio uz njega. Gospodin **Šimun Karačić** vodi brigu o nabavi i održavanju knjiga Hrvatske katoličke misije Luzern, čija knjižnica danas ima oko 1100 tematski posloženih knjiga. ♦

**DAS SCHWEIZERDEUTSCH
IN ALLER MUNDE**

Von Karlo Tomerlin

Basel-Stadt unternimmt schon seit längerem einen Versuch. In zwei Klassen mit vielen ausländischen Kindern unterrichten die Kindergärtnerinnen ausschliesslich auf Hochdeutsch. Erziehungsdirektor Christoph Eyman will klären, ob sich die kleinen Ausländer dadurch schneller integrieren lassen. Nach dem ersten von vier Testjahren deutet einiges darauf hin. Eymanns Interesse gilt aber auch der Frage, ob es für Deutschschweizer Kinder von Vorteil ist, früh Hochdeutsch zu lernen. Auf die Ergebnisse des Versuchs, die 2005 vorliegen sollen, bin ich gespannt.

Mir fällt auf, dass selbst Lehrer manchmal im Deutschunterricht öfters unsicher werden.

Ich fand es auch tragisch, als unser neuer Schüler ankam, und ihn alle auf Mundart ansprachen. Ich habe versucht,

Hochdeutsch mit ihm zu reden und den anderen gesagt, dass er sie kaum versteht. Tja, selbst heute reden immer noch alle Mundart mit ihm. Ich weiss nicht, ich bin erst 14, aber denke, dass es vielleicht nicht das Faulsein ist, das uns heute nur Mundart sprechen lässt. Ich denke, es ist eher das nicht können.

Haben sie Kinder? Wenn ja, haben sie schon mal versucht eine SMS-Nachricht zu entziffern? Wohl kaum!

Die Pisastudie beweist, dass die deutschsprachigen Schweizer in vielerlei Hinsicht benachteiligt sind. Die Romands waren in der Pisastudie immer besser und im Lesen sogar zehn Plätze vor uns! Ich kann auch nicht verstehen, wie die Schweiz mit den vielen Sprachen zurechtkommt?!

Die Schweiz hat vier verschiedene Sprachen und das Romanisch viele Dialekte. Ausserdem lernen wir zusätzlich Französisch und erst später Englisch.

Meine grosse Schwester hat mir ebenfalls berichtet, dass sie ausschliesslich English wie auch Deutsch in ihrem Beruf (Chef Assistentin) verwendet. Ausserdem kenne ich als begeisterter PC-Freak kaum ein französischsprachiges Programm.

Bedauernswerterweise hat ein Schüler wie ich nicht viel in dem Thema mitzureden.

Quelle: das Magazin wie auch eigene Erfahrung. ♦

LIJEP SVIJET – RUŽNI LJUDI**RAZMIŠLJANJA ZABRINUTE MAJKE**

Piše Ivana Župan Tomerlin

Pred Uskrs ove godine jedna je tema zaokupljala mnoge ljude: «rat protiv Iraka, protiv Sadama Huseina ili možda rat za zaštitu vlastite moći i interesa (američkih)?». I dok je većina ljudi sjedila za lijepo ukrašenim uskršnjim stolom, gorčina i ljutnja zbog jednog novog rata visila je u zraku.

Dok ovo pišem, rat traje već mjesec dana. Još jedan besmisleni rat, kao i svi dosadašnji. Ne pišem kao reporter, jer to nisam, niti kao publicist, političar, kritičar, profesor, koji su plaćeni da se izjašnjavaju o aktualnim događajima. Meni je zakonom prirode određeno (Bogu hvala)

i omogućeno da rodim svoje troje djece, pružim im ono što sam i ja dobila od svojih starijih u naslijeđe. Nisam zato ništa bolja mati od ostalih žena koje su najvjerojatnije u istoj mucu i bolovima donosile svoje najdraže na ovaj prelijepi svijet. Meni je lijepo na ovom dijelu kugle zemaljske; sjedim sa mojima u toplome, imamo pun hladnjak, iz slavine izlazi topla voda, a mogu sjesti u auto i nekuda otići sa svojom djecom.

Pomisao da se mojoj djeci «nešto» dogodi, za mene je ravna mojoj smrti. Pomisao da svoje dijete gledam bolesno, ranjeno, gladno ili nedaj Bože... i da sam u ovom trenutku jedna od majki u Iraku ili Afganistanu, tjera mi strah u kosti. Pomisao da baš ništa ne mogu učiniti za «bolje sutra» užasava me.

Zamišljam da sam supruga i majka Bush - Barbara Bush - da mogu nešto

učiniti, a ne želim. Da mogu učiniti nešto dobro, humano, pametno, nešto na što bi moja djeca bila ponosna, ali ne želim, jer mi nije u interesu. Da svome sinu Predsjedniku i moćniku današnjice koji me svaki dan naziva, pita kako sam, a ja kažem «dobro sine, dobro - dok ti sa svojima ovako dalje radiš meni je dobro». Biti majka koja ne vidi, ne osjeća, a niti ju zanimaju tuđi osjećaji, je li to uopće MAJKA? Svome malenom djetetu majka govori i podučava ga da nije lijepo lagati, tući se i nepoštivati svoje i tuđe. Tome istom djetetu samo zato što je odraslo, te odlučuje kao predsjednik jedne VELESILNE države, odobravati ono protiv čega je i ona sama kad su njezini u pitanju, licemjerno je. Pomisao da postoje i takove majke, ostavlja me bez riječi. ♦

RUDER BOŠKOVIĆ
HRVAT
AUTOR PRVE STATIKE

Piše Ljupko Perić

Uvod

Mora da je **Papa Benedikt XIV** bio jako zabrinut kada je, suočen sa već otvorenim prslinama na kupoli crkve Sv. Petra u Rimu, razmišljao o tome što mu je tim povodom činiti. (*Pontifikat Pape Benedikta XIV traje od 1740 do 1758.*)

Po svomu značenju crkva Sv. Petra najznačajnija je crkva kršćanske civilizacije. Sagrađena je na temeljima stare bazilike u periodu između 1506-1624, a projekt 132.5 m visoke kupole čiji promjer premašuje 40 m pripisuje se velikom majstoru renesanse Michelangelu **Buonarrotiju**. (*Arhitekti Bramante, Michelangelo i C. Maderno projektanti su crkve Sv. Petra u Rimu; Michelangelo Buonarroti 06.03.1475 – 18.02.1564*) Prema povijesnim vrelima radovi na kupoli dovršeni su dvadeset i šest godina poslije njegove smrti 1590. u vrijeme pontifikata pape **Sixtusa V**.

Prvi pisani tragovi iz vremena poslije dovršenja građevnih radova upućuju na zabrinjavajuću pojavu brojnih oštećenja u vidu pukotina u stijenkama tambura velike kupole. (*Po navodima Balduccia u "Biografiji Rittera Bernina" objavljenoj 1681 opisuju se prsline uočene već 1631 g.*)

Gotovo stoljeće i pol (1630 do 1742) pokušavat će najučinije glave onoga doba uz svesrdnu pomoć najmoćnijih crkvenih velikodostojnika ući u trag uzroci- ma ovih oštećenja.

Objektivna je činjenica, da se sredinom osamnaestog stoljeća razvoj mehanike krutih tijela, uz stanovite iznimke, nalazio na samom početku. Nije bilo ni govora o postojanju znanstvenog pristupa problemima iz oblasti građevinarstva toga vremena. Izgradnja najmonumentalnijih objekata kroz povijest oslanjala se isključivo na statički osjećaj i nasljeđeno iskustvo graditelja, na usvojene izvođačko-zanatske običajne norme kojima su pojedini majstori vremenom ovladavali, te je u velikoj mjeri ovisila o osobi kojoj bi izgradnja stanovitog objekta bivala povjeren. Daljnji je problem u slučaju crkve sv. Petra u Rimu bio i to, da je praktički bilo nemoguće postojeća oštećenja uporediti sa oštećenjima na sličnim građevinama u svijetu.

Samo je providnost u ovakovim okolnostima navela Papu Benedikta XIV rješenje ovog problema povjeriti trojici matematičara od kojih jedan, naš **Ruder Bošković**, bijaše u to vrijeme profesor matematike na sveučilištu Collegium Romanum u Rimu. (*Ruder Bošković rođen je u selu Orahov Do kraj Dubrovnika 1711. Umro je u Milanu 1787 gdje je i pokopan. Francois Jacquier (1711-1788) matematičar, filozof i teolog; Thomas Le Seur (1703-1770) matematičar i astronom.*)

Zadatak koji je njegova Svetost Papa Benedikt XIV postavio pred pomenute matematičare imao je za cilj *otkrivanje*

uzroka oštećenjima i prslinama na kupoli Crkve Sv. Petra u Rimu te *prijedlog mjera njihove sanacije*.

Uzimajući u obzir razvoj tehničkih znanosti u to vrijeme, već iz same postavke projektnog zadatka, artikuliranom u jasnom tehničkom zahtjevu izrade prijedloga metoda sanacije, dadu se naslutiti srazmjerno velika očekivanja koja nitko do tada nije u tako jasnoj i nedvosmislenoj formi postavio pred nekoga tko se bavio praktičnim građevinarstvom.

Kako se radilo o postojećem objektu, trojica matematičara našli su se u poziciji izrade ekspertize koja je trebala dati odgovor na pitanje **zašto?** je došlo do pojave prsline, a samo egzaktan odgovor na ovo pitanje mogao je rezultirati pouzdanom prognozom budućeg ponašanja konstrukcije i dovesti do odgovora **kako!** izvesti mjere sanacije. Pogrešan odgovor na postavljeno pitanje imao bi za rezultat nesvrshodan prijedlog sanacije. Matematičari su toga bili svjesni. Odmah im je bilo jasno da se ne mogu osloniti ni na kakve postojeće uratke te da moraju ići potpuno novim putem.

Senzacionalni rezultat analize trojice matematičara kasnije će povijest označiti prvim pokušajem iznalaženja unutarnjih sila i deformacija na zamjenjujućem statičkom "sustavu" uporabom poznatih i sistematiziranih znanstvenih metoda korištenih do tada poglavito u matematici. Istovremeno će ovaj događaj označiti početak primjene znanosti u rješavanju problema statike i čvrstoće materijala.

RAZVOJ ZNANOSTI DO SREDINE 18. ST.

Antika

Da bi se u pravom svjetlu sagledali pionirski dosezi prve statičke analize potrebno je imati uvid u opće stanje znanosti toga doba.

Pri tome moramo znati da su građevinari od najstarijih vremena morali vladati matematikom, geometrijom, optikom, prostornim mjerenjima i sličnim iz matematike izvedenim znanostima. (*2650 g.p.K. poznati su sustavi kanala za navodnjavanje u dolini rijeke Nila čiji se početci vezuju za ime faraona Djoser.*)

Od samih početaka ljudske civilizacije kojima se bavi relevantna povijesna znanost, susrećemo građevine o čijem se postanku najčešće samo spekulira. Na koji način su majstori toga vremena uspijevali osmisliti i izvesti tako monumentalne građevine najvjerojatnije nećemo nikada pouzdano doznati. Ono što je sa pozicija dosega moderne tehničke misli jednako tako važno je i pitanje kakovim su znanjima majstori prvih civilizacija vladali kada su uspijevali realizirati tako čudesne projekte. (*2500 g.p.K. egiptanske piramide od kojih najveća Keopsova*

doseže visinu od 146.6 m. 750 g.p.K. u vrijeme kralja Hislija sagrađeni su tuneli ispod Jerusalema. 600 g.p.K. Semiramidini vrtovi.) Dok su Babilonci i Egipćani matematiku koristili samo usputno, stari Grci se smatraju stvarnim utemeljiteljima znanosti.

Među prvima pomenimo jonske filozofe koji su od tri stadijuma razvoja ljudske misli (od *teološkog* preko *metafizičkog* ka *pozitivnom* promišljanju) načinili onaj od prvog prema drugom. (*Jonski filozofi oko Talesa iz Mileta 600 g.p.K. uvode na*

materiji zasnovano monističko učenje o postanku svijeta.)

Danas zvuči nevjerovatno da Demokrit već tada uči da je materija sačinjena od atoma. Međutim najznačajniji među učenima toga doba bijaše **Aristotel** iz Stagire. (*Aristotel iz Stagire (384 – 322 g.p.K.) bio je učitelj Aleksandra Velikog (336 – 323 g.p.K.)*)

Njegova učenja zabilježena u spisu «mehanički problemi» obilježiti će razvoj mehanike i statike sve do 17 stoljeća. Značaj Aristotela i njegovih sljedbenika je u tome da su po prvi puta uočili postojanje i pokušali definirati (makar i pogrešno) osnovne fizikalne veličine (silu), zakone gibanja tijela i njihovu interakciju. (*Aristotel definira silu kao produkt težine (mase) i brzine $F=mxv$. Pokušava objasniti pojam kraka sila, te uvodi pojam paralelograma brzina iz čega se kasnije direktno «izvodi» pojam paralelograma sila.*)

Nažalost njegovo učenje nije donosilo samo koristi. Zbog pogrešnih temeljnih postavki kočiti će razvoj fizike kroz stoljeća. Tek će **Galilej** krajem 16. i početkom 17. st., upuštajući se u sukob sa crkvenim nazorom nepovredivosti antičkog učenja, uspjati ispraviti njegove pogreške.

U isto vrijeme Aleksandar Veliki osniva neku vrst sveučilišta u Aleksandriji. (*Prvo sveučilište u Europi bit će osnovano tek sredinom 12. stoljeća u Parizu.*) Tamo Euklid (ca. 300 g.p.K.) razvija svoje «Elemente», to antologijsko djelo elementarne geometrije koje će kroz stoljeća gledati svoje jasnoće i znanstvene određenosti ostati nedostižnim idealom znanstvenika svih generacija.

Najveće ime Antike zasigurno je **Arhimed** iz Sirakuze (287 – 212 g.p.K, poznat i kao genijalan inženjer i konstruktor prvih strojeva. Primjerice Arhimedov vijak za crpljenje vode. Neki arapski izvori tvrde da je *gradio brane i mostove*). Uz Newtona i Galileja jedan od najbriljantnijih umova u povijesti čovječanstva. Arhimedovo djelo «*De planorum aequilibriis*» (Ravnateža ravnih ploha) predstavlja prvo djelo u dijelu mehanike koji danas nazivamo statikom. Ovdje se Arhimed bavi težištem jednostavnih figura, te postavlja zakon poluge.

Najpoznatiji doprinos ovog učenog Grka leži na području hidrostatike. ►

Svima nam je znan njegov zakon po kome svako tijelo uronjeno u tekućinu postaje prividno lakše za onoliko kolika je težina ispunjene tekućine.

Poznata su i njegova razmišljana o tzv. "Extauhionsmetodi" koja u sebi sadrži klicu ideje infinitezimalnog računanja, čime je davno prije pojave **Leibniza** i modernog infinitezimalnog računa uspio sa željenom točnošću izračunati površine kruga i elipse ili obujam rotacionih paraboloida. Legenda kaže da je ubijen mačem rimskog vojnika, nakon što mu je zanesen svojim mislima odbrusio "*Noli turbare circulos meos*" - Ne diraj moje krugove!

Posljednje ime antike koje će ovdje biti spomenuto je **Heron** (*Heron po nekim izvorima živi u vremenu 150 g.p.K., a po nekim oko 250*). Njegove zasluge su poglavito u području pneumatike i razvoja metoda mjerenja, a dao je i prvi pregled jednostavnih mehanizama (namotaj, poluga, kotur i vijak). Legenda kaže da su njegova opažanja o svodovima inspirirala i pomogla graditelju Aja Sofije pri projektiranju ovog grandioznog objekta.

Srednji vijek

(*Srednji vijek stavljamo u povijesni okvir između pada zapadnog rimskog carstva 5/6 stoljeće i vremena velikih otkrića i reformacije 15/16 stoljeće.*)

Kao što stare Grke smatramo utemeljiteljima znanosti, tako možemo stare Rimljane smatrati utemeljiteljima praktičnog građevinarstva. Oni gotovo do savršenstva ovladavaju kupolastim svodovima, odnosno lukom kao statičkim sustavom. Ovom formom, koja se temelji na dominantnom tlačnom prenosu sila za sve vrste vanjskih opterećenja, sagrađeni su kilometri vijadukata, akvadukata, mostova i «pokrivene» najznamenitiji srednjovjekovne građevine. Tako je «Hagia Sophia» sagrađena kao bazilika od strane **Konstantina Velikog** oko 330 g, građevina kojom dominira kupola raspona 32 m. (*Aju Sofiju (gr. Sveta mudrost) nekadašnju glavnu bizantijsku crkvu, sagradili su majstori Isidor iz Mileta i Ahremij iz Talesa. Od 1453 džamija, danas muzej u Istanbulu.*)

U Europi će tek procvatom romantizma, najprije u Francuskoj a potom u Njemačkoj i Italiji svod biti ona forma koja će dorađena i usavršena omogućiti sve veće i smjelije raspone, uštedu u materijalu i konačno u kasnoj gotici doživjeti svoj vrhunac. Lučni monolit ranog srednjeg vijeka u gotici ustupa mjesto laganijim lučnim skeletima. Značajka ovih konstrukcija je ušteda u materijalu te smanjeni horizontalni potisci koji se lakše prihvaćaju sekundarnim dijelovima konstrukcije. Klasičan predstavnik ovog tipa objekata je katedrala u Kölnu građena od 1248. i dovršena, zbog dugih prekida, tek 1880.

Međutim vratimo se razvoju znanosti. (*Poticaaj razvoju tehničkih znanosti redovito su prethodili pomaci na polju filozofije, znanosti koja je mijenjala opće sustave vrijednosti i koja je u svom razvoju generirala uvijek nove poglede na svijet. Toma Akvinski (1226-1274) je eksponent skolastičke škole.*)

Bitna odrednica epohe o kojoj ovdje govorimo bilo je kršćansko učenje koje je

veliko zahvatilo cijelu Europu. Naslijeđe staroga Rima, sada preko kršćanstva duhovno povezano sa germanskim poimanjem države i prava rezultira novom kvalitetoj u kulturi Europe. Pokušaji uspostave kršćanskog kozmosa, koji se ne orijentira na ovozemaljskom i u kome se Kristovo učenje ne protivi zakonitostima logike osnovni je cilj koji su si postavili skolastičari. Tako su se skolastički filozofi **Albert Magnus** i **Rajmond Lull**, afirmirajući logičko razmišljanje, izravno bavili primjenjivim prirodnim znanostima, sve u nadi da će uspjeti racionalno opisati religijsko učenje. (*Roger Bacon (1214 do 1294) najprominentiji protivnik skolastičkog učenja.*)

1160. godine započinje sa radom Sveučiliste u Parizu/Francuska i Bolonji/Italija, a odmah potom 1167. i Sveučiliste u Oxfordu/Engleska. Kritičari i oponenti skolastičkog poimanja svijeta dolaze iz ovih krugova.

Zanimljivo je na ovom mjestu ponovno primjetiti da je praktična građevinska misao, utjelovljena u dosezima gotike, bila znatno ispred znanstvene misli toga vremena. Ipak su stanovitva gibanja nakon gotovo **tisučljene šutnje** ulijevala nadu da bi razvoj znanosti od tada mogao ići brže.

Radove iz tog perioda koji se nedvosmisleno odnose na statiku nalazimo kod Jordana **Saxa** (1180 do 1237). Razmatrajući kosu ravninu on uvodi pojam «gravitas secundum situm» te svodi gibanje tijela na kosini postojanjem samo jedne komponente koja djeluje isključivo u smjeru gibanja tijela. Na ovim razmatranjima nastavlja svoja zapažanja o jednodjelnim i dvodjelnim polugama. Pri tome dolazi do pogrešnih zaključaka, na osnovu kojih mi danas znamo da Saxu pojam statičkog momenta nije bio poznat. Ipak uspijeva postaviti odnos nejednakih poluga formuliran po prilici ovako: »Što je u stanju podići težinu G na visinu h , može također podići teret G/n na visinu $n \cdot h$ «. Ovaj odnos sadrži u sebi klicu principa virtualnih pomaka, principa koji će u drugoj formi kasnije u 17. i 18. st., pa time i za Ruđera Boškovića prigodom analize pomaka segmenata kupole na crkvi Sv. Petra u Rimu biti od velikog značenja.

Djelo koje se pojavljuje u godinama nakon Saxa objavljeno pod nazivom "*Liber Jordani de ratione pondaris*" (*Djelo iz 13 st. nepoznatog autora, inspirira velikog Leonarda da Vinci, pa ga neka povijesna vrela navode kao "prethodnika Leonarda da Vinci" ne otkrivajući mu stvarni identitet.*) rješava problem kose ravnine egzaktno. Također se ispravljaju pogrešne postavke Saxove dvodjelne poluge i daje teorijski točno rješenje ovog jednostavnog statičkog problema. Pri izvođenju dokaza autor koristi od strane Saxa postavljeni princip rada sila.

Kraj srednjovjekovne epohe obilježen je imenom Blasiusa iz Parme koji po struci bijaše liječnik. U Bolonji, Padovi i Paviji podučava astrologiju i filozofiju. Bavio se teorijskom mehanikom, problemima poluge, kose ravnine i hidrostatičke. Njegovo djelo "*Tractatus de ponderibus*" utjecalo je na znanstvenike i umjetnike renesanse **Lucu Pacioli**, **Leonarda da Vinci** i **Girolama**

Cardana.

Renesansa

Iz mnoštva problema mehanike 16. i 17. st. izdvojiti ćemo dva, za građevinarstvo temeljna problema: *međusobno djelovanje sila (paralelogram sila) i problem savijanja*.

U vrijeme renesanse ova pitanja se postavljaju po prvi puta i to u okviru globalnih općih razmatranja prirodnih zakonitosti. (*Renaissance - fr. novo rođenje - Epoha europske kulture 16. i 17. stoljeća.*)

Iako su se problemom paralelograma sila bavili redom Leonardo da Vinci, Stevin, Galilei i Roberval tek će Newton, Lamy i Varignon, baveći se problemima dinamike, definirati *paralelogram sila* u današnjoj formi.

Danas postavljanje ovog pitanja može nailaziti na nerazumjevanje, međutim sila kao opća vektorski usmjerena veličina nije bila definirana. Dugo nije postojala nikakova razlika u definiciji težine «*gravitas*» u užem smislu i sile kao opće veličine. Tek Saxo i njegovi sljedbenici (pomenuta skolastička srednjovjekovna škola) kada govore o sili u općem smislu smjelo govore o «ne okomito usmjerenim silama» («*gravitas secundum situm*»). Pored toga sila je kroz stoljeća pogrešno «naslućivana» kao produkt mase i brzine. Kao primjer poimanja apstraktnog pojma sile u to doba navešt ćemo u fusnoti definiciju sile slavnoga Leonarda da Vinci. (1)

Leonardo nije raspolagao većim teorijskim znanjima iz teorijske mehanike i u stanovitom smislu ga se može smatrati genijalnim diletantom. Iako mu Euklidovi *Elementi*, *Aristotelova Mehanika*, *radovi Arhimeda* i *Herona nisu bili nepoznati*, glavna *inspiracija* mu je bila pomenuta *Liber Jordani de ratione ponderis* i *radovi Blasiusa* iz Parme.

Kao što u srednjem vijeku bezuspješno tragamo za novim imenima koja su znanstveno obilježila povijesnu epohu tog vremena, tako u renesansi imamo na stotine imena od kojih svako zaslužuje da bude spomenuto. Kako je to naravno nemoguće, osvrnut ćemo se samo na ona najznačajnija.

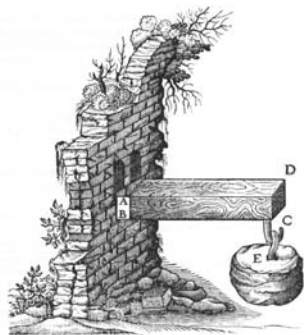
Simon Stevin (1548 - 1620) koristi iste srednjovjekovne izvore kao i Leonardo. Bavi se problemima težišta, polige i kose ravnine. Prvi prikazuje silu kao liniju čija dužina odgovara intenzitetu sile i tako postavlja temelje «grafostatici».

Galileo **Galilej** je jedan od najvećih umova u povijesti čovječanstva. Postavio je temelje dinamici, optici, astronomiji ali i znanostima koja su od interesa za građevinarstvo. (*Galileo Galilej (1564 - 1642), studira u Pisi matematiku, medicinu i filozofiju. Sa 25 godina biran je za profesora matematike na istom sveučilištu. Od 1592 podučava matematiku na sveučilištu u Padovi.*) On nije vjerovao u nepovredive autoritete i nepogrešivost antičkog učenja. Koristeći eksperiment dovodi u pitanje Aristotelovo učenje i filozofskim rječnikom rečeno pitanje **zašto** zamjenjuje pitanjem **kako**. Eksperimentalno pobija Aristotelovu tezu, da tijela različite težine padaju različitom brzinom. ►

Temeljeno na **Kopernikovom** (*Nikola Kopernik 1473 -1543*) djelu *De revolutionibus orbium coelestium libri sex* u kome dokazuje tri nezavisna gibanja zemlje oko svoje osi, sunca i deklinaciju oko polova ekliptike, čime zamjenjuje do tada važeći ptolomejev geocentrički sustav novim heliocentričnim sustavom svijeta, Galilej prihvaća njegovo učenje i dalje ga razvija. (*«Discorsi e dimostrazioni matematiche ...» nisu mogli biti objavljeni ni u jednoj katoličkoj zemlji pa su tiskani tek 1638 u Leiden-u.*)

Ironija sudbine je htjela, da ga Inkvizicija 1633., nakon što je objavio svoje *Dialoghi sui massimi sistemi* osuđuje na šutnju, te se u posljednjim godinama svoga života Galilej, koji se od tada stalno nalazio pod nadzorom inkvizicije, više ne bavi astronomijom, nego mehanikom. Ovaj nesretni razvoj događaja za Galileja, bio je sretan za razvoj statike. U knjizi *Discorsi e dimostrazioni matematiche intorno a due nuove scienze, attenenti alla mecanica e i movimenti locali* Galilej skuplja na jedno mjesto sve ono što je u godinama njegovog interesa za mehaniku uspio prikupiti. Kod Galileja se pojam sile naslanja na antičku predlošku (masa x brzina), ali se uvodi pojam momenta kao posljedice utjecaja sile na stanovitoj udaljenosti od promatrane točke. Galilej prvi formuliра problem *čvrstoće na savijanje* i time važi za utemeljitelja znanosti koju danas općenito nazivamo čvrstoća, a u građevinarstvu otpornost materijala.

Postavke koje nalazimo u *Discorsi e dimostrarzioni* su revolucionarne.

Galilej: *Discorsi*. O čvrstoći na savijanje. Preuzeto iz "Die Geschichte der Bauingenieurkunst" H. Straub – S100/101.

Izjednačavajući momentat od tereta E sa rezultantom vlačnih naprezanja po visini nosača, Galilej dolazi do kvalitativno ispravnog zaključka, da je otpor savijanju direktno proporcionalan širini (b), a raste sa kvadratom visine presjeka (h).

Rješavanjem postavljenog zadatka dovodi

$$\frac{bh^2}{2}$$

do otpornog momenta koji je tri puta veći od stvarnog elastostatičkog otpor-

$$\frac{bh^2}{6}$$

nog momenta. Galilejeva zasluga je nemjerljiva, jer prvi formuliра probleme

iz oblasti čvrstoće materijala. Odgovori na postavljena pitanja usljedit će dva stoljeća kasnije, a ispravno rješenje uspjeh će **Coulombu** i **Navieru**.

TEMELJNI PROBLEMI STATIKE I ČVRSTOĆE MATERIJALA

U nadolazećim stoljećima težište znanstvenog rada prebacit će se sa apeninskog poluotoka preko Alpa u srednju Evropu, poglavito Francusku i Englesku. Od velikog značaja za daljnji razvoj mehanike je formuliranje principa *virtualnog rada* i *virtualnih pomaka*. Radovima poznatog engleskog fizičara Roberta **Hooka** krajem 17. st. uvodi se pojam *elastičnosti* u analizu deformacija (prirast deformacija je proporcionalan prirastu napona). (*Declaratio definira pojam rada, a Bernoulli u pismu upućenom Varignonu 1717. definira virtualni pomak*)

Za konačno definiranje temeljnih tehničkih pojmova veliku zaslugu ima Newton (**Isaac Newton** 1642–1727. *Njegovo najznačajnije djelo Philosophiae naturalis principia mathematica objavljeno je 1687 g. u Londonu*). Pored općeg zakona gravitacije od posebnog značenja za konstruktivno inženjerstvo su temeljni pojmovi klasične mehanike. On uopćava pojam *sile*, definira pojam *mase* i postavlja princip jednakosti *akcije i reakcije*.

Rješenjem Galilejevog problema (*čvrstoći na savijanje*) bave se redom **Mariot** (koji raspored napona po visini presjeka pretpostavlja trokutasto, da bi kasnije podigao i referentnu os u sredinu presjeka te govorio o neutralnoj liniji), **Varignon** i **Leibniz** (koji, glede neutralne linije, postavlja problem opet kao Galilej, ali uvode u razmatranje vlačne dilatacije na zategnutom rubu), **Parent** (primjećuje da je nemoguće da se neutralna linija nalazi na samom donjem rubu, jer vlačna i tlačna naprezanja moraju biti u ravnoteži).

Ako analiziramo profil znanstvenika koji su doprinijeli razvoju statike uočiti ćemo da se među njima ne nalaze arhitekti i građevinari. Privilegij obrazovanja kroz stoljeća imaju oni koji bi svoj život posvetili religiji. Jedan dio njih se pored teologije bavi prirodnim znanostima, matematikom ili filozofijom. Tek će pomaci u razvoju ovih znanosti uopće omogućiti razvoj tzv. primjenjenih znanosti, kakva je statika kao specijalni dio mehanike. Izuzetan impuls razvoju svih tehničkih znanosti, pa time i statike daje otkriće infinitezimalni račun. Nekako u isto vrijeme, neovisno jedan o drugome, do ovog otkrića dolaze Gottfried Wilhelm **von Leibniz** (1646-1716) filozof, matematičar, povjesničar, pravnik i teolog. *Diferencijalni i integralni račun čine infinitezimalni račun*. Leibniz ga otkriva polazeći od filozofsko-logičkih i geometrijskih razmišljanja o neprekidnosti funkcije, dok je Newton o ove metode došao baveći se konkretnim problemima dinamike.) Cijela Europa toga doba sa pozornošću prati komu će od ove dvojice genija pripasti primat i slava ovog velikog otkrića. U svakom slučaju matematika 18. st. postaje ona «kardinalna znanost», pa i za one koji se ne mogu pohvaliti pretjeranim zanimanjem za nju, kao što je primjerice Goethe.

Infinitezimalni račun omogućio je pravi bum u razvoju znanosti. Dokazi koji su se do tada temeljili na Euklidovoj logici ili bili svodeni na metafiziku, sada se izvode sa lakoćom. Znanstvenici se utrkuju u iznalaženju praktičnih primjera na koje se nova metoda može primjeniti. Problemi se svode na iznalaženje maximuma ili minimuma funkcije koja opisuje neki fizikalni problem, uz zadovoljenje postavljenih rubnih uvjeta. Tako je Jakob **Bernoulli** još 1694. postavio problem elastične linije (*Obitelj Bernoulli iz Basela sa tri generacije genijalnih matematičara ostavila je dubok trag u razvoju tehničkih znanosti*), dok će **Euler** 1744. objaviti iscrpan opis elastičnih linija, za koje će postaviti diferencijalne jednadžbe, riješiti ih, te doći do još i danas korištenih osnovnih Eulerovih slučajeva poznatih poglavito u analizi stabilnosti pritisnutih štapova (*Leonhard Euler -1707-1783- matematičar rođen u Bazelu, profesor matematike na Akademiji St. Petersburg i Berlin*). Ovo se događa 50–90 g. prije definitivnog rješenja problema savijanja od strane Coulomba, a omogućeno je isključivo uporabom infinitezimalnog računa.

Tako smo eto u godini 1744. Euler još pod strahovitim teološko-metafizičkim utjecajem pri izvođenju vlastitih dokaza, problem savijanja još nije u potpunosti riješen, mehaničke karakteristike materijala su gotovo potuno nepoznate. Znanstvenici međusobno komuniciraju pismima koja putuju mjesecima. (*Tvrdi se da je Leibniz tako znanstveno komunicirao sa preko 1000 ljudi.*)

ŠTO U TO DOBA RADI RUDER BOŠKOVIĆ

On je 1740. sa 29 godina zaređen za svećenika i izabran za profesora matematike na sveučilištu Collegium Romanum u Rimu. (*Rim je prema K. Veseliću 1757. ukinuo zabranu učenja heliocentrične slike svijeta što je i zasluga R. Boškovića.*) Bošković bijaše univerzalni duh. Bavo se astronomijom, mehanikom, optikom, matematikom, diplomacijom, literaturom i arheologijom. O njegovim znanstvenim dosezima dosta se zna. On je jedan od onih genija koje uvijek iznova susrećemo kroz povijest, koji su intelektualno stoljećima ispred svog vremena. U fizici (1) je Bošković gorljivi, ali ne i nekritičan zagovarač Newtona, što niti u redovima njegovog jesuitskog orde na niti u znanstvenim krugovima ondašnje Europe nije bilo uvijek dobro prihvaćeno. Iako mu je uspjelo promijeniti neke tradicionalno-konzervativne stavove u programu Sveučilišta nije uspio uvesti reforme i formirati sveučilište, koje kasnije napušta. Tako se u kasnijim godinama svoga rada u Parizu, u pismu upućenom bratu u Dubrovnik Bošković žali na svoju "neukost" ovim riječima (2): "... ma brate ja ne mogu prid nekijem od njih figurat. Ja čutim koliko sam slab u onemu, što ovi prvi dzeometri štimađu... i valja s tim rano počēt, ko jezika naučit..." (*Ove primjedbe odnose se na francuskog matematičara d'Alamberta čiji je princip dinamičke ravnoteže (jednadžba gibanja) poznata svakom građevinaru.*)

===== Nastavak slijedi...◆

(1) i (2): K. Veselić, Hagen - Ruder Bošković učenjak i diplomat

MASLINA

POKLON BOGOVA DRVO VJEČNOSTI

Piše Dunja Gaupp

Na početku pisane povijesti masline su kod svih naroda istočnog sredozemlja bile dio svakodnevnog života. Doduše, upravo zbog toga što početci njene upotrebe dosežu daleko u prošlost, nije moguće sa sigurnošću reći, tko je prvi počeo cijediti masline da bi dobio ulje, ili od koga potječe ideja plod masline staviti u sol ili sodu i tako ga konzervirati.

Priča o maslini jedna je od najstarijih na svijetu poznatih priča. Biblija često upućuje na maslinu. Kada je Noa sa svoje barke poslao goluba u potragu za kopnom, on se vratio sa maslinovom grančicom u kljunu. To je bio znak nade, znak da je Zemlja ponovno zelena, da se život vratio. Od tada je golubica sa maslinovom grančicom u kljunu simbol nade i mira. I grčka mitologija upućuje na korisnost maslinovog drveta. Kada je Zeus trebao odlučiti hoće li vlast nad Atikom dodijeliti Posejdonu ili Ateni, on se odlučuje za božicu Atenu, koja je dozvolila da na stijeni Akropolisa raste maslina. U noći svoga uhićenja Isus pod drvećem maslina obavlja zagovor sa svojim Gospodinom. Za vrijeme antičkih olimpijskih igara borci su, kao znak pobjede, dobivali vijenac ispletan od grana masline.

Maslina, porijeklom iz Armenije, širi se preko Palestine, Izraela, Sirije sve do Krete. Osvaja Tursku, Cipar i Egipat. Zahvaljujući Feničanima, koji su bili poznati trgovci, ova visoko cijenjena tekućina dolazi do Grčke. Maslinovo ulje je za Grke jedno od najvećih blaga čovječanstva. Oni ga koriste kao osnovnu prehranbenu namirnicu, za masažu, za svete obrede i kao gorivo za uljanice.

Stari Rimljani prenijeli su uzgoj masline na cijelo rimsko carstvo, pa je maslinovo ulje postalo osnova starorimske prehrane i značajan privredni faktor. Ljude koji su koristili masnoće životinjskog porijekla, a ne maslinovo ulje, smatrali su barbarima.

U to doba maslina je donesena i na

područje Hrvatske, o čemu svjedoči vjerovatno najstarija maslina na svijetu, zaštićeni spomenik prirode. U Kaštel Štafiliću, pored Splita, raste stablo masline staro 1750 godina. Obujam njegovog debla iznosi 6.20 m, a krošnje 18 m. Pretpostavlja se da je donesena s Krfa ili južne Italije. Od tada datira i tradicija proizvodnje maslina i maslinova ulja u Hrvatskoj, a maslina je 1995. godine predstavljala Hrvatsku na skupu zemalja Mediterana.

Idealna klima Dalmacije, harmonija sunca, mora i zemlje rezultirala je kvalitetnim maslinama, što osigurava i vrlo kvalitetno maslinovo ulje. Dalmatinske zelene masline dobro su poznate po njihovom blagom i punom okusu.

Osim kao prehranbena namirnica, drvo i plod odavno se koriste u različite svrhe. Maslinovo ulje koristilo se za

njegu tijela i bolesnika. Predstavljalo je osnovu za proizvodnju masti, balzama, pasta (krema) i ulja za pomazanje. Tim se sredstvima zaustavljalo krvarenje rana, ublažavao svrbež, lječile opekotine, oštećenja kože i glavobolja.

Danas je dobro poznato da je maslinovo ulje vrlo dobro probavljivo i jako zdravo. Ne bez razloga u zemljama gdje se maslinovo ulje koristi za kuhanje ima puno manje srčanih oboljenja. Ali, i danas se ono upotrebljava i za vanjsku upotrebu kod grčeva, prištića i bolova

svih vrsta. Maslinovo ulje sadrži, osim vitamina K, A, D i vitamin E, koji pospešuje elastičnost i otpornost kože, pa je ono odlična alternativa raznim sredstvima za njegu tijela. Ispiranje ustiju sa maslinovim uljem doprinosi čišćenju tijela od otrova.

Drvo masline je vrlo otporno, potrebno mu je malo vode i puno vremena za rast. Nakon ca. 8 godina moguća je prva berba. Drvo može živjeti nekoliko stotina godina, a u pojedinačnim slučajevima – kao u Kaštel Štafiliću – i preko tisuću godina. Korjenje doseže i do 6 m u zemlju i zato pronalazi dovoljno vode i u vrlo oskudnim predjelima.

Pojedina stabla masline mogu narasti i do 20 m visoko, ali su u normalnim slučajevima uglavnom puno niža. Jedno stablo donosi godišnje oko 20 kg maslina, od čega se na koncu dobiva 3 do 4 litre maslinovog ulja.

Zbog svoje izuzetne čvrstoće i izdržljivosti, od drveta masline već se u Homerovo vrijeme izrađivao namještaj, alat, oružje i posuđe, a od grančica košare. Drvo je vrlo tvrdo i zbog toga teško obradivo. Treba mu dugo da se osuši, ali je zbog različitih boja – od žute, preko smeđe do crne – vrlo cijenjeno upravo kao drvo za namještaj.

Od njega se može napraviti i nakit – narukvice, ogrlice i kopče za kosu. Nešto posebno je parket od maslinovog drveta, ne samo zato što prerađen u intarzije pruža posebno dojmljivu optiku, nego i zbog toga što je vrlo otporan na upotrebu. Rezbarije od maslinovog drveta najdraži su suvenir iz «Svete zemlje». U okolici Betlehema mnoge obitelji žive upravo od izrade i prodaje tih suveniru. Na tu ideju u Hrvatskoj još nitko nije došao, ali možda i hoće ako prava osoba pročitava ovaj članak.

Do tada se moramo zadovoljiti sa maslinama i maslinovim uljem. U cijeloj Dalmaciji, Istri i na otocima susresti ćemo se sa sirom u maslinovom ulju, koji se poslužuje kao predjelo kojem je teško reći 'ne'.

Na kraju evo i jednog recepta saokusom mora, soli, i naravno maslinovog ulja. E pa onda, dobro došli u Hrvatsku i dobar tek! ♦

Lignje na «kiselo»

1 kg liganja (malih)
½ l maslinovog ulja
0,4 l vinskog octa
1 dl vode
1 glavica luka
1 grančica ružmarina
2 češnja češnjaka
soli i papra po potrebi
nekoliko listova peršuna
1 limun

Lignje očistimo, lagano pobrašimo, popržimo na ulju i cijele posložimo u dubogu posudu. Zatim na ulju popržimo luk, dodamo sitno sjeckani češnjak, peršun, ružmarin i dolijemo ocat i vodu. Posolimo, popaprimo i kuhamo 15 minuta. Kada se smjesa ohladi, prelijemo je preko

liganja i ostavimo da se marinira.

Jelo će biti ukusnije nakon dužeg stajanja, a može se držati u hladnjaku i nekoliko dana. Poslužimo hladno na na tanjuru uz malo limuna. Na isti način priređuju se i sardele.

TIP: Umjesto liganja koristiti sardele. Izvršno prija i dugo traje, pa domaćica ne mora baš svaku večer stajati u kuhinji i priređivati večeru. ♦

DER OLIVENBAUM EIN GESCHENK DER GÖTTER EIN BAUM DER EWIGKEIT

Von Dunja Gaupp

Zu dem Beginn der Geschichtsschreibung gehörten Oliven bei allen Völkern im östlichen Mittelmeerraum zum täglichen Leben. Allerdings, weil die Ursprünge ihrer Nutzung weit zurück reichen, kann man nicht mehr genau sagen, wer Oliven zuerst preßte, um Öl zu gewinnen, oder von wem die Idee stammt, Früchte in Salz oder Soda einzulegen, um sie haltbar zu machen.

Die Geschichte des Ölbaum zählt zu den ältesten nachvollziehbaren auf unserer Erde. Die Bibel ist voll von Hinweisen auf die Olive. Bereits Noah schickte auf seiner Arche eine Taube los, die mit einem Ölweig im Schnabel zurückkam. Dies galt als Zeichen der Hoffnung - die Erde grünt wieder, das Leben kehrt zurück. Seitdem gilt eine Taube mit einem Ölweig auch als Zeichen des Friedens. Auch die griechische Mythologie verweist bereits auf den Nutzen des Ölbaums. So stellte sich Zeus, als er entscheiden sollte ob Poseidon oder Athene die Schutzherrschaft über Attika erhalten sollte, auf die Seite der Göttin, da sie einen Olivenbaum auf dem Akropolisfelsen hatte wachsen lassen. Am Abend seiner Verhaftung suchte Jesus unter Olivenbäumen Fürsprache mit seinem Herrn. Bei den olympischen Spielen der griechischen Antike bekamen die Kämpfer einen Kranz aus Olivenzweigen als Zeichen des Sieges gewunden.

Der Ursprung des Olivenbaums liegt in Armenien, breitet sich über Palästina, Israel, Syrien bis nach Kreta aus. Später kamen die Türkei, Zypern und Ägypten hinzu. Dank den Phöniziern, die sehr gute Händler waren, kam Olivenöl bis nach Griechenland. Bei den alten Griechen hatte das Olivenöl einen ganz grossen Stellenwert. Sie benützten ihn zum Essen, als Massagemittel, zur religiösen Zwecken und als Brennmittel für die Oelampen. Schließlich waren es die Römer, die die riesige Olivenhaine im ganzen Reich einpflanzten und damit Olivenöl zu einem der bedeutendsten Wirtschaftsfaktoren machten.

Zu dieser Zeit kam der Olivenbaum auch in das Gebiet des heutigen

Olivenbaum - 1750 Jahre alt

Kroatiens. Ein Zeuge dieser Kultur ist wahrscheinlich der **älteste Olivenbaum** der Welt. Er steht in **Kastel Stafilic** (nahe Split), hat einen Stammumfang von 6,20 m, eine 18 m breite Krone und ist **1750 Jahre alt**. Genau so alt ist auch die Olivenölproduktion in Kroatien.

Die idealen Klimaverhältnisse in Dalmatien, die Harmonie zwischen der Sonne, dem Meer und dem Land begünstigten die Qualität der Olivenöls. Oliven aus Dalmatien haben einen vollmundigen und milden Geschmack.

Neben der Verwendung als Nahrungsmittel, fanden der Olivenbaum bzw. seine Früchte bereits im Altertum vielfältige Anwendung: Das Öl wurde für die Körper- und Krankenpflege verwendet. Es war die Grundlage zur Herstellung von Salben, Balsamen, Pasten und Salbölen. Man stillte blutende Wunden damit, linderte Juckreiz, und trug es bei Nesselstichen, Brandwunden, Hautrissen und gegen Kopfschmerzen auf.

Heute weiß man längst, daß Olivenöl äußerst bekömmlich und gesund ist. Nicht umsonst gibt es in Ländern, in denen viel Olivenöl zum Kochen verwendet wird, sehr viel weniger Herzkrankheiten. Aber auch heute wird das Öl noch bei Muskelkrämpfen, Pusteln und bei Schmerzen aller Art eingerieben. Auch als Körperpflegemittel ist Olivenöl eine günstige Alternative. Das im Olivenöl enthaltene Vitamin E (enthält auch K, A, D Vitamin) fördert die Elastizität und Belastbarkeit der Haut. Mundspülungen mit Olivenöl tragen zur Entgiftung und Reinigung des Körpers bei.

Tintenfische säubern, im Mehl wenden, auf beiden Seiten anbraten, herausnehmen und in eine Kasserolle schichten. Im Bratöl der Tintenfische die Zwiebeln anbräunen, Knoblauch und Petersilie fein hacken und mit Rosmarin, Weinessig und Wasser dazugeben. Salzen, pfeffern und 15 Minuten kochen.

KALAMAR (TINTENFISCH) AUF „SAUER“

1000 g kleine Tintenfische
½ l Olivenöl
0.4 l Weinessig
1 dl Wasser
1 Zwiebel
1 Rosmarinzweig
2 Knoblauchzehen
Salz, Pfeffer nach Geschmack
Einige Petersilienblättern
1 Zitrone

Der Olivenbaum ist sehr robust, benötigt wenig Wasser und viel Zeit zum Wachsen. Nach etwa acht Jahren lassen sich die ersten Oliven ernten. Der Baum kann mehrere hundert Jahre alt werden, im Einzelfall – wie im Kastel Stafilic - sogar über tausend Jahre. Die Wurzeln reichen bis zu 6 Meter in die Erde hinein und finden daher auch bei kärglichsten Verhältnissen noch ausreichend Wasser. Einzelne Olivenbäume können bis zu zwanzig Meter hoch werden, im Normalfall sind sie jedoch sehr viel niedriger. Im Schnitt trägt ein Baum im Jahr etwa 20 Kilogramm Oliven, was am Ende etwa drei bis vier Litern Olivenöl entspricht.

Schon zu Zeiten Homers verarbeitete man das Holz des Olivenbaums seiner Härte und Haltbarkeit wegen zu Möbeln, Werkzeugen, Waffen und Geschirr, aus den Zweigen wurden Körbe hergestellt. Olivenholz ist sehr hart und daher schwierig zu sägen und zu verarbeiten. Es trocknet nur sehr langsam, ist aber wegen seiner verschiedenfarbigen Färbung, die von Gelb über Braun bis Schwarz reicht, ein geschätztes Möbelholz.

Auch Armreifen, Ketten oder Haarspangen werden aus Olivenholz hergestellt. Etwas ganz besonderes ist Olivenholzparkett, das zusammen mit einer Intarsien-Arbeit eine wirklich außergewöhnliche Optik bietet und durch seine Härte auch sehr belastbar ist. Schnitzereien aus Olivenholz gehören seit Langem zu den meistverkauften Souvenirs aus dem Heiligen Land. In der Gegend von Bethlehem leben viele Familien von diesem uralten Handwerk. Auf diese Idee ist in Kroatien noch keiner gekommen. Aber es kann noch werden, wenn die richtige Person diese Zeilen lesen sollte.

Bis dahin müssen wir uns mit eingelegten Oliven und dem Olivenöl begnügen. In ganz Dalmatien, in Istrien und auf den Inseln werden sie einem im Olivenöl eingelegtem Käse als Vorspeise begegnen. Als Vorgeschmack und Anreiz nach Kroatien zu kommen, bringen wir Ihnen einen einfachen Rezept zum nachmachen und probieren. Na dann, herzlich willkommen und natürlich guten Appetit! ♦

Vom Herd nehmen und abkühlen lassen. Erst dann über die Tintenfische giessen und mindestens einen halben Tag marinieren lassen. „Sauer“ wird mit jedem Tag besser, und kann problemlos mehrere Tage im Kühlschrank aufbewahrt werden. Serviert wird er kalt und mit einigen Zitronenschnitten.

TIP: Anstelle von Kalamar, Sardinen verwenden. Eine Köstlichkeit in den Sommertagen! ♦

ITALOCENTRIČNOST U HRVATSKOM ATLASU

U PET ZEMLJOVIDA ISTRE STOTINJAK
TALIJANSKIH NAZIVA, ČAK I TAMO GDJE
NEMA TALIJANA! NIČEGA SLIČNOG NEMA U
TALIJANSKIM ZEMLJOVIDIMA – U NJIMA SU
ČAK I HRVATSKI TOPONIMI TALIJANIZIRANI

Piše Joško Čelan

Veliki atlas Hrvatske u izdanju zagrebačke Mozaik knjige, koji je u utorak 14. siječnja promoviran u Muzeju Mimara, doista je izuzetno djelo. Sadrži, osim topografskih i tematskih zemljovida, te planova gradova, i tekstovni dio o pet hrvatskih regija, obilje kvalitetnih ilustracija, podatke o pučanstvu za naselja veća od 500 stanovnika prema posljednjem popisu, te kazalo nazivlja od čak 50.000 jedinica.

Posebna je vrijednost, pa i prvenstvo u ovoj vrsti izdavaštva, to što su zemljovidi u mjerilu 1:100.000, odnosno 1 cm na zemljovidu odgovara 1 km u naravi. Time je omogućeno da, recimo, općina Dugopolje (i svaka druga, dakako), koja je drugdje predstavljena točkom ili kružicom, ovdje bude zastupljena s više desetaka zemljopisnih naziva (naselja, njihovih dijelova, brda, draga, seoskih puteva, lokava, pastirskih naselja i još koječega).

Učinak je ne samo didaktičan ili čak estetski, nego i skoro prekretnički za »nacionalno samoopažanje»: nismo mi toliko maleni, kao što to u žaru neshvatljivog samoporicanja često za se tvrdimo! A i ako jesmo, u planetarnim razmjerima, onda nas ovaj Atlas podsjeća da su veličine relativne, te da svojoj vlastitoj zemlji – čak i oni najpokretljiviji među nama – dugujemo beskrajno više poznavanja (time i ljubavi) nego što to činimo u našim površnim svakodnevicama. Prečesto kroz svoju domovinu putujemo tupo i nezainteresirano, tek toliko da se premjestimo od točke «a» do točke «b» ili pak svoje zanimanje ograničavamo na najbliži životni okoliš ili, eventualno, mjesto u kojem ljetujemo – sve ostalo je »prazan prostor«.

Ali, tu je ovaj Atlas da nas podsjeti najprije kako je, prema pjesniku, »svijet lijep, a život dar s neba«. Zemljopisni pak nazivi prvorazredne su povijesno-kulturne činjenice, koje naizgled ravnodušnim vječnim zadanostima daju boju i toplinu ljudske nazočnosti.

Ovo je bilo potebno kazati, jer sada slijedi kritički dio na sasma određenu užu temu, koji je količinski duži, ali, naglašavam, ne može bitno umanjiti vrijednost čitavog poduhvata. Odnosi se, konkretno, na način na koji je u Atlasu razriješena uporaba dvojezičnih naziva, velikom većinom u Istri, a tek manjim dijelom u drugim dijelovima domovine. Uostalom, na promociji u Mimari tvorci Atlasu unaprijed su se ispricali za moguće pogriješke u kazalima. Ali ovome su novinaru zapele za oko prije svega one u zemljovidima.

ISTRA – DVONACIONALNA!

Naime, već i letimičnim pogledi na zemljovide 57 (Umag) i 58 (Buzet), osobito, te 81 (Rovinj), 82 (Pazin) i 106 (Pula), u manjoj mjeri, ostavljaju dojam da je Istra, poglavito njen istočni dio, dvonacionalna (hrva-

tskotalijanska) zemlja – tolika je množina talijanskoga nazivlja! Imajući u vidu povijesne, ali i aktualno-političke razloge, to zaista traži razumno propitivanje, uz usporedbe s drugim, domaćim i stranim izvorima, kao i odgovarajuću reakciju.

Ipak, prije zemljovida, riječ-dvije o demografskoj strani problema. Prema popisu iz 1991. godine, koji je trenutno najodstupniji i najrazrađeniji, na državnoj razini broj Talijana u Hrvatskoj – osim 1948. g. kada je bio 76.093 (2%), i 1953. (37.565 ili 1%) – kretao se između 0,3 i 0,5% ; 1991. g. 21.303 ili 0,4%.

U bivšoj Zajednici općina Rijeka, u kojoj su Talijani u velikoj većini koncentrirani, na tom istom popisu od ukupno 573.745 bilo ih je 19.283 ili 3,36%. Činjenica da je u toj Zajednici njihov broj čudno varirao od 3% 1971., preko svega 1,84% 1981., pa do ponovnih 3,36% 1991. g. – što je skoro beziznimna značajka i svih tadašnjih pojedinačnih općina - dade se vjerovatno objasniti više političkim, nego demografskim ili kakvim sličnim razlozima.

I sada, kada je jasno da je doista riječ o izrazitoj manjini, postaje potpuno neshvatljivom prava poplava možda i koje stotine talijanskih naziva, uključujući i takva, kao što je Vrnjak (»Vergnacco«) u području Buja, u kojima 1991. g. nije bilo ni jednog jedinog Talijana! Ali, ni to nije izuzetak, već pravilo: Golubići su i Golobici, očito u čast točno trojice (3) tamošnjih Talijana, a toliko ih je (3 ili 1,3%) u Jadreškima – Giadreschima. Peroj, koji ima znatnu crnogorsku manjinu, ali ipak hrvatsku većinu, predstavljen je i kao Peroi, iako su u njemu živjela samo 4 Talijana.

ZEMLJOVIDNA ITALOCENTRIČNOST

Ništa manje prijevorna nije dvojezičnost nazivlja većih i velikih gradova. Protivno (svjesno uzgajanim?) stereotipima, u Poreču – Parenzu od 7589 stanovnika bilo je samo 403 Talijana (5,3%), a u Pulj – Poli od 62.378 – 3.495 ili 5,6%. I dok bi se tu dvojezičnost u zemljovidima mogla (eventualno) braniti nekakvim tradicijskim razlozima, to je doista nemoguće u slučajevima očitih hrvatskih naziva, kod kojih se talijansko ime doživljava sasvim nametnutim: Žnjidarići – Znidarici, Gradinje – Gradigne, Krajići – Craici, Čepići – Ceppich, Livade – Levade, Brkač – Bercaz, Krasica – Crasizza. Neki slučajevi čak dobivaju i groteskan ton, kao neka vrsta »zemljovidno-jezične onomatopeje«: Kmeti – Metti, Oskoruš – Oskorus ili čak Kućibreg – Cucibreg!

Istina je, doduše, da ovaj najnoviji i možda najbolji hrvatski Atlas takvu dvojezičnost njeguje i kad djelomice zađe na slovensku, odnosno talijansku stranu, pa su tako Koper - Kopar - Capodistria, Trieste -Trst, Villa Opicina - Općine, Muggia - Milje ili Aquilinia - Žavlje. Ali, recimo, na slovenskoj strani ta dvojezičnost nije ni približno tako radikalna, kao na hrvatskoj, osobito kad se udaljimo od obale. Pa tako Sečovlje nije i Sicciole, Sočerga - San Quirico, Koštabona - Costabona, Krkavče - Carcase, Marezige - Maresego, Dekani - Decani, Podgorje - Piedimonte, Materija - Matteria, Rižana - Risana, Šmarje - Marte di Capodistria itd. Za šalu: kao da je u Mozaik knjizi slovenski lobby bio djelat-

niji od hrvatskoga, a talijanski prilježniji od obaju! U tome smislu moglo bi se reći da je najnoviji hrvatski Atlas podosta italo-centričan i pomalo kroato...pogodite što!

MADOLINO, PISINO, GIMINO...

Vrlo je znakovito kako je to osjetljivo pitanje dvojezičnosti bilo rješavano u različitim ranijim prošlim i sadašnjim, domaćim i stranim kontekstima. Za razliku od ovog italo-centričnog Atlasa, Veliki geografski atlas Jugoslavije u izdanju Sveučilišne naklade Liber (Zagreb 1987.) – do pojave ovoga, možda najkvalitetnije kartografsko izdanje, mjerilima 1:500.000 – bio je, kao što mu samo ime nagovještuje, jugocentričan. Naime, nije bilo dvojezičnih naziva ni na hrvatskoj, ni na slovenskoj strani, ali ih je zato, obratno, bilo na talijanskoj (Trst – Trieste, Muggia – Milje, Lazzaretto – Lazaret). U zemljovidima publikacije Popis stanovništva – narodnosni sastav stanovništva Hrvatske po naseljima Republičkog zavoda za statistiku (Zagreb, 1992.) također nije bilo dvojezičnih naziva ni na hrvatskoj, ni na slovenskoj strani, vjerovatno zbog osobitosti namjene (nacionalno-demografske).

Još znakovitije je kad se u obzir uzmu strane – talijanske, ali i druge – zemljovidne publikacije i izvori: italo-centrizam je tu potpuno dominantan! Tako u Euroatlasu Jugoslavija – Jadranska obala nakladnika RV Verlag (Berlin, Gütersloh, München, Stuttgart, 1991./92.), koji je i kod nas doživjeo više izdanja, talijanski nazivi hrvatskih mjesta šire se čak i na Medulin – Madolino, Premantura – Promontoire (zvuči li to francuski?!), Pazin – Pisino, Žminj – Gimino, Petar u šumi – S. Pietro, Marušići – Marusici...

SOLIDARNOST VELIKIH

Na talijanskoj, pak, strani nema gotovo ničega slična, s izuzetkom Trieste – Trst i Muggia – Milje. Ne spominju se čak ni tako izraziti primjeri slovenskih mjesta na tršćanskom Krasu: Basovizza - Bazovica, Villa Opicina – Općine, Sgonico – Zgonik ili pak Aurisina – Nabrežina. Pravilo koje se iz ovoga čita, s obzirom na porijeklo izdavača: veliki narodi su solidarni u nebrizi za kulturnu (u ovom slučaju, zemljopisnu) baštinu malih naroda. I još: trenutna hrvatska vlast i njen kulturni pogon poslušno prihvaćaju multi-kulti priču, za koju oni koji je najviše propovijedaju ne daju ni prebije-ne lipe!

Letimičan uvid u talijansko zemljovidno nakladništvo pruža, naime, sasma očekivano, poraznu sliku: nagovještaja da bi u tim graničnim, djelomice narodnosno mješovitim područjima bilo ičega drugog osim talijanskog nema »ni od korova«. Na zemljovidu talijanskog Agippetrolija sve od Monfalcone – Tržiča do Muggie – Milja strogo je talijansko. Isto je i na zemljovidima nakladnika Autostrade SpA. Pače, na zemljovidu na web adresi www.mi.opr.it i svi slovenski i hrvatski nazivi su talijanski – od Opatije – Abbazije do Ljubljane – Lubiane. Čak je i slovenski nacionalni simbol Triglav prikazan isključivo kao – Tricorno!

Zabavljeni ovim činjenicama na zapadu naše domovine zacijelo smo dosta toga na drugim stranama ostavili izvan vidokrug. Istina, nitko se nije zbulio i za ►

Gvozđ stavio stari naziv Vrginmost, ali je zato kraj Sarvaša u istočnoj Slavoniji ostao Opštinski rit. To je najvjerojatnije danak činjenici da je sadržaje ovih zemljovida, očito, izvorno morao blagosloviti beogradski Vojnogeografski institut, što danas, u nominalno nezavisnoj hrvatskoj državi nije nužno. Isto tako, pažnju privlači činjenica da u Baranji i istočnoj Slavoniji ima mnoštvo, u pravilu pohrvaćenih, mađarskih naziva. Trebalo je, međutim uložiti truda i navesti zasigurno postojeća hrvatska imena mađarskih sela i gradova s druge strane granice.

»BEČKI KONJUŠARI«

Što se iz svega navedenoga dade zaključiti? Pa, to da se, i u ovom naizgled rubnom području zemljovidnog nakladništva iskazuje neravnoteža, neravnopravnost, neuzajamnost, odnosno prevlast i, nije pretjerano reći, neupitanost (arogancija) velikih prema malima. Isto tako, izražena je i žalosna praznoglava spremnost Hrvata

(sindrom »bečkih konjušara«) da takve odnose podređenosti i odsustva recipročnosti prihvaćaju kao prirodno stanje. Talijanima je prirodno Split – Spalato, Zadar – Zara, Rijeka – Fiume, a Zagreb – Zagabria (čak im je i München – Monaco di Baviera), a Hrvatima Mleci odavno više nisu Mleci, već Venecija. A za to da su Hrvati Anconu nekad zvali Jakin znade tek mala manjina.

Sve ovo možda nije tek jezičko-zemljovidna razbibriga: imenovanje, osim što benigno ukazuje na naslijeđe dugih povjesnih veza među narodima, znade poslužiti i u manje dične svrhe, budući da jako mnogo slični posjedovanju. Zato su, uostalom, Srbi u tzv. Republici Srpskoj Foču preimenovali u Srbinije, a i čitava Vojvodina krcata je Velikih Becksereka, koji su postali Zrenjaninima (Bog zna kako je danas!). A i Talijani nisu nevjeste takvom poslu, naprotiv: na Internetu postoji čitava jedna virtualna Istra i Dalmacija (»Istria e Dalmazia«), koja uopće nije puka nostalgija, već sasvim utilitarno sredstvo za ispostavljanje Hrvatima stalno

novih političkih i materijalnih zahtjeva (a na koje Zagreb uporno i tupavo reagira s »izvol'te«).

Daleko od toga da ove zemljovidne propuste stavljamo u istu ravan, ali riječ je o istovrsnom ponašanju. Hrvati se, naime, sustavno navikavaju na rasprodaju svega što su im preci s mukom namirili: od mora i kopna, do onoga što se na njima nalazi. Budući da se naviješta čak i »privatizacija« - čitaj: rasprodaja strancima – izvora pitke vode, možda je pitanje desetljeća ili dva kada će nam preostati samo (zagađeni) hrvatski zrak. Nije onda čudo da nema dovoljno osjetljivosti i za navedene suptilnosti u vezi sa zemljopisnim nazivljem.

Sve to, ponavljam, ipak ne znači – doista nije nikakav paradoks – da Veliki atlas Hrvatske ne zaslužuje, uz svu svoju impozantnu maloprodajnu cijenu, istaknuto mjesto u vašoj kućnoj biblioteci. Naprotiv, svesrdno ga preporučujem. ♦

OSLOBODIMO SE JEZIČNIH KOMPLEKSA

DVIJE POLITIČKE KRIVOTVORINE U HRVATSKOME ENCIKLOPEDIJSKOM RJEČNIKU

Piše Julije Derossi

Godine 2002. dotiskan je i predstavljen jednosveščani *Hrvatski enciklopedijski rječnik* (HER) u izdanju *Novoga libera* iz Zagreba. Rječnik sadrži preko sto tisuća riječi (110.000) hrvatskoga jezika. Uređivački odbor činili su prof. dr. **Vladimir Anić**, dr. **Dunja Brozović Rončević**, **Ljiljana Cikota**, prof. dr. **Ivo Goldstein**, **Slavko Goldstein**, mr. **Ljiljana Jojić** (glavna urednica), prof. dr. **Ranko Matasović** (glavni urednik) i prof. dr. **Ivo Pranjković**. Ocjenjivači (recenzenti) su bili prof. dr. **August Kovačec**, prof. dr. **Marko Samarđija** i prof. dr. **Josip Silić**.

Izdanje kao što je *Hrvatski enciklopedijski rječnik* treba svakako pozdraviti kao značajan nacionalni kulturni pothvat, a članovima uređivačkog odbora i ocjenjivačima treba odati puno priznanje za golem znanstveni trud koji su očito uložili u radu na ovom rječniku. Baš zbog toga što posebno cijenim ovakva i slična izdanja, želim upozoriti na dvije pogriješke – bolje rečeno: krivotvorine – u rječniku. Razumije se, dvije uočene pogriješke na preko sto tisuća riječi mogu se činiti posve beznačajnima kad one ne bi bile posljedica jedne pogriješne ideologije i politike koja ima svoje duboke korijene i koja nam se nameće preko pol stoljeća. Zato i želim te pogriješke navesti i obrazloženo raskrinkati ideologiju i politička stajališta na kojima su te pogriješke utemeljene.

IDEOLOŠKI NEOLOGIZMI

Radi se o riječima *brzoglas* i *samovoz* i o obrazloženjima koja su dana uz njih. Uz *brzoglas* m. kaže se *zast. neodom. neol. 1941. telefon*, a uz *samovoz* m. *ideol. neol. 1941. neodom. automobil*. Za *brzoglas* i za *samovoz*, dakle, kaže se u *Hrvatskom enciklopedijskom rječniku* da su to

neodomaćene (neudomaćene) riječi i da su to neologizmi (tumačenje u HER-u: u novije vrijeme preuzeta riječ ili izraz kao izrazitija novost prema postojećem rješenju: novotvorina) iz 1941. Za *samovoz* se posebno kaže da je to ideološki neologizam 1941. i neodomaćen, a *brzoglas* je samo neologizam 1941., ali zato zastario!

Za atribut *ideološki Hrvatski enciklopedijski rječnik* ima tumačenje da je to značajka riječi *koja ima određeno značenje u kakvoj ideologiji*. Potrebno je ova rječnička tumačenja za riječi *brzoglas* i *samovoz* raščlaniti i dokazati da ta tumačenja ne stoje nego su zapravo krivotvorine, i to očito ideološke i političke.

ZAKONSKA ODREDBA O HRVATSKOM JEZIKU 1941.

Moglo bi se najprije postaviti pitanje što znači godina 1941. uz oznake da su riječi *brzoglas* i *samovoz* (ideološki) neologizmi, tj. novotvorine (u HER-u se kaže: novotvorine). No, onima koji se bave pitanjima hrvatskoga jezika, jasno je da se 1941. kao godina navedena u HER-u odnosi na Nezavisnu Državu Hrvatsku kad su se službeno tuđice zamjenjivale hrvatskim riječima, često »novotvorinama«. U *Zakonskoj odredbi o hrvatskom jeziku, o njegovoj čistoći i o pravopisu, kolovoz, 1941.*, a koju je potpisao poglavnik dr. **Ante Pavelić**, i supotpisali ministar nastave dr. **Mile Budak** i ministar dr. **Milovan Zanić**, kaže se u 2. članku ovo: »*Hrvatski je jezik javno dobro hrvatskoga naroda, pa ga nitko ne smije izkrivljivati niti nagrdivati. Stoga je zabranjeno u izgovoru i u pisanju upotrebljavati rieči, koje ne odgovaraju duhu hrvatskoga jezika, a u pravilu rieči tuđice, posuđene iz drugih, pa i sličnih jezika. Iznimno se mogu upotrebljavati rieči koje su već zadobile posebno značenje, te se mogu samo teško ili nikako nadomjestiti domaćim riečima.*»

JEZIČNO ČISTUNSTVO (PURIZAM)

Ovo je važan članak zakonske odredbe o hrvatskom jeziku jer je u njemu sadržana bitna značajka jezične politike u doba Nezavisne Države Hrvatske. Ta je značajka *jezično čistunstvo* ili *purizam*, a u do-

brom je svom dijelu reakcija na jugoslavenski ili velikosrpski jezični unitarizam u doba Kraljevine Jugoslavije. Već godine 1940., dakle prije uspostave NDH, izlazi u izdanju Matica hrvatske u Zagrebu i knjiga *Razlike između hrvatskoga i srpskog književnog jezika* hrvatskih jezikoslovaca **Kruno Krstića** i **Petra Guberine**. Knjiga je trebala znanstveno pokazati i dokazati da je hrvatski jezik poseban jezik i da ne postoji nekakav hibridni srpskohrvatski jezik. U knjizi su u rječniku istaknute brojne riječi koje su tipične za hrvatski jezik, a koje su zbog protuhrvatske politike u Kraljevini Jugoslaviji izbačene iz uporabe. Vlasti u doba NDH idu i dalje pa silom zakona provode jezično čistunstvo. Kao dobre primjere toga jezičnog čistunstva možemo spomenuti činjenicu da je vraćeno hrvatsko vojno nazivlje, a doba hrvatskog domobranstva do 1918., a koje je u doba Kraljevine Jugoslavije drastično izbačeno iz vojske i zamijenjeno srpskim vojnim nazivljem. Isto se tako načelno može pozdraviti i 3. članak spomenute zakonske odredbe u kojemu stoji da se »*zabranjuje davati nehrvatska imena i nazive trgovinama, poduzećima, zavodima, društvima i bilo kakvim ustanovama, a isto je tako zabranjeno izvješavati i postavljati javno bilo kakove nadpise, koji stoje u protimbi s ustanovama ove zakonske odredbe*«. Danas bi, barem kao preporuka, dobro došao sličan članak jer je ovo hrvatsko slugansko imenovanje svega i svačega najčešće angloameričkim nazivima prevršilo svaku mjeru.

No, zabrane izazivaju u puku otpor pa i onda kad su posljedica dobrih nakana vlasti. Tako je i hrvatsko jezično čistunstvo u doba NDH, koje se trebalo provesti zakonima i zabranama, dovelo do toga da su se počele kao reakcija stvarati šaljive kovanice koje su tobože trebale zamijeniti tuđice. Tako je puk stvorio nazive kao što su *okovratni dopupnjak* za kravatu, *mukotrpna dugočekalica* za staru frajlu, *milozvučna krasnopoljka* za opernu primadonu, *međunožno guralo* za bicikl, *okolotrbušni hlačodržač* za remen i dr. Uz ovu šaljivu reakciju na jezično čistunstvo počelo se širiti i mišljenje – a koje je bilo hranjeno i tadašnjim općim političkim prilikama u ►

Hrvatskoj i u svijetu – kako ustaše silom stvaraju nekakav umjetni i neprirodni hrvatski jezik.

USTAŠKI JEZIK – ŠTO JE TO?

Posebno nakon sloma NDH i uspostave socijalističke (komunističke) Jugoslavije došli su pod udar tobožnji ustaški pogledi na hrvatski jezik, a postale su zazorne mnogobrojne riječi koje su bile vrlo frekventne u doba Nezavisne Države Hrvatske. U vojsku (u Jugoslavensku armiju) ponovno se uvodi srpsko vojno nazivlje, a ističe se jedinstvenost hrvatskoga i srpskoga jezika. Brojni hrvatski nazivi iz doba NDH zamijenjeni su tuđicama, najčešće tzv. međunarodnim nazivima, a niz hrvatskih riječi uvršten je u nekakav ustaški jezik, tj. u jezik koji tobože nije hrvatski nego je politički umjetno stvoren samo zato da jezično, a onda i na drugim područjima, odvoji Hrvate od Srba. U takvoj jezičnoj patološkoj atmosferi hiljada je bila povlaštenija od tisuće, a januar od siječnja. Brojne hrvatske riječi kao što su npr. redarstvo, časnik, veleposlanstvo, putovnica, promidžba i sl. niste smjeli uporabiti ni u snu, a nekim tzv. hrvatskim nacionalistima, koji su osuđeni na robiju, u optužnicama se, između ostaloga, navodilo da se služe «ustaškim» riječima. Ustaškim jezikom proglašavane su riječi koje su bile ili službene ili najfrekventnije u doba Nezavisne Države Hrvatske. Zanimljivo je da gotovo ni jedna od tih proskribiranih riječi nije imala nikakve sveze s ustašama. To su zapravo bile riječi koje su zbog povijesnih i političkih okolnosti bile izbačene iz hrvatskoga leksika, a ustaše su ih na neki način rehabilitirale. No, ustaše su (tome usprkos) novim komunističkim i socijalističkim jugovlastima dobro poslužile kao izlika da te vlasti ponovno zavedu unitarističku srpskohrvatsku jezičnu politiku, koja je kulminirala novosadskim književnim dogovorom 1954. i zajedničkim pravopisom Matice srpske i Matice hrvatske 1960., ali je dovela i do konačne hrvatske nacionalnojezične reakcije izražene poznatom Deklaracijom o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika godine 1967.

JESU LI BRZOGLAS I SAMOVOZ USTAŠKE NOVOTVORENICE IZ 1941.

Vraćam se sada na riječi *brzoglas* i *samovoz* koje su u HER-u označene kao novotvorenice iz 1941., dakle kao «ustaške» riječi, što se očito nameće na temelju svega što sam dosad rekao. Naime, ako je točno da su riječi *brzoglas* i *samovoz* (ideološki) neologizmi iz 1941., kao što se kaže u HER-u, onda bi te dvije riječi mogle doista biti paradigma za «ustaški» jezik, a komunistička jugoslavenska (ili Velikosrpska) stajališta o postojanju nekakva ustaškog jezika dobila bi svoju potvrdu u jednom enciklopedijskom hrvatskom rječniku koji je, *nota bene*, tiskan kad je Hrvatska već desetak godina bila samostalna država i kad se ne bi smjelo sumnjati u vjerodostojnost i objektivnost takve vrsti rječnika. Međutim, ni *brzoglas* u značenju *telefon*, ni *samovoz* u značenju *automobil* nisu ustaški neologizmi iz 1941. iako su obje te riječi bile u doba NDH tako reći u službenoj uporabi i službeno vrlo frekventne, a bile su frekventne i u neslužbenoj, privatnoj uporabi. Objе te riječi u istom značenju zabilježio je u III. Iz-

danju svoga znamenitog *Rječnika hrvatsko-talijanskog* davne godine 1901. hrvatski leksikograf Dragutin Antun Parčić. Parčić *brzoglas* tumači talijanskom riječju *telefono*, a *samovoz* talijanskom riječju *carro automobile*. Drugim riječima, u doba Nezavisne Države Hrvatske nisu izmišljene riječi *brzoglas* i *samovoz*, već su one samo preuzete iz Parčićeva rječnika, kao što su iz istoga toga rječnika od preko devedeset tisuća riječi tada preuzete i desetine (možda i stotine) hrvatskih riječi koje su nakon Drugoga svjetskog rata bile nepočetne i nasilno izbačene iz hrvatskoga jezika. Na temelju te činjenice treba zaključiti da nikakvoga ustaškog hrvatskog jezika nije bilo pa prema tome ni riječi kao što su *brzoglas* i *samovoz* ne mogu biti primjери za takav izmišljen jezik.

DONEDAVNO ZAPOSTAVLJENI PARČIĆ

Moram priznati da sam se s radom hrvatskoga velikana Dragutina Parčića počeo upoznavati u Zadru tek nakon 1972. Ni ja ni većina pripadnika moga naraštaja nismo skoro četrdeset godina nakon Drugoga svjetskog rata tako reći ni čuli za svestranog znanstvenika Parčića. Njegova puna rehabilitacija izvršena je na znanstvenom skupu u Zadru 1992. u povodu 90. obljetnice njegove smrti i 160. obljetnice rođenja. Na temelju skupa Matica hrvatska Zadar tiskala je 1993. zbornik o Parčiću, u kojemu su svestrano osvijetljeni njegov život i rad. Ponovno se u Zadru govorilo o Parčiću prošle godine, u povodu 100. obljetnice njegove smrti i 170. obljetnice rođenja. U Zagrebu je u istom povodu održana u galeriji Hrvatskih studija izložba *Ex libris Kezele* na kojoj su izložena najznačajnija Parčićeva djela, a tiskan je i krasan katalog te izložbe.

Svakako je za Parčićevu znanstvenu, a osobito leksikografsku rehabilitaciju posebno zaslužan pokojni profesor i istaknuti hrvatski jezikoslovac Zlatko Vince, koji je objelodanio niz radova o Parčiću, a zaslužan je i za pretisak slavnoga Parčićeva *Rječnika hrvatsko-talijanskog* iz 1901. Pretisak je izašao 1995. i ima izvrstan Vinceov dodatak *Leksikograf Dragutin Parčić u svojem vremenu*. Parčićem se sustavno bavio i pokojni hrvatski leksikograf Igor Gostl, koji je 1998. objelodanio vrijednu monografiju *Dragutin Antun Parčić* (izdanje Matice hrvatske) koja je svestrano osvijetlila i Parčićev život i njegov vrlo raznolik rad. Danas, dakle, hrvatsko kulturno općinstvo može dobiti jasnu sliku o hrvatskom velikanu Dragutinu Antunu Parčiću.

Svakako je za Parčićevu znanstvenu, a osobito leksikografsku rehabilitaciju posebno zaslužan pokojni profesor i istaknuti hrvatski jezikoslovac Zlatko Vince, koji je objelodanio niz radova o Parčiću, a zaslužan je i za pretisak slavnoga Parčićeva *Rječnika hrvatsko-talijanskog* iz 1901. Pretisak je izašao 1995. i ima izvrstan Vinceov dodatak *Leksikograf Dragutin Parčić u svojem vremenu*. Parčićem se sustavno bavio i pokojni hrvatski leksikograf Igor Gostl, koji je 1998. objelodanio vrijednu monografiju *Dragutin Antun Parčić* (izdanje Matice hrvatske) koja je svestrano osvijetlila i Parčićev život i njegov vrlo raznolik rad. Danas, dakle, hrvatsko kulturno općinstvo može dobiti jasnu sliku o hrvats-

kom velikanu Dragutinu Antunu Parčiću.

«USTAŠKE» RIJEČI U PARČIĆEVU RJEČNIKU

Proučavajući spomenuti Parčićev rječnik iz 1901., slučajno sam naišao na riječi *brzoglas* i *samovoz*, ali i na čitav niz drugih riječi, za koje bi mnogi mogli pomisliti da su ih skovale ustaše u doba NDH. Već u svojoj gramatici iz godine 1873. Parčić objavljuje 36 hrvatskih složenica-novotvorenica koje naziva «složenice iz nekih znanosti i suvremenih izuma». Tu su riječi *brzjav*, *dalekozor*, *glasovir*, *kišobran*, *kolodvor*, *parobrod*, *perovođa*, *prirodopis*, *sitnozor* (mikroskop), *toplomjer*, *svjetlopis* (fotografija), *zemljopis*, *zemljovid* i dr., dakle uglavnom riječi koje su se u dobrom dijelu zadržale do danas. O toj Parčićevoj gramatici pisao je prof. Vjekoslav Čosić i upozorio na spomenute složenice. U hrvatsko-talijanskim i talijansko-hrvatskim rječnicima Parčić donosi velik broj riječi za koje su brojni neupućeni mislili da potječu iz doba NDH. Ja sam u novinama *Vjesnik (Ustaški jezik – što je to?)* upozorio na Parčićeve riječi *brzoglas* i *samovoz* reagirajući na tumačenje tih riječi u *Rječniku hrvatskog jezika* Vladimira Anića (1992.), gdje se također kaže da su to ideološki neologizmi iz 1941., a što je očito preuzeo i HER. Akademik Mirko Tomasović također je u *Vjesniku (Dostojan sjedbenik Suleka)* 1992. upozorio na vrlo zanimljivu Parčićevu složenicu *samoper* (u rječniku iz 1901.) u značenju *lavandera* i *máccina*, dakle strojna praonica rublja, što bi odgovaralo našoj današnjoj *perilici* ili (kako neki kažu) *vešmašini!*

U vezi s Parčićem nameću se dva zaključka: 1. jezična politika u doba NDH ne može se objektivno i svestrano proučavati bez Parčićevih rječnika; 2. ne može se napisati cjelovit i pouzdan rječnik hrvatskoga jezika a da se ne uzme u obzir golemo, raznoliko i svestrano hrvatsko jezično blago sadržano u Parčićevim rječnicima, osobito u III. izdanju njegova *Rječnika hrvatsko-talijanskog* iz 1901., odnosno pretiska 1995.

OSLOBODIMO SE JEZIČNIH KOMPLEKSA

Politička tumačenja riječi *brzoglas* i *samovoz* u Hrvatskom enciklopedijskom rječniku iznesena su ovdje zato da se pokaže kako smo u leksikografski opterećeni hrvatskim jezičnim kompleksom, tj. uvjerenjem da se u doba Nezavisne Države Hrvatske od 1941. do 1945. vodila jezična politika protivna strukturi hrvatskoga jezika i njegovoj tradiciji. Nastojao sam pridonijeti stajalištu kako je takvo uvjerenje neutemeljeno i kako zapravo nije bilo nikakva ustaškog jezika i kako nije postojala nekakva ustaška jezična politika koja bi bila suprotna onakvu hrvatskom književnojezičnom razvoju kojega je vrlo istaknut predstavnik bio kanonik Dragutin Parčić, a i još neki značajni hrvatski jezikoslovci (Bogoslav Sulek na pr.) I Parčić i njemu srodni hrvatski jezikoslovci bili su desetljećima zapostavljani u prvom redu zbog pobjede hrvatskih vukovaca (Maretića, Broza, Ivekovića) na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće, a onda i zbog unitarističke srpskohrvatske jezične politike u doba dviju Jugoslavija. Vrijeme je da se u jezikoslovstvu oslobodimo i vukovskog i srpskohrvatskog jezičnog kompleksa. ♦

VELIKI USPJEH SKIJAŠA

Ivica Kostelić, svjetski prvak u slalomu
Janica Kostelić, slalomski prvakinja svijeta

Kada je osvojila svoju prvu zlatnu medalju svjetskog prvenstva u kombinaciji, činilo se kao da se Janica ne raduje baš previše, što su neki švicarski novinari honorirali naslovom «Janica Kostelić sa zlatom, bolovima i čudnim idejama». Iako su u članku spomenuli bolove koje je imala, čini se da su joj prilično zamjerili izjavu kako joj ta medalja ne predstavlja nešto posebno, kao niti Svjetsko prvenstvo.

Ipak, kada joj je Švicarka **Vreni Schneider**, najbolja skijašica svih vremena, čestitala, predala joj cvijeće i prigodni dar, Janica je bila vidljivo razdragana i sretna.

«Presretna sam, govorili su mi da Svjetsko prvenstvo i nije nešto, ali moram

reći da je odličan osjećaj biti prvak svijeta. Stvarno sam dala sve od sebe i jako sam zadovoljna s nastupima u obje vožnje. Čestitam i Niki i Ani, stvarno smo strašna ekipa», rekla je Janica sa smiješkom na licu.

Zadovoljna je bila i **Nika Fleiss**: «Jako sam zadovoljna, ovo je moj najbolji nastup ove sezone. Još malo pa ni pobjedničko postolje neće biti nedostižno. Cijela ekipa me hrabrila prije nastupa, posebno Ivica koji je vjerovao da mogu odlično iz-

voziti stazu. Ana je također bila sjajna, a što reći o Janici, ona je jednostavno nepobjediva».

Sa samo 16 godina starosti, izboriti 24. mjesto na svjetskom prvenstvu nije mala stvar što je i **Ani Jelušić** jasno: «Šesnaest godina, 24. na svijetu, ne bunim se, to vrlo dobro zvuči. Ušla sam neopterećeno u današnji nastup. U prvoj vožnji sam bila dobra, drugu sam mogla bolje izvoziti, ali najvažnije je što je Janica uzela

Nika Fleiss, 8. mjesto
Ana Jelušić, 24. mjesto ♦

«PLAMENI» ODUŠEVILI HRVATSKU

Po povratku iz Lisabona, svjetske prvake je u zagrebačkoj zračnoj luci dočekalo

više od 10.000 ljudi, među kojima su bili i predstavnici političkog i javnog života.

Vlasta Pavić (gradonačelnica Zagreba) rekla je da joj je pripala ugodna čast pozdraviti ih, Ante Simonić (podpredsjednik Vlade) da je to veliki dan hrvatskog sporta, a Zlatko Tomčić (predsjednik Sabora) da su osvojili srca Nacije i da im čestita u svoje ime i ime svih saborskih zastupnika.

Ovo je nešto što će se pamtiiti cijeloga života - rekao je **Vlado Šola**. A **Lino Červar**, izbornik naše reprezentacije, blistao je od sreće.

Slavljenička atmosfera svoj je vrhunac dostigla na Trgu bana Jelačića, na kojem su se mogli vidjeti mnogi transparenti i zastave, kao i ljudi zaogrnuti zasta-

vama. Neke su novine pisale da je trg bio «pun», u drugima je stajalo da je «na trgu bilo 50'000 ljudi». Pitam se koliko ljudi ustvari može primiti Trg bana Jelačića?

Kada su prije nekoliko godina na tom istom trgu bile organizirane demonstracije u vezi Radia 101, bilo je navodno «...preko 100'000 demonstranata»! Prilikom održavanja prosvjednog skupa branitelja pod nazivom «Odzvonilo je», trg je također bio pun, ali tada su mediji pisali i govorili o 15'000 prosvjednika. Ima li naš glavni zagrebački trg nadnaravne sposobnosti, pa se tako prilagodi potrebama organizatora i izvjestitelja?

Svejedno što mediji pišu, svejedno koliko ljudi trg uistinu može primiti, ostaje činjenica da je i ovom prilikom bio uistinu prepun. ♦

**EUROPSKO ATLETSKO PRVENSTVO
MLAĐIH MLAĐIH SENIORKI
(do 23 godine starosti)
Blanka Vlašić osvojila prvo
europsko zlato u skoku u vis**

Nakon dva svjetska juniorska naslova (Čile 2000. / Jamajka 2002.), preskočivši 1.98 m Blanka Vlašić je osvojila zlatnu medalju na Europskom prvenstvu mlađih seniorki (do 23 godine) u poljskom Bydgoszczu.

Najveća konkurencija mladoj Splićanki bila je Ruskinja Jelena Sles-

renko (preskočila 1.96 m, što je i njen osobni rekord) koja je osvojila srebrenu medalju, dok je Anni Ksok (1.92 m – Poljakinja) pripala bronca.

Blanka je bez problema u prvom pokušaju preskočila 1.84 i 1.90 m, dok su joj za visine 1.92 i 1.94 m trebala dva pokušaja. Visine 1.96 i 1.98 m ponovno je savladala u prvom pokušaju, što je za njene konkurentice bio pravi šok.

Pokušaj preskočiti 2 m, ostao je do daljnega samo pokušaj, ali trener Bojan Marinović vjeruje u njene daljnje uspjehe. Jedan je cilj savladan, treninzi

se nastavljaju za idući cilj – Svjetsko prvenstvo. ♦

**2. HRVATSKI FESTIVAL SPORTSKE
REKREACIJE
OSOBA STARIJE ŽIVOTNE DOBI**

Piše Zlatica Stanek
predsjednica ogranka Središnja Švicarska

Da svaka životna dob ima svojih čari, a boravak u domu za starije ne mora obavezno biti neugodan, najbolje se vidjelo ovog proljeća u Krku.

Hrvatski savez sportske rekreacije «Sport za sve», pod pokroviteljstvom Hr-

vatskog Olimpijskog Odbora organizirao je u gradu Krku 27. travnja o.g. «2. hrvatski festival sportske rekreacije osoba starije životne dobi». Festival je održan na području doma za starije i nemoćne osobe «Mali Karte», a učesnici festivala došli su iz raznih dijelova Hrvatske.

Učesničke skupine raspoznavale su se po svojim sportskim dresovima, a bilo je tu i «pravih» mornarskih uniformi. Sva-ka skupina izvela je svoj program, pokazane su različite vježbe, od uobičajenih do onih u sjedećem položaju, sa pomagalima, preko brzih pokreta do Tai Chi Chu-

an. Nastupile su plesne grupe, a održalo se i natjecanje plesnih parova.

Posjetitelji ovog festivala i sami su se mogli uključiti u neku aktivnost, a ponuda je bila bogata i raznolika: stolni tenis, bočanje, nabacivanje koluta, viseća kugla, pikado, šah itd.

Prikazane su i dvije izložbe: Filatelija i Foto-dokumentacija novinskih napisa povodom 6. obljetnice organiziranog i kontinuiranog vježbanja u Domovima i Udrugama.

Nakon završenog programa slijedio je društveno zabavni dio. ►

Veseli i nasmijani umirovljenici pokazali su da sjeda kosa i usporeni pokreti ne mogu biti prepreka dobrom raspoloženju. Sa godinama postajemo stariji i zreliji, ali zbog toga kvaliteta življenja ne mora biti lošija. Mogućnosti za aktivan život postoji i nakon radnog dijela života. Koliko će učestvovati u tome, odlučuje svaki pojedinac za sebe.

To sam najbolje shvatila prilikom susreta sa nekadašnjom članicom našeg ogranka, gospođom **Radom Voina Antolović**. Rada je u ogranku Središnja Švicarska niz godina vodila riznicu i bila aktivna u radu Hrvatske kulturne zajednice. Nakon povratka u njen voljeni Zagreb, uključuje se u rad kulturnih i sportskih udruga. Član je udruge «*Otvoreno učilište za treću dob*», a jednom tjedno trenira Tai Chi i posjećuje viši čaj engleskog jezika.

Na festival je došla sa svojom Tai Chi grupom i trenerom **Borom Ranitović**. G. Ranitović već je 25 godina aktivan na polju terapijskih borilačkih vještina, nosiocrnog pojasa u tradicionalnom karateu i kvalificirani instruktor kineskih vještina Lohan Chi Kung i Tai Chi Chuan.

«*Na Zapadu se atletika smatra kraljicom svih sportova, na Istoku se Lohan i Tai Chi smatraju kraljicom svih terapijskih i borilačkih vještina. S pravom se smatra da pomažu na stotinu načina, a ni*

jedan nam ne može naškoditi», kaže trener Boro. I dalje pojašnjava: «*Vježbanje Lohana i Tai Chija uvijek je popraćeno jačanjem pažnje, odnosno pažljivim radom. Pravilnim izvođenjem forme, moždani valovi se umiruju. Frekvencija rada mozga, praćenjem sportskih tjelesnih pokreta, se spušta. Um se umiruje, pa ne rijetko i početnici često dosegnu finija i mirnija stanja uma 'theta' i 'delta', što pogoduje vrlo poželjnom i preporučljivom stanju – doživljaju duboke relaksacije, ali i poticanju organizma na samoizlječenje. Dakle, ove se metode preporučuju svima koji su pod*

'pritiskom', kao vježbanje relaksacije, odnosno kao vrlo finu meditaciju u kretanju».

Skladni pokreti Rade i njene grupe oduševljavaju ne samo mene, nego i ostalu publiku, o čemu najbolje govori aplauz koji je uslijedio nakon njihovog nastupa.

Radi, njenoj grupi, kao i svim ostalim učesnicima tog festivala, a bilo ih je 700, iskreno čestitam i želim uspjeh i zadovoljstvo u njihovoj trećoj životnoj dobi. ♦

OGLASI IZ PLAVOG OGLASNIKA

Sakupio Gordon Bevanda

Plavi Oglasnik je pravo blago ako nešto kupujete ili prodajete. Ali dobro će poslužiti i ako se želite samo nasmijati.

Ponuda/potražnja usluga i radne snage:

- Trebam djevojku, ne da radi nego da pije, da zabavlja goste.
- Koljem po kućama s vlastitim alatom.
- Umirovljeni penzioner.
- Vozača C kategorije, koji izvana ima mogućnost priključka na trofaznu struju, tražim.
- Posao čuvanja djece tražim kod uračunljivih ljudi.
- Bolja gospođa bi čuvala dijete.
- Mladi otkaćeni dečko traži posao.
- Štefa sale hitno traži izletišta Puntijarka.
- Žena 48 m2 traži posao u ugostiteljstvu.

Iznajmljivanje:

- Iznajmljujem sobu radnim djevojkama.
- Sobu iznajmljujem pretežno ženskoj osobi.
- Neuseljiv stan sa stanarom.
- Uhodani stambeni prostor.
- Jednosoban stan na zemljištu.
- Civiliziran poslovni prostor.
- Grom na Mirogoju ustupam.

Kupnja/prodaja nekretnina:

- Kuća s okućnicom i vanjskom zemljom.
- Kupujem kuću od čistog vlasnika.
- Zidana vikendica, izvana još nenabačena.
- Kuća u etapama, krov je prodan.
- Kuća 5000 km od Vrbovca
- Gradilište s pogledom na okoliš.
- Grdilište s lokalnom dozvolom.
- Četverouglasto gradilište.
- 350 cehovskih hvati.
- Kuća, sve komunikalije.
- Grobnica za šestoročlanu obitelj.

Kupnja/prodaja/ravno:

- Ja bi se družio s jednom šifrom iz oglasnika.

- Violina u svirnom stanju.
- TV, na pola dnevnika izgubi glas.
- Jednosobna vrata.
- Jogi mudrac.
- Yogi krevet za 1.5 osobu.
- Dvosjed na nerazvlačenje.
- Tri ofucane fotelje.
- Vrtljive fotelje.
- Trokriлни krevet.
- Trokriлни ormar za vješanje.
- Vrata na šibanje.
- Štednjak s četiri gniježda.
- Ekscentrična preša.
- Perilica rublja s iskustvom.
- Plinska boca 200-kilska, 200 demokratskih maraka.
- Peći, 4000 i 5000 kalcija.
- Peć na kruto grijanje.
- Tajnozareća peć
- 100 deviznih maraka.
- Sablje i bodeži iz 40. stoljeća
- Limun u rodnom stanju.
- Zmijska torba.
- Prazne tel. kartice mjenjam za ukrasne ribice.
- Vučjak, obučen za patnju
- Krava, nije luda.
- Golubovi višestruki šampioni, šaljem ih poštom.
- Sibirskog husky-a mjenjam za fotokopirni aparat.
- Pristojno sijamski mačak bez iskustva, traži iskusnu mačku za zajedničke trenutke.
- Koze i jarice prodajem i oplodujem.
- Šarplaninac, birano muško štene, otac Buco Bjelovarski, majka odlična.
- Lipicanski pastuh, ergela Đakovo, ujahani vozi fijaker i gumenjak, može zamjena za pištolj Crvena zastava.

automobili:

- Kupujem auto radio, novi ili ukraden.
- Auto sjedalica za dijete do 100 kg
- Citroen AX, 89. g., besprijekoran, mislio sam ga ostaviti sebi.
- Fiat Punto, ...može pametna zamjena.

- Fiat 127, polimaren.
- Fiat 126 P, cijena realna.
- Ford Fiesta, ušćuvana 1. vlasnica
- Golf, 88. g, švabo.
- Kadett, 87. g, trulkast.
- Kadett 1.3, može zamjena poslije podne
- Mazda 626, glasi na mene.
- Mercedes 200D, mjenjam za 10000 DEM.
- Mici buši.
- Mitsubishi Colt, 2200 DEM sa cjenkanjem, 2000 DEM bez cjenkanja.
- VW buba, 59. god, kao nova.
- Opel Manta, malo lupnuta.
- Opel Rekord, mrtvački.
- Pežo 504 dizel, 79. god, idealan, sedi-vozi.
- Kurlbu za pežoja i četiri čelave zimske gume.
- Renault 4, zbog hitnosti hitno.
- Renault 5, limarija ko curica.
- Renault 4, stari tip, vrata, opruge i ostale sitnarije.
- Yugo, u očajnom stanju. ♦

Evo zašto Amerikanci žive bolje od Hrvata

America: We have George Bush, Stevie Wonder, Bob Hope and Johnny Cash.

Croatia: We have Stipe Mesić, no wonder, no hope and no cash.

prijevod:

Amerika: Mi imamo Georg Bush-a, Stevie Wonder/*čudo*, Bob Hope/*nada* i Johnny Cash/*gotovina*

Hrvatska: Mi imamo Stipu Mesića, nemamo ni čuda, ni nade, ni gotovine.

Čemu se smiju Švicarci (prijevod vidi niže):

In der Schweiz

Frage an den Schaffner: "Wo kann ich hier eine Fahrkarte kaufen?"

"Das heißt hier nicht Fahrkarte, sondern Billett!"

"Na gut, wo kann ich ein Billett kaufen?"

"Am Fahrkartenschalter..."

Ein Mann will in einer Bank in Zürich Geld einlegen.

"Wie viel wollen sie denn einzahlen?", fragt der Kassier.

Flüstert der Mann: "Drei Millionen."

"Sie können ruhig lauter sprechen", sagt der Bankangestellte, "in der Schweiz ist Armut keine Schande..."

Wie lautet die Werbung für Urlaub in Rußland?

Kommen Sie zu uns, bevor wir zu Ihnen kommen...

Noch rätselt eine Gruppe Wissenschaftler über die Herkunft 'Ötzis'. Österreicher kann er nicht sein, man hat Hirn gefunden. Italiener kann er auch keiner sein, er hatte Werkzeug dabei. Vielleicht ist er ein Schweizer, weil er vom Gletscher überholt wurde. Aber wahrscheinlich ist er Deutscher, denn wer geht sonst mit Sandalen ins Hochgebirge...

Der Elefant kommt zum Kamel und fragt: "Warum ist dein Busen auf deinem Rücken?"

Antwortet das Kamel: "Scheiß Frage von jemandem, dessen Schwanz im Gesicht hängt."

U Švicarskoj

Pitanje kondukeru: «Gdje ovdje mogu kupiti putnu kartu?»

«Kod nas se to ne kaže putna karta, nego ulaznica!»

«No dobro, gdje mogu kupiti ulaznicu?»

«Na blagajni za putne karte.»

(pr.ured.: i Švicarci imaju svoje svoje 'jezične pametnjakoviće')

Neki čovjek želi položiti novac u jednu banku u Zürich-u.

«Koliko želite uplatiti?» pita blagajnik

Čovjek prošaputa: «Tri miliona.»

«Možete slobodno glasnije govoriti», kaže blagajnik, «u Švicarskoj siromaštvo nije sramota.»

Kako glasi reklama za godišnji odmor u Rusiji?

"Dođite k nama, prije nego mi dođemo vama...."

Jedna skupina naučnika još uvijek nagađa o porijeklu «Oetzija». Austrijanac ne može biti, jer je imao mozak. Talijan također ne može biti, jer je imao alat kod sebe. Možda je Švicarac, jer ga je glečer prestigao. Ali vjerovatno je Nijemac, jer tko inače ide na visoka brda u sandalama....

Slon dođe kod deve i pita: «Zašto su ti prsa na leđima?»

Odgovara deva: «Glupo pitanje od nekoga, čiji rep visi usred lica».

«Trostruki filter test» (sa engleskog preveo Bobo M.)

U antičkoj Grčkoj, Sokrat je uživao veliku reputaciju i poštovanje zbog svog velikog znanja i mudrosti. Jednog mu dana priđe poznanik i reče:

- Znaš li što sam čuo o tvome prijatelju?

- Čekaj malo, odgovori Sokrat, prije nego mi išta kažeš, želim napraviti mali test.

Zove se «Trostruki filter test».

- «Trostruki filter test?»

- Točno, nastavi Sokrat. Prije nego počneš pričati o mom prijatelju, ne bi bilo loše da razmisliš što mi želiš reći.

Prvi filter je **ISTINA!**

- Da li si potpuno siguran da je to što mi želiš reći istina?

- Ne - odgovori poznanik - zapravo sam to tek čuo i...

- Dobro - reče Sokrat - znači nisi potpuno siguran je li to istina ili nije.

Sada ćemo probati i drugi filter, filter **DOBRA!**

- Je li to što mi želiš reći u svezi mog prijatelja nešto dobro?»

- Ne, naprotiv...

- Dakle - nastavi Sokrat - želiš mi reći nešto loše o njemu, a nisi čak ni siguran je li to točno.

Još uvijek možeš proći na testu, jer je ostao još jedan filter; filter **KORISTI!**

- Da li će to, što mi želiš reći o mom prijatelju, biti za mene korisno?

- Ne, ne baš.

- Pa - opet će Sokrat - ako to što mi želiš reći nije **ISTINA**, nije **DOBRO**, i nije **KORISNO**, zašto bi mi uopće rekao?

Eto zašto je Sokrat bio veliki mislilac i visoko cijenjena osoba stare Grčke.

Narudžbenica kojom neopozivo naručujem:

Naslov	CHF	Kom.
<i>Ambra</i> , Ivan Aralica	50.-	
<i>Što sam rekao o Bosni</i> , I. Aralica	35.-	
<i>Priča o Tuđmanovoj salveti</i> , Miroslav Tuđman	17.-	
<i>Ispod jezika</i> , Josip Pavičić	35.-	
<i>Idemo na Zagreb</i> , N. Jovanović	37.-	
<i>Mala ilustrirana hrvatska povijest</i> , Hrvoje Matković, Drago Trumbetaš	35.-	
<i>Na istoku zapada</i> , Mirko Sabolović	35.-	
Serbian myth about Jasenovac, Josip Pečarić	50.-	
<i>Priče iz didove brčine</i> , Mile Mudrovčić	20.-	
<i>Tajni rat UDBE protiv hrvatskog iseljeništva</i> , Bože Vukušić	50.-	
<i>Dr. Franjo Tuđman – vizije i postignuća</i>	35.-	
Sabrani zapisi raznih autora		
<i>Mein Vukovar lebt</i> , Peter Weibel	33.-	
<i>Trećejanuarska Hrvatska</i> , Joško Čelan	25.-	
<i>Oteto zaboravu</i> , Joško Čelan	30.-	
<i>Oklevetani narod, Hrvati u BiH 1990.-2000.</i> Joško Čelan	25.-	

Ime i prezime, adresa i telefon naručitelja:

Potpis: _____

Narudžbenicu izrezati i poslati na adresu:

Hrvatska kulturna zajednica

Kroatischer Kulturverein

Postfach, 8050 Zürich

Knjige se mogu naručiti i na:

Fax: 056 2218208 ili e-mail: hkzkkv@hkz-kkv.ch

Vodstvo udruge / Führungsorgane 2001. - 2003

Upravni odbor / Vorstand:

Matačić Ivan, predsjednik/Präsident
Gaupp Dunja, dopred./Vizepräsidentin
Župan Tomerlin Ivana, tajnica/Sekretärin
Lukač Anto, blagajnik/Kassier
Kunović Davor

Nadzorni odbor / Kontrollstelle:

Šimunović Vlado, predsjednik/Präsident
Kos Franjica, Kunetić Ivan, Stanek Zlatica

Ogranci / Zweigstellen:

Bern, Istočna Švicarska, Olten,
Središnja Švicarska,

Kolektivni član / Kollektivmitglied:

Hrvatsko glazbeno društvo «Tamburica»,
Vorarlberg

Počasni članovi / Ehrenmitglieder:

ing. Roščić Stipe, dr. Šimunović Vlado,
prof. dr. Turina Marko,
† prof. dr. Dolinar Žarko, † fra Kordić Lucijan
† dr. Petričević Jure, † prof. dr. Prelog

Važne adrese / Wichtige Adressen

Veleposlanstvo REP. HRVATSKE

Thunstr. 45, 3005 Bern
Tel. 0313520275, 0313520279, Fax:
0313520373

Konzularni odjel veleposlanstva:
Tel. 0313525080, Fax: 0313528059

Konzulat REP. HRVATSKE

Bellerivestr. 5, 8008 Zürich
Tel. 01 4228318, Fax: 01 4228354

Konzulat REP. HRVATSKE

Via Folletti 20, 6900 Lugano
Tel. 091 9666310, Fax: 091 9672110

HRVATSKA DOPUNSKA ŠKOLA

Löwenstr. 22, 8001 Zürich, Tel. 01 2126544

HRVATSKI SVJETSKI KONGRES

Kroatischer Weltkongres
Präsident: prof. dr. Šimun Šito Ćorić
Untere Winkel 7, CH-4500 Solothurn
Tel. +41 32 62192022, Fax: +41 31 6219208
e-mail: scoric@swissonline.ch

HRVATSKI SVJETSKI KONGRES CH/FL

Kroatischer Weltkongres CH/FL
Präsident: dr. Branko Grizelj
Eschnerstr. 9, FL-9494 Schaan
Tel. +41 75 2325261, Fax: +41 75 2332377

Zu verkaufen schönstes Haus auf Insel Krpanj, mit Natursteinfassade, direkt am Meer. Das Haus hat ein sehr grosses Wohn- und Esszimmer, sowie 4 Schlafzimmer alle mit einem eigenen, separaten WC und Spülbecken. Desweiteren besitzen 2 Schlafzimmer ein eigenes, separates Bad/Dusche. Eine grosse Terasse und ein Balkon mit Blick aufs Meer bieten viele Nutzungsmöglichkeiten. Direkt vor dem Haus stehen zwei Bootsplätze zur Verfügung. Die autofreie Insel ist in weniger als einer Stunde vom Flughafen Split bequem erreichbar. Verkaufspreis: 475'000 Euro. Goennen Sie sich diese Oase der Ruhe! Lassen Sie sich von der malerischen Idylle mit herrlichem Ausblick verzaubern.

Kontakt über Alexander Mitev; Email: amitev@swissonline.ch
Telefon: +41 (0)79 / 445 35 74 oder +41 (0)79 / 430 66 40

Prodaje se najljepša kuća na otoku Krpanju, fasada od prirodnog kamena,

pogled na more. Velika blagovaona i dnevna soba, 4 spavaće sobe svaka ima WC/perionik, 2 spavaće sobe sa zasebnom kupaonicom, WC/tušem. Velika terasa i balkon sa pogledom na more. Direktno ispred kuće stoje na raspolaganju 2 mjesta za čamce. Od airodroma u Splitu do otoka, na kojem nema automobila, dolazi se za manje od sat vremena. Priušite si ovu oazu mira na idiličnom otoku. Cijena 475'000 Eura

Cijenik oglasa / Inseraten Preise:

1/1 Seite: CHF 670.-

1/2 Seite: CHF 360.-

1/4 Seite: CHF 200.-

1/8 Seite: CHF 110.-

1/16 Seite: CHF 60.-

Hrvatska kulturna zajednica u Švicarskoj

www.hkz-kkv.ch

Kroatischer Kulturverein Schweiz

Svakog petka **HRVATSKO SLOVO**

Godišnja pretplata za Europu 115 EU, za prekomorske zemlje 225 USD

devizni račun:

HKZ - HRVATSKO SLOVO d.o.o.

2500-9982800-575186

PRIVREDNA BANKA d.d., ZAGREB

HRVATSKO SLOVO
TJEDNIK ZA KULTURU

Patološke perversije hrvatskih medija - tzv. afera Kostelić

**ZASTO
HRVATE OPET
PROGLAŠAVAJU
NACISTIMA**

Ivan Mužić, stručnjak za masonstvo
"DVA PUTA DVA PUTA DVA DVA PUTA"

RAZGOVOR
Nikola Šafer,

Svakog petka **FOKUS**

Godišnja pretplata za Europu 128 EU,
Za prekomorske zemlje 250 USD
Uplatiti na devizni račun broj
2500-9982800-022002 kod
Privredne banke d.d. Zagreb u korist:
Solidarizam d.o.o. Zagreb s
Naznakom za FOKUS

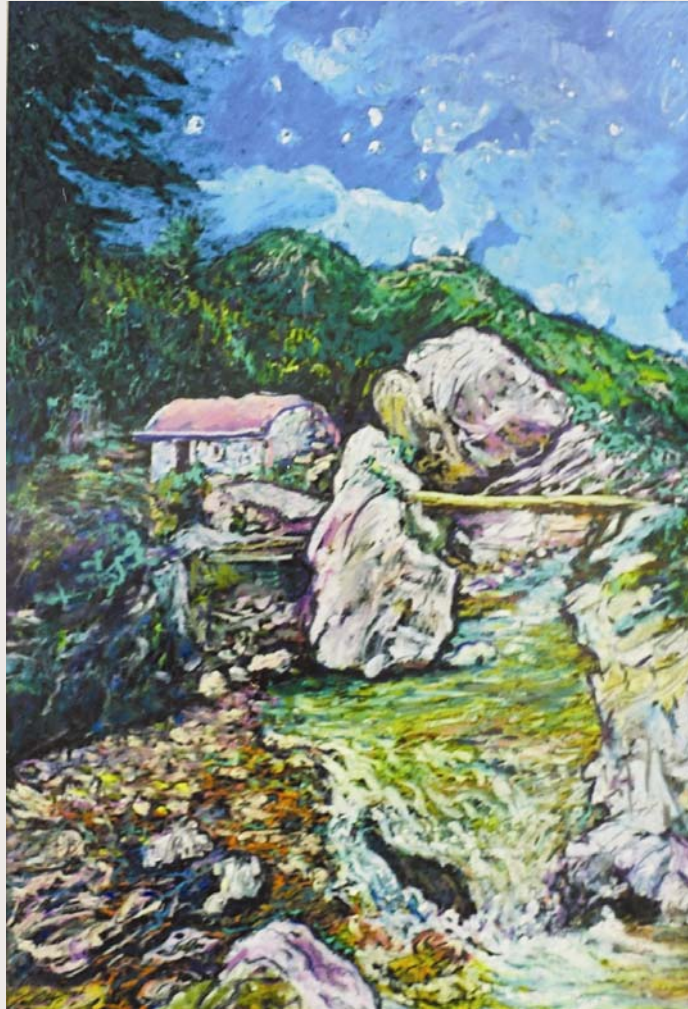
Dva puta mjesečno sa posebnim
prilogom Hrvatskog svjetskog
kongresa **CONGRESS**

www.hkz-kkv.ch

GALERIJA

DAVOR VUKOVIĆ
HRVATSKI NACIONALNI PARKOVI

Slikar, pjesnik i intelektualac, porijeklom je iz Poljičke Republike (Križa Jesenice), rođen 1951. g. u drevnom gradu Hrvata, Herceg Novom. Osnovnu školu i gimnaziju završio je u Splitu, a Ekonomski fakultet u Zagrebu 1975.

Pjesme piše od 1970., a od 1984. za njih dobiva nagrade i priznanja. Slikanjem se bavi od 1976. godine. Karijeru ekonomiste prekida 1995. kada se potpuno posvećuje slikarstvu, sa pokrićem u svojoj izvornoj darovitosti, ali i likovnoj kritici koja mu omogućava da u osamnaest godina izlaganja ostvari više od četrdeset samostalnih izložbi. Prvu samostalnu izložbu priređuje mu pjesnik Josip Palada 1985. Iste godine dobio je Plaketu grada Zagreba za slikarstvo.

Tjekom Domovinskog rata, zajedno s 102 hrvatska slikara, sudjeluje u akciji Kiwanis kluba Zagreb «Umjetnici ranjenoj Hrvatskoj» za pomoć postradalima, te na dobrotvornoj dražbi slika u muzeju «Mimara» na samom početku rata. Ubraja se u aktivne sudionike rata i svojim umjetničkim radom daje priznat doprinos hrvatskoj samosvojnosti i kulturi.

P.P./JOURNAL
CH-8050 ZÜRICH

AZB
CH-8050 ZÜRICH